

Täysistunto

Torstai 20.4.2017 klo 16.00—19.45

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.45.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.00—16.59) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (16.59—19.45).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä ottamaan paikkansa ministeriäitiossa. Pyydän seuraavaksi niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksiä jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys uusien työpaikkojen luomisesta (Krista Kiuru sd)

Suullinen kysymys SKT 52/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Krista Kiuru.

Keskustelu

16.01 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksella on kova työllisyystavoite, joka ei kuitenkaan ole toteutumassa. Pitkäaikaistyöttömyys on ennätystasolla, ja iso joukko työttömiä suomalaisia odottaa hallitukselta toimia, jotka voisivat synnyttää uusia työpaikkoja. Hallituksen tähänastiset työllisyystoimet ovat tarkoittaneet työttömille lähinnä turvan leikkauksia. Samaan aikaan kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten, nuorten ja pitkäaikaistyöttömien, palvelut ja työllisyyden tukeminen on jätetty heitteille. Vaikka talous on pikkuhiljaa kohenemassa, vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten näköalat ovat edelleen epävarmat ja jopa epätoivoiset. Heille hallitus ei ole kyennyt antamaan toivoa ja tulevaisuudennäkymää. Työllisyysmäärärahat ovat tarpeisiin nähden ala-arvoisella tasolla. Kysynkin teiltä, arvoisa pääministeri, hallituksen tähänastisista toimista. Ne eivät ole auttaneet, vaan syrjään jääminen ja osattomuus on kasvanut. Mitä nyt pitäisi teidän

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

mielestänne tehdä? Miten hallitus voisi lisätä työpaikkoja nuorille ja pitkäaikaistyöttömille?

16.02 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ehkä aivan voi yhtyä tuohon, etteivät hallituksen toimet ole pureet. Tämänkin alkuvuoden luekmat ovat aika hyvällä tasolla: tammikuu kasvua 3,7 prosenttia ja helmikuu alustavien tietojen mukaan 3 prosenttia. Jos me pystymme pitämään tätä tasoa, tämä rupeaa näkymään hyvin nopeasti myöskin työttömyyden pienenemisessä. Myöskin pitkäaikaistyöttömyyden trendi on pitkän pitkän nousun jälkeen nyt kääntynyt alaspäin. Nämä ovat juuri niitä signaaleja siitä, että se, mitä on tehty, toimii juuri niin kuin on ajateltu.

Mutta siitä olen kysyjän kanssa aivan samaa mieltä, että pitkäaikaistyöttömyyden taso on aivan liian korkealla, ja puoliväliriihessä nyt tulevan viikon alussa mietitään niitä täsmäkeinoja, joilla voidaan helpottaa sitten esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien tilannetta. Mutta se tärkein toimi on se, että vahvistamme tätä talouden positiivista trendiä ja sitä kautta luomme uusia työpaikkoja, ja sitä kautta [Puhemies koputtaa] tulee mahdollisuuksia myöskin pitkäaikaistyöttömille.

16.03 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyn pääministerin näkemykseen siitä, että valoon päin ollaan menossa. Ihan totta, niin kuin kysyjä toteaa, että pitkäaikaistyöttömistä pitää kantaa huolta. Siitä en ole samaa mieltä, että ihmiset olisi jätetty heitteille, mutta tämä ongelma on vain niin valtava, että sen ratkaisu ei ole mikään taikatemppu, niin kuin varsin hyvin tiedätte. Eli tässä tarvitaan monenlaisia toimenpiteitä, ja niitä toimenpiteitä hallitus nyt sitten maanantaina ja tiistaina käy läpi — jatkotoimenpiteitä. Pitää muistaa, että tämä hallitus on tehnyt rohkeita ratkaisuja, ja aina ne eivät ole olleet kauhean suosiollisia jollekkin, mutta kyllä se hyvä tavoite on se, että tämä Suomi lähtee nousuun. Ei se tietenkään lähde pelkästään joltain tietystä ryhmää kiusaamalla, vaan siitä, että koetetaan rakentaa tasapainoinen kokonaisuus, missä kaikki näihin talkoisiin osallistuvat ja varsinkin hyväosaiset.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.04 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nämä hallituksen tähänastiset toimet ovat olleet sellaisia, ettei hallitus ole päässyt edes omiin tavoitteisiinsa, ja tältä osin kannustaminen ja kehittäminenkin tuntuvat oikeastaan olleen vain leikkauksia. Toimet uusien työpaikkojen luomiseksi puuttuvat vallan. Nyt pitkäaikaistyöttömät ja vailla koulutus- ja työpaikkaa olevat nuoret omaavat vain synkkiä tulevaisuudennäkymiä, varsinkin kun koulutusleikkauksillakin on ollut varsin kova hinta. Hallitus ei ole saavuttamassa työllisyystavoitteitaan eikä julkisen talouden tasapainottamista koskevia tavoitteita. Pelkona on, että vanha linja jatkuu myös ensi viikolla ja pelkkiä leikkauksia riittää. Arvoisa pääministeri, aloittaessanne te totesitte, että haluatte muuttaa poliittista kulttuuria niin sanotusti tulostavaksi — tulos tai ulos — ja myöhemmin tarkensitte ja totesitte, että tuloksia tarkastellaan vasta keväällä 2018. [Puhemies koputtaa] Kysynkin vielä kerran teiltä: eikö tämä ole teidänkin mielestänne liian myöhään?

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin. Nyt ollaan 69 prosentin paikkeilla. Yksi prosenttiyksikkö ollaan päästy eteenpäin. Jos me viime kautta peilaamme, 100 000 työtöntä lisää, niin nyt näistä 100 000:sta osa on saanut työpaikan tämän hallituksen aikana ja tämän hallituksen toimilla. Jos tässä positiivisessa trendissä, mihin päästiin viime vuonna — kasvu 1,4 prosenttia — tänä vuonna päästään tuon yli ja tuonne 2 prosentin pintaan, niin tavoitteemme ovat edelleenkin mahdollisia. Se lupaus, että näitä tavoitteita tarkastelen henkilökohtaisesta näkökulmasta näihin aikoihin vuonna 2018, pitää edelleenkin, ja siinä on tarkka mittaristo, jonka käyn sitten vuoden päästä läpi.

16.06 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö teki uuden ennusteensa siitä, mitä meidän alueillamme tapahtuu ja minkälaiset työllisyysnäköymät ovat. Noissa ennusteissa arvioitiin, että työttömyys sinänsä laskee hieman, jopa pitkäaikaistyöttömyys laskee hieman, mutta kun katsoo maakunnittain, niin itse asiassa noin puolessa maakunnista työllisyysaste laskee voimakkaasti. Tämä on mielestäni yksi keskeinen kriteeri. On hyvä, jos saadaan työttömyyttä alas, mutta se ei yksin auta, jos ei saada työllisyyttä ylös. Ja työllisyyteen vaikuttaa osaaminen. Niinpä kysyisinkin: mitä hallitus aikoo tehdä sen eteen, että työttömillä on riittävät mahdollisuudet kouluttautua? Työvoimapolitiittista koulutusrahaa on leikattu voimakkaasti, ja nyt kun tätä järjestelmää uudistetaan, niin on riskinä se, että niiden, jotka ovat vähiten koulutettuja, koulutukseen pääsy vaikeutuu, mutta ne, jotka toimivat omaehtoisesti, pärjäävät kyllä, niin kuin ylipäättäänkin yhteiskunnassa vahvat tuppaavat pärjäämään mutta heikot tarvitsisivat yhteiskunnan apua.

16.08 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov on ihan asian ytimessä. Se on ihan totta, että vaikka meillä on tällainen positiivinen rakennemuutos, mikä on hyvä asia, ja meillä on tarkoitus levittää sitä hyvää muuallekin maahan kuin Lounais-Suomeen, niin edelleen meillä on toimenpiteitä. Olen tänään saanut tämmöisen — meille yhdessä opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasosen kanssa luovutettiin — positiivisen rakennemuutoksen selvityksen, ja siinä on lukuisia toimenpide-ehdotuksia. Yksi ehdotus oli opiskeleminen työttömyysturvala. Tämähän oli kolmikantaisessa työryhmässä ja tuli riitaisena ulos, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö hallitus voisi tätä asiaa käsitellä puoliväliriihessä ja siihen ottaa kantaa. Nämä alueelliset erot on tunnistettu. Tiedän varsin hyvin, että tässä on huomattavia ongelmia eräillä alueilla, ja tässä on se ongelma. Sen takia meidän täytyy monipuolistaa meidän elinkeinopuoltamme, esimerkiksi matkailua, jotta me saamme levitettyä tätä hyvää, muun muassa tuonne Itä-Suomeen ja Lappiin.

16.09 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kannustaminen on tarkoittanut tähän asti kovia leikkauksia työttömille: on leikattu työttömyysturvaa sadalla päivällä, otettu kuukauden työnäyte käyttöön, kolmen kuukauden haastattelut, irtisanomissuojaa on heikennetty, [Välihuutoja oikealta] ja on monia muita heikennyksiä. Koulutusmäärärahoista, palkkatuesta, esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta on leikattu. Siksi kysyisinkin: millä tavalla nämä auttavat pitkäaikaistyöttömien tilannetta? Otan esille oman ikäiseni ja minua nuoremmat miehet: joka viides on työn, harjoit-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

telun ja koulutuksen ulkopuolella, täysin yhteiskunnan ulkopuolella. Mitä te, työministeri Lindström, tarjoatte näille nuorille, että heillä olisi parempi tulevaisuus?

16.09 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai tämä ongelma on tunnistettu, että on paljon nuoria, jotka ovat pudonneet kerkasta. Sekään asia ei tapahdu millään yhdellä tempulla, se tarvitsee monta toimenpidettä. Tässä viittaamassanne työnäytteessä — siis työkokeilu on tosiaan yhtenä keinona — on ajatus tietysti se, että ihminen pääsee näyttämään ennen kaikkea sitä motivaatiotaan. Kun itse olen käynyt yrityksissä, niin yrittäjät sanovat, että he eivät niinkään perää sitä osaamista, vaan ensimmäisenä usein mainitaan asenne. [Oikealta: Juuri näin!] Tämä on yksi asia, missä on paljon petrattavaa molemmin puolin, että millä näytät sen asenteen. Sen työkokeilun yksi idea on nimenomaan se, että näytät sen oman asenteesi. Olen aika vakuuttunut siitä, että moni yrittäjä kyllä palkkaa ihmisiä, jos se asenne on kohdallaan — syylistämättä ketään. Eli kyllä tämä on ihan yhteinen murhe sekä hallituksella että oppositiolla, millä me saamme nämä pudonneet ihmiset takaisin tähän kelkkaan.

Ja palaan vielä siihen, että kasvupalvelu-uudistuksessa ollaan tekemässä jotain tähän kuntouttavaan työtoimintaan liittyen. Siinä on tarjottu osallistavaa sosiaaliturvaa [Puhemies koputtaa] tähän tilalle, ja muun muassa tätä asiaa pohditaan, voisiko sieltä löytyä ratkaisuja.

16.11 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näistä pienistä myönteisistä merkeistä huolimatta todella on muistettava, että vastentahtoinen osa-aikatyö on lisääntynyt, alle 35-vuotiaiden työllisyysaste on edelleen heikentynyt, pitkäaikaistyöttömyys on aivan liian korkealla tasolla ja iso joukko nuorista uhkaa pysyvästi joutua työmarkkinoiden ulkopuolelle.

Ylivoimainen enemmistö työttömistä ottaisi työpaikan vastaan, jos sitä vain tarjottaisiin. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on laskutavasta riippuen 7—10 työnhakijaa. Täältä vasemmalta katsottuna hallitus näyttää olevan aika paljon sitä mieltä, että se työpaikan vastaanottaminen on vähän niin kuin halukkuudesta ja aktiivisuudesta kiinni. Mutta oli aika rohkaisevaa, kun työministeri Lindström äsken totesi, että ei ole odotettavissa minkään ryhmän lisäksiamista. Tarkoittaako tämä, arvoisa työministeri sitä, että hallitus ei tule puoliväliriihessä, kehysriihessä, lisäämään työttömiin kohdistuvia sanktioita, heidän velvoitteitaan, nostamaan heidän kynnystään saada työttömyysturvaa ja niin edelleen? Loppuuko työttömien kiusaaminen [Puhemies koputtaa] todella tässä kehysriihessä?

16.12 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että otitte tämän kysymyksen esille. Totta kai, niistä kaikista toimista, mitä hallitus on tekemässä, meidän olemme etukäteen käyneet läpi muun muassa työmarkkinajärjestöjen kanssa jo aikoja sitten, viime syksynä, tällaisen kymppilistan, missä on muun muassa tämä paljon julkisuudessa ollut aktiivimalli. Sen lisäksi siellä listalla on muun muassa nollatuntisopimusten pelisäännöt. Tämä on paketti. Tämä on paketti, jossa on sekä ikävämpää että positiivisempaa. Ei sieltä voi poimia jotakin, joka on itselleen hyvä ja jota haluaa viedä eteenpäin, ja sanoa, että tätä minä en huoli.

Tämä on se keskustelu, ja me olemme avoimesti kertoneet työmarkkinajärjestöille, mitä me olemme tekemässä. Aktiivimallia ollaan viety eteenpäin, niin kuin me olemme avoimesti kertoneet. Eli ei tässä pitäisi olla mitään uutta yllättävää.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

16.13 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Att höja sysselsättningsgraden är vårt gemensamma mål här i riksdagen, och svenska folkpartiet och svenska riksdagsgruppen vill vara konstruktiva och bidra med våra egna recept. Därför träffade vi också statsminister Sipilä i tisdags och kom med våra konkreta förslag till hur man kan höja sysselsättningen.

Eli, arvoisa puhemies, RKP haluaa olla rakentava puolue, kun puhutaan muun muassa työllisyyden parantamisesta, myös muissakin asioissa, mutta varsinkin tässä asiassa, ja sen takia olemme tyytyväisiä siitä, että pääsimme keskustelemaan tästä viime tiistaina pääministerin kanssa. Meillä on 12 konkreettista ehdotusta siitä, miten Suomen työllisyys voitaisiin saada nousemaan.

Tartun tässä nyt yhteen asiaan, eli EU-komission mukaan EU:n uusi jätedirektiivi tulee luomaan yli 170 000 suoraa työmahdollisuutta materiaalikierrätysteollisuudessa vuoteen 2035 mennessä. Suomella pitäisi olla selkeä strategia sille, miten pidämme itsemme kierrätystaloudessa kehityksen kärjessä, [Puhemies koputtaa] millä tulee olemaan korkea prioriteetti tulevaisuudessa. Mikä on hallituksen resepti tähän?

16.14 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä ja rakentava kysymys, johon on myös helppo vastata. Tällä Sipilän hallituksella on strategisia tavoitteita, ja olemme maailman ensimmäinen hallitus, joka on nostanut kiertotalouden strategisten tavoitteitten joukkoon. Suomi haluaa olla tässä maailman ykkönen. Ympäristöministeriössä ja työ- ja elinkeinoministeriössä valmistelemme lainsäädäntöä, joka mahdollistaa tämän. Yhdessä Sitran kanssa olemme laatineet kiertotaloustiekartan, jossa oli mukana lähes tuhat toimijaa eri puolilta, lähinnä yrityksiä, valmistelemassa toimenpiteitä. Nyt olemme kutsuneet koolle World Circular Economy Forumin kesäkuuksi Helsinkiin. Odotamme 1 500:aa kävijää eri puolilta maailmaa. Haluamme todella nostaa Suomen kiertotalouden ykköseksi ja teemme sen eteen hartiavoimin töitä.

16.15 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen vastasi tuohon kiertotalouskysymykseen, mutta haluan kiittää Ruotsalaista kansanpuoluetta siitä, että tartuitte siihen täällä keskustelussa [Paavo Arhinmäki: Fantastista!] esitettyyn haasteeseen ja toitte tämän ehdotuksen. Se sisälsi muun muassa maahanmuuttajien työllistymisen. Vierailin eilen Uudenkaupungin autotehtaalla, ja siellä ilokseni kuulin, että yksi keinoista, joka heillä on siellä, on se, että he käyvät läpi laajan otannan maahanmuuttajia ja ovat jo heitä palkanneet sinne. Eli se on myöskin käytännössä toimiva keino siellä.

Uudenkaupungin autotehtaalla on nyt toisenlainen haaste, ja oli positiivista kuulla, että sieltä tuli erittäin positiivista palautetta työ- ja elinkeinoministeriön, TE-keskusten ja ely-keskusten toiminnasta ja ympäristökuntien toiminnasta ja yhteistyöstä silloin, kun meillä on positiivisen rakennemuutoksen ongelma ja positiivinen ongelma löytää kohtaanto siihen, että saadaan nämä avoimet työpaikat täytettyä.

16.16 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP täällä kovasti moittii hallituksen työllisyyspolitiikkaa. Pakko on nyt ihan sen verran muistella menneitä, SDP:n edellistä hallituskautta, että miten silloin meni työllisyyden suhteen. Tavoit-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

teena hallituksella 2011 oli satatuhatta uutta työpaikkaa. Satatuhatta uutta työpaikkaa oli tavoite, miten kävi? Satatuhatta työpaikkaa menetettiin tuolla kaudella. [Vasemmalta: Oho!] Tässä suhteessa, jos tämä hallitus on viimeinkin saanut käänteen aikaiseksi ja talous kasvaa ja työllisyys paranee, niin en minä ihan hirveästi lähtisi moittimaan tai mestaroimaan siitä suunnasta tässä asiassa, mutta toki debatti on aina paikallaan. Nyt työpaikkoja syntyy, tulee hyviä uutisia, vaikkapa tämä Uusikaupunki, tuhat uutta työpaikkaa ilmoitettiin syksymmällä, kaksi viikkoa sitten jälleen tuhat uutta työpaikkaa. Koska tämmöisiä uutisia on kuultu viimeksi? En minä ainakaan muista. Siitä on todella pitkä, todella pitkä aika.

Mutta, arvoisa puhemies, se hyvä tässä SDP:n kysymyksessä oli, että nuorten työttömien ja syrjäytyneiden tilanne on vakava asia ja siinä tarvitaan lisää toimenpiteitä. Onko lupa odottaa tulevasta kehysriihestä jotakin tältä rintamalta?

16.18 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai hallitus pohtii monia toimenpiteitä nimenomaan nuorten työllisyyteen liittyen: muun muassa nämä hyväksi koetut ja todetut nuorisotakuu ja Ohjaamo-toiminta, niitten liittyminen kasvupalveluihin ja ylipäätään se, että nämä nuoret saadaan mukaan. Nämä kaikki toimenpiteet, mitä on täällä arvosteltu, tähtäävät siihen, että kaikki saataisiin omien voimien mukaan mukaan tähän yhteiskuntaan. Minä ymmärrän sen kyllä varsin hyvin, että jokainen toivoo tietysti pysyvää, vakituista työsuhdetta, mutta kyllä pitää osata arvostaa tietysti niitä lyhyempiäkin. Ymmärrän sen, että on paljon sellaisia ongelmia, ettei kannata sitä työtä ottaa vastaan. Sen takia hallitus tekee lukuisia toimenpiteitä, että aina sen työn tekeminen ja sen työn tarjoaminen olisi kannattavaa. Se ei aina ole niin kauhean mukavaa, mutta se on tämän yhteiskunnan kannalta äärettömän tärkeää.

16.19 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että me kaikki tiedämme, että työllisyydessä tapahtui käänne, ja se käänne tapahtui 2015 keväällä, ja siitä nyt hallitus puhuu niin sanotusti hyvänä uutisena. Minustakin se oli hyvä uutinen, että näin tapahtui, mutta me emme haluaisi tyytyä vain siihen, että me katsomme menneeseen, vaan nyt pitäisi ottaa askeleita ja uusia toimia tulevaisuuteen. Kyllä työllisyyden hoito on keskeisin asia talouspolitiikan vakauttamisessa tässä maassa. Ensi viikolla on isojen päätösten aika tällä hallituksella, ja huolestun, että te jatkatte vanhalla tiellä, leikkausten tiellä, ellei tätä työllisyyttä oteta ykköstavoitteeksi. Toivon vielä kerran, arvoisa pääministeri, että voisitte kertoa: onko työllisyyden hoito ensi viikolla teidän ykköstavoitteenne? Tuletteko siis ottamaan linjamuutoksen ja ottamaan huomioon kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten työllisyyden parantamisen ensi viikolla, siis ykköstavoitteena?

16.20 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämäkin asia on menossa selvästi hyvään suuntaan, kun nyt käydään keskustelua siitä, kenen ansiota tämä käänne on. Minulle on ihan sama, kenen ansiota käänne on, kunhan Suomi voittaa ja työtön saa töitä. Aivan sama, kenen ansiota se on.

Ovatko työllisyys ja kasvu ykköstavoitteita hallituksen puoliväliriihessä? Kyllä ovat, mutta siellä on myöskin toinen tavoite. Suomi ei nimittäin ole kunnossa pelkästään sillä, että me saamme julkisen talouden kuntoon, vaan meidän pitää saada tämä eriarvoistumiskehitys pysäytettyä. Sen takia tässä toinen kori, tärkeä kori, mitä käymme työllisyyden ohella, on välittämisen kori. Sen lisäksi nämä turvallisuusuhkat, mitä ympärillämme olem-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

me nähneet paljon tapahtumia, turvallisuuden kokonaisuus on kolmas kokonaisuus, mitä käymme läpi. Se neljäs on se, että viemme määrätietoisesti Suomen uudistukset loppuun. Suomi on ollut pitkään uudistamatta, ja meidän täytyy löytää viimeiset ratkaisut siihen, että Suomi jatkaa uudistamisen polulla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys yritystukien vaikuttavuudesta (Antero Vartia vihr)

Suullinen kysymys SKT 53/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Vartia.

Keskustelu

16.21 Antero Vartia vihr: Arvoisa puhemies! Käytämme yritystukiin vuosittain noin 4 miljardia euroa, ja se on samaa suuruusluokkaa kuin hallituksen säästötavoitteet. Koulutuksesta on säästetty satoja miljoonia, mutta näihin yritystukiin ei ole koskettu. Tämä siitäkin huolimatta, että taloustieteilijät ovat lähes poikkeuksetta yhtä mieltä siitä, että valtaosa yritystuista on turhia ja monet niistä jopa haitallisia. Tuet vääristävät kilpailua, ne passivoivat niitä yrityksiä, jotka ovat tukien piirissä, ja vaikeuttavat ja heikentävät niiden kilpailuasemaa, jotka tukea eivät saa. Tämän lisäksi tuet täytyy tietysti jotenkin rahoittaa. Kun meillä on kannustinongelmia yhteiskunnassa muutenkin, meidän ei kannata turhan takia verottaa yrityksiä ja työtä yhtään enempää.

Onneksi hallitus päätti viime lokakuussa kuitenkin asettaa työryhmän selvittämään yritystukia ja niiden vaikuttavuutta. Selvitys on erittäin hyvä pohja tälle keskustelulle, ja siksi kysyisinkin: milloin selvitys on valmis ja milloin saamme sen käyttöön?

16.22 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selvitys on valmis, ja se on työkalu hallitukselle nyt puoliväliriiheen, jossa me käymme yritystukia läpi.

Se, että kaikki tuet olisivat kovin passivoivia, niin kuin edustaja antoi ymmärtää, ei ehkä pidä paikkaansa. Siellä on hyvin merkittäviä sosiaalisia tukia, esimerkiksi sosiaalisen rakentamisen tuet. Eli ei voida sanoa yksiniittisesti, että niillä on vain negatiivisia vaikutuksia.

Kokonaissumma on noin 4 miljardia, jota käydään tällä hetkellä hyvin tarkasti läpi. Tämä sisältää suorat tuet ja myös verotukselliset tuet.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.23 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan esimerkiksi yhdestä haitallisesta yritystuesta. [Ben Zyskowicz: Tuulivoimatuki!] Energiaveron palautusta maksetaan teollisuusyrityksille. Tämä tuki on kuitenkin toteutettu niin, että suuret yritykset saavat suhteessa huomattavasti suuremman palautuksen kuin pienet yritykset, min-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

kä seurauksena suuret yritykset maksavat noin neljänneksen siitä sähköverosta, minkä pienet yritykset joutuvat maksamaan. Jälleen kerran tämä vääristää kilpailuasetelmaa ja tekee niille pienille yrityksille menestymisen ja kasvamisen entistä vaikeammaksi. Mikä taas on tämän tuen merkitys niille suurille yrityksille, jotka sitä tukea saavat? Se on noin puolelle niistä 0,3 prosenttia yrityksen liiketoiminnan liikevaihdosta. Onko todella niin, että tämä 3 promillea on se ratkaiseva tekijä siinä, onko yritys kilpailukykyinen vai ei?

Tähän energiaveron palautukseen käytetään vuosittain 200 miljoonaa, mittakaavana samaa suuruusluokkaa kuin ammatillisesta koulutuksesta leikattiin. Yksittäiset yritykset hyötyvät näistä tuista, mutta meidän tehtävänä on tarkastella kokonaisuutta. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on puhunut kovaan ääneen [Puhemies koputtaa] siitä, että tämä tuki tulisi lakkauttaa. Onko tämä hallituksen asialistalla?

16.24 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki tuet ovat tarkastelun alla, ja käymme niitä läpi.

Tietysti nyt joudun väkisinkin muistuttamaan, että nämä luvut, joihin kysyjä viittaa, tulivat 2011—2014, ja käsittääkseni te, vihreät, istuitte silloin hallituksessa. [Välihuutoja oikealta] Teillä oli kaikki mahdollisuudet silloin tehdä se muutos.

Tietysti energiaveron palautus on sellainen, joka on kokoluokaltaan iso, mutta toisaalta me pystymme pitämään silloin meidän raskasta teollisuutta kilpailukykyisenä meidän naapureiden kanssa.

16.25 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä salissa on puhuttu yritysverotuksesta ja sen muutoksista, olemme antaneet vahvan tuen yritystukien kokonaistarkastelulle. Viime syksynä valtiovarainministeri kertoi, että tällainen selvitys on menossa, ja sen takia sitä on odotettu kuin kuuta nousevaa. Nyt haluaisinkin kysyä ministeri Lintilältä: jos te aiotte tämän selvityksen perusteella tehdä ratkaisuja parin viikon kuluessa, milloin myös me tukijat oppositiossa saamme tämän loppuraportin nähtäväksemme ja luettavaksemme? Se on erityisen tärkeä asiakirja, kun tulevaisuudessa pohditaan, mistä yritystuista kannattaa pitää kiinni ja mitä kannattaa ehkä säätää entistä toimivammaksi.

16.25 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa kuulla, että oppositiosta tukea tulee. Sitä tarvitaan kyllä varmasti.

Itse en näe mitään ongelmaa. Me voimme laittaa sen vaikka meidän ministeriömme sivuille, sama milloin, koska se on teetetty työkaluksi tätä puoliväliriihtä varten. [Paavo Arhinmäki: Tämän kyselytunnin jälkeen!] Ei siinä ole mitään outoa. Jos me ruvettaisiin laittamaan kaikki ne paperit, selvitykset, jotka me pyydämme virkamiestyönä tekemään tähän puoliväliriiheen, niin sitä en pitäisi ihan fiksuna tapana. Mutta jos joku haluaa, niin totta kai, ei ole mitään estettä sille.

16.26 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että yritystuista käydään kriittistä keskustelua. Yleensä käy niin, että kaikki haluamme yritystukia karsia yleisellä tasolla, mutta kun käydään yksittäisiin tukiin, niin huomataan, että niiden karsimista ei sitten kannatetakaan. Niille sitten aina löytyy joku hyvä perustelu.

Täällä kiinnitettiin huomiota 200 miljoonan euron yritystukeen. Tällä hetkellä tuulivoimatuksia maksetaan semmoinen parisataa miljoonaa euroa vuodessa. Luku tulee käytän-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

nössä nousemaan tästä joka vuosi vajaa kymmenen vuotta eteenpäin, ja nämä tuet menevät käytännössä ulkomaisten sijoittajien taskuihin. Tässä ei ole siis mitään järkeä, ja nyt kysyn: onko mitään mahdollisuutta, millä näihin järjettömiin tuulivoimatukiin, jotka paisuvat toiselle miljardille, voitaisiin puuttua?

16.27 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä tuet, jotka on myönnetty, ovat sopimusperusteisia. Ei voida yksipuolisesti lähteä sopimuksia sanomaan irti, niin kuin edustaja Zyskiewicz varmasti juristina tietää, eli siinä valtio olisi tietysti heikoilla. Meillä on selkeä suunnitelma nyt energiastrategiassa, kuinka tullaan siirtymään teknologianeutraaliin tukemiseen, ja se tulee tietysti tämän tilanteen korjaamaan.

16.28 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varmasti paljon hyödyttömiä yritystukia, mutta eräs sellainen tukimuoto, joka on hyödyllinen, on pk-yritysten kansainvälistymisen tukeminen. Tällä hetkellä suomalaisista pk-yrityksistä ainoastaan noin 13 prosenttia harjoittaa vientiä, kun Tanskassa ja Ruotsissa luku on selkeästi korkeampi — itse asiassa on laskettu, että jos me pääsisimme samoihin prosentteihin kuin Tanskassa ja Ruotsissa, niin samalla meidän työllisyysasteemme olisi myöskin tavoitteen mukainen, 72 prosenttia. Mitä hallitus aikoo tehdä sen hyväksi, että meillä pk-yritykset saataisiin voimakkaammin sinne vientiuralle? On samalla huomattu, että kansainvälistyminen ja kasvuhakuisuus ovat myös voimakkaasti sidoksissa toisiinsa, eli kansainvälisistä yrityksistä 30 prosenttia on myöskin erittäin kasvuhakuisia. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä pk-yritysten viennin edistäminen, kansainvälistyminen saataisiin parempaan nousuun, samalle tasolle kuin muissa Pohjoismaissa?

16.29 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Edustaja Essayah on jälleen ihan oikeassa: tämä on puoli, johon meidän tulee panostaa. Ja hallitus on panostanut. Esimerkkejä: innovaatioaseteli, kansainvälistymisaseteli — erittäin hyvin vastaanotettu.

Olin juuri äsken Finlandia-talolla palkitsemassa nuoria yrittäjiä, jotka kaikki ottivat omista puheenvuoroistaan esiin kansainvälistymisen. Eivät he käy vientikauppaa, he käyvät kansainvälistä kauppaa. Se on heille ihan normaali tila. Ja tietysti se iso ratkaisu, mikä nyt tullaan tekemään, on, että me laitamme Tekesin ja Finpron yhteen ja tulee Business Finland. Sen lähtökohta on se, että kun ihminen, yrittäjä saa sen oman ideansa, hän voi mennä yhdestä ovesta sisälle ja hakea rahoituksen, saada sen viennin markkinoinnin, sen tuotteistamisen, sen kaiken avun siinä yhden oven tai yhden luukun takaa. Hallituksen tavoite on tuplata vientimäärä, ja uskon itse vahvasti, että tämä Business Finland tulee olemaan erittäin hyvä nimenomaan pk-sektorin kannalta.

16.30 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Essayah'n erittäin hyvään kysymykseen, niin itse pidän keskeisenä mittarina kyllä ministeri Lintilän ja itseni onnistumiselle nimenomaan vientiyritysten osuutta pk-yrityksistä, ja tässä suhteessa Business Finland -uudistuksen yhteydessä on tarkoitus ottaa, sanoisin, Tanskaa kiinni myös siinä, miten käytännönläheisesti myös meidän suurlähetystö- ja edustustoverkko palvelee nimenomaan viennin edistämisessä pk-yrityksiä. Me olemme tekemässä suurlähettiläistä maajohtajia koko Team Fin-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

land -järjestelmälle. Meillä on paljon hyviä esimerkkejä, mutta meillä on myös paljon opittavaa tässä suhteessa ja tärkeätä työtä.

Samoin meillä on menossa erillinen task force siitä, miten pk-yritykset pääsevät kansainvälisiin kehitysrahoitushankkeisiin paremmin kiinni — niin YK:n, Maailmanpankin kuin meidän omien kehitysohjelmien hankkeisiin — missä olemme ehkä olleet myöskin liian passiivisia aikaisemmin.

16.31 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen aikana tutkimuksesta ja tuotekehityksestä on leikattu 150 miljoonaa euroa, ja tähän päälle vielä saman mittakaavan leikkaukset korkeakoulututkimuksesta. Nämä leikkaukset tuhoavat tulevaisuuden menestyksen, eikä tämä ole yksin SDP:n kritiikkiä, vaan kaikki kansainväliset asiantuntijat ovat tästä varoittaneet. Nyt hallitus on sitten luvannut paikata näitä menetyksiä supistamalla yritystukia, mutta täälläkään ei hallitus ole vielä kertonut, mistä leikataan. Elinkeinoelämän keskusliitto esitti helmikuussa, että leikataan merenkulun tukia, maatalouden yritystukia mutta myös yritysten palkkatukia, ja koska hallitus on tähän asti noudattanut EK:n ohjeita, kysyn nyt ministeri Lintilältä: Mitä tukia te olette leikkaamassa? Ovatko merenkulun tuet ja maatalouden yritystuet listalla? Ja voitteko luvata, että työllisyyttä ei entisestään heikennetä tukityöpaikkoja vähentämällä?

16.32 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puoliväliriihellä on yksi iso tavoite, ja se on saada lisää työtä Suomeen ja suomalaisille työtä. Se on se meidän tavoite.

Me emme tule käymään tässä tilanteessa mitään erityisiä tukia läpi, tässä kyselytunnin aikana. Me teemme koko ajan sitä työtä ja arvotamme, mitkä ovat niitä tukia, joita voidaan siirtää, kohdistaa uudella tavalla, jolloin ne hyödyttävät enemmän esimerkiksi innovaatio- ja tutkimuksen kautta. Tätä ollaan koko ajan tekemässä, ja tämä työ tulee jatkumaan tuonne puoliväliriiheen saakka.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys kasvupalvelu-uudistuksesta (Kari Uotila vas)

Suullinen kysymys SKT 54/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Uotila.

Keskustelu

16.33 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Lindström viittasi aiemmin täällä tähän tulossa olevaan kasvupalvelu-uudistukseen. Ne tiedot, mitä meillä täällä oppositiossa vasemmalla laidalla on ainakin siitä ensimmäisestä versiosta, joka on ollut lausunollakin ja valmistelussa, ovat käytännössä tarkoittaneet sitä, että kun sote-uudistus on aikamoinen yksityistämishanke, niin työvoimapalveluiden osalta tämä on suhteellisesti vielä enemmän sitä. Elikkä maakuntien rooli ja maakuntien viranomaisten rooli työttömien auttamisessa, palvelemisessa ja kohtaamisessa oli ainakin siinä versiossa kokonaan jätetty

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

pois. No, nyt on kuultu, että TEMissä olisi havaittu se kritiikki, jota ympäri maata on tullut tähän uudistukseen, ja oltaisiin jotain korjaavia liikkeitä tehty, mutta kysyisin: aiotteko turvata sen, että työttömät saavat laadukkaita, heitä todella auttavia ja palvelevia julkisia palveluja riittävästi myöskin jatkossa tämän uudistuksen astuessa mahdollisesti voimaan?

16.34 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koko tämän uudistuksen tavoite on se, että työttömät ihmiset saavat parempia palveluja kuin tähän saakka, eikä tämä ole mikään yksityistämishanke. Yksityiset ja julkiset toimijat tekevät yhteistyötä, ja voi olla, että ne sparraavat toisiaan, ottavat toisiltaan hyviä käytäntöjä ja tällä lailla yksilö, se työtön, hyötyy. Se on tässä se idea. Mutta jos te kysytte, kuinka valmis konsepti tässä on, niin eihän tämä tapahdu niin, että 2019, naps, silloin on kaikki valmiina. Voi olla, että tässäkin harjoituksessa, niin kuin sotessa, menee vielä pitkään ennen kuin meillä on valmis konsepti. Mutta tavoite on nimenomaan se, että pitkäaikaistyötön tai työvoimaa tarvitseva saa palveluja ja saa niitä palveluja laadukkaasti ja joka puolella maata.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän, ilmoittautumaan.

16.35 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te, ministeri Lindström, sanoitte aikaisemmin tässä kyselytunnin aikana, että kaikkien pitää näihin talkoisiin osallistua, varsinkin hyväosaisten. Nyt kun kehysriihi, puoliväliriihi on tulossa, se, mikä pohdituttaa hyvin monia tämän uudistuksen myötä, on, käykö tässä niin, että talkoisiin pannaan osallistumaan entistä enemmän työttömät, jotka joutuvat entistä ahtaammalle.

Jos mietitään niitä päätöksiä, mitä hallitus on tähän mennessä tehnyt, niin kiky-sopimuksella pakotettiin pienipalkkaisilta julkisen alan työntekijöiltä 30 prosenttia lomarahasta pois, työttömiltä, eläkeläisiltä, opiskelijoilta, sairailta ja lapsiperheiltä on leikattu, mutta sen sijaan suurituloisten verotusta on kevennetty. Nyt kysymys kuuluukin: kun teidän mukaan, ministeri Lindström, kaikkien pitää näihin talkoisiin osallistua, varsinkin hyväosaisten, niin miten hyväosaiset nyt ovat kehysriihessä osallistumassa talkoisiin — itse asiassa ensimmäistä kertaa?

16.36 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, jos lähdetään siitä, kun te sanoitte, että laitetaan työttömät entistä enemmän ahtaalle. Ei laiteta, vaan tavoite on se, että autetaan ihmisiä. Tämä teidän retoriikkanne tietysti varmaan puree joihinkin, mutta kyllä meidän tavoitteemme on se, että ihmiset saavat apua ja autetaan ne ihmiset takaisin sinne työelämään, samalla tunnistaen sen, että siellä on ihmisiä, jotka eivät välttämättä avoimille työmarkkinoille ikinä tule työllistymään. Tämä on mahtava ongelma, mitä me olemme tässä ratkaisemassa, ja kuten sanoin, tämä ei millään tempuilla ratkea.

Kun sanoin, että tähän pitää osallistua kaikkien sen mukaan, mikä heillä on kantokyky, niin viittasin tietysti siihen keskusteluun, mikä on myös siellä puoliväliriihessä ja mitä äsken käytiin, että yritystukia tarkastellaan. Olen itse aika lailla vakuuttunut, että sieltä tulee myös jotakin työnantajapuolelle. Näinhän tämän täytyy mennä. Eihän tämä voi olla koko ajan niin, että toinen puoli antaa ja toinen ottaa.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

16.37 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailmassa mallissa tulevaisuudessa, jos järjestöt haluavat tarjota työvoimapolitiittisia palveluja, heidän pitää ottaa yhtiömuoto. No, käytännössä tämä tarkoittaa, että ne työttömät, jotka nyt ovat vapaaehtoisina toimineet näissä yhdistyksissä — kun ei ole töitä, niin on mukavaa, että on jotakin järkevää tekemistä päivien täytteeksi — eivät siellä enää voisi toimia menettämättä työttömyysturvaansa. Toisaalta jos järjestöt taas eivät omaksu yhtiömuotoa, ne eivät voi jatkossa tarjota palkkatukipaikkoja. Meillä ainoastaan järjestöissä on mahdollista saada 100 prosentin palkkatuki, mikä on äärimmäisen tärkeää just niille osatyökykyisille, joidenka työllistymisestä ministerikin on kovasti huolissaan. Kysymyksen kuuluu: Pääsevätkö jatkossakin työttömät mukaan kansalaisjärjestötoimintaan? Säilyykö 100 prosentin palkkatuki edes siellä järjestökentässä?

16.38 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 100 prosentin palkkatuki säilyy sillä reunaehdolla, että siellä on 3 000 se katto — senhän me olemme laittaneet sinne sen takia, että tämä 100 prosentin palkkatuki on sitä kaikkein kalleinta. Meitä kiinnostaa se, mitä tällä palkkatuella saavutetaan: siellä on tietenkin tätä kuntouttavaa puolta mutta myös sitä ajattelua, että tämä ihminen pääsisi joskus oikeisiin töihin. Tämähän on se idea. Tässä järjestelmä ei ole toiminut — en sano, että se olisi pelkästään epäonnistunut, mutta se voisi olla parempi — ja siksi me teemme näitä uudistuksia, että saataisiin tämä polku eteenpäin, niin että ihmiset pääsisivät oikeasti oikeisiin töihin. Sen takia me olemme puuttuneet tähän valtiolle kaikkein kalleimpaan, tähän 100 prosentin palkkatukeen. Se on ikävää näitten järjestöjen kannalta, tiedän sen, mutta sieltä päästä me olemme aloittaneet, ja olemme kertoneet tämän hyvissä ajoin myös näille järjestöille itselleen ja haastaneet niitä itseään katsomaan omaa toimintaansa. Eihän tämä voi perustua loputtomasti siihen, että se on aina veronmaksaja, joka tukee tätä toimintaa.

16.39 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmin SDP ja vasemmisto ottivat kovasti esille sitä, että hallitus laittaa työttömät ahtaalle ja vain tekee leikkauksia ja heikennyksiä, ja esitettiin muun muassa nämä kolmen kuukauden välein tapahtuvat haastattelut. Itse olen kyllä asiantuntijakuulemisessa kuullut, että siitä on tullut nyt jo hyvää palautetta: On löydetty ihmisiä, jotka ovat olleet aivan väärässä paikassa ja joita ei ole aiemmin tavattu. He ovat nyt ohjautuneet esimerkiksi terveydenhuollon piiriin ja kuntoutuksen piiriin. He ovat olleet väärässä paikassa. En tiedä, miksi tätä kutsutaan heikennykseksi. Tästä ollaan erittäin tyytyväisiä.

Meillä oli eilen käsittelyssä myöskin täydennyskoulutus rakennustyömaille. Siellä on tällä hetkellä työttömyyttä ja tarvetta taas koulutetulle työväelle. Tässä yksi hyvä esimerkki. Ja kerroitte, ministeri Lindström, ennen pääsiäistä, että mahdollisesti myös ensimmäisen työntekijän palkkaamista tullaan helpottamaan.

Täällä on paljon hyviä asioita, ja nyt täällä on tänään nostettu vain kaikkia huononnuksia. Voisitteko kertoa jotakin, mitä on tulossa? [Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!]

16.41 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä siellä on myös tämä ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen puntarissa, kun me puoliväliriihessä pohdimme näitä asioita. Esityksiä on tullut, muun muassa tämmöinen Yksinyrittäjän palvelupaketti — yrittäjästä työnantajaksi -hanke. Tämä on siellä puoliväliriihessä tarkastelussa, ja siellä tehdään sitten päätös ja linjaus siitä, millä

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

lailla mennään eteenpäin. Samalla on tämä Maria Löfgrenin ja Harri Hellsténin raportti itsensätyöllistäjän aseman parantamisesta. Se on puoliväliriihessä käsittelyssä.

Tämä, mihinkä edustaja Meri viittasi, tämä ohjautuvuus ja se, että ihmiset ovat oikeassa paikassa, on juuri se syy, minkä takia me olemme näitä muutoksia tekemässä. Kaikki, jotka ovat tähän työvoimapolitiikkaan yhtään perehtyneitä, tietävät, että tämä meidän järjestelmämme ei toimi. Ihmiset ovat väärässä paikassa, heille tarjotaan vääriä palveluita, ja tämän takia täytyy tehdä muutoksia.

Ja muuntokoulutuksesta vielä sen verran, että sitä ollaan miettimässä. Sitä kannattaa laajentaa muuallekin kuin rakennusosalalle ja tehdä meille tällainen notkea tapa reagoida näihin työvoimapulaongelmiin.

16.42 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että hallitus kuitenkin tunnistaa sen, että nämä järjestöjen työllistämistoimet ovat usein niitä, joilla ehkäistään ihmisten ajautumista pitkäaikaistyöttömyyteen ja joiden avulla sieltä voidaan myös nousta pois, ja osatyökykyisten ja välityömarkkinoiden kohdalla niiden rooli on aivan keskeinen. Se ei ole hyvä suunta, että uusilla vastikkeellisuuksilla, pakoilla, rajoituksilla, patistelulla heikennetään tätä järjestöjen roolia, jossa he voivat nostaa ihmisiä sieltä vaikeista tilanteista. Nyt ministeri Lindströmin toivon vielä vastaavan siihen, että tämä ei ole teidän tavoite, vaan varmistetaan se, että järjestöjen rooli välityömarkkinoiden kehittämisessä voi säilyä jatkossakin vahvana, ja että kiinnitätte tähän huomiota.

Sitten kysyisin myös pääministeri Sipilältä: Kun tuossa vaalien alla kyselytunnilla ministeri Orpo lupasi, että jos tehdään työllisyystoimia, niin ne eivät heikennä heikompiosaisen tai pienituloisten asemaa, vaan jos siellä tehdään rakenteellisia muutoksia, ne rahat ohjataan näitten ihmisten auttamiseen sitten jollain toisella tavalla. Tämähän on iso periaatteellinen kysymys, lähteekö hallitus helpottamaan työllistymistä lisäämällä työnteon kannattavuutta niin, että se auttaa ihmisiä kasvattamaan ansioitaan, [Puhemies koputtaa] vai aiotteko rajoittaa ihmisten tukia. Mikä on ministeri Sipilän vastaus tähän kysymykseen, [Puhemies koputtaa] autetaanko ihmisiä vai rajoitetaanko?

16.43 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyjä, edustaja Niinistö, kiinnitti huomiota nyt näiden järjestöjen rooleihin jatkossa. Kuten sanoin, on asetettu tämä reunaehto, että 3 000 on katto tälle 100 prosentin palkkatuelle. Mutta kyllä, itse tunnistan ja tunnustan näitten järjestöjen hyvän roolin. Ne ovat tehneet tosi tärkeää työtä nimenomaan siinä kohtaa, että ne ihmiset pysyvät edes josakin kunnossa, että on jotain järkevää tekemistä, ja sille totta kai hallitus antaa ison arvon jatkossakin. Ja "osatyökykyiset töihin" on yksi hallitusohjelman kirjaus, jota me yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa sitten viemme eteenpäin. Välityömarkkinat ovat erittäin tärkeät, mutta nimenomaan sillä ajatuksella, että pitää olla polku eteenpäin. Siksi puhutaan välityömarkkinoista, että se olisi siirtymä toivottavasti sitten avoimille työmarkkinoille, ja tämä pitää saada pelaamaan nykyistä paremmin, ja tätä hallitus tietysti tavoittelee.

16.44 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti ministeri Orpo on täällä puhunut viisaita silloin kun olen ollut itse pois, ja pystyn vahvistamaan jälkikäteenkin sen viestin. Eli lähtökohta kehysriiheen on se, mikä on ennalta kerrottu, että 4 miljardin säästökokonaisuuden lisäksi ei haeta lisää finanssipoliittisia kiristystoimia, vaan me nyt katsomme näitten tehtyjen toimien vaikutukset ja kaikin tavoin pyrimme

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

kiihdyttämään tätä positiivista työllisyyden ja talouden kehitystä, mikä on nyt saatu aikaiseksi. Eli tämä on kaiken lähtökohtana, ja niin kuin ministeri Orpo on kertonut, jos tulee uudelleenkohdentamisia, niin niillä ei tosiaankaan haeta siihen kokonaisuuteen leikkauksia, vaan uudelleenkohdentamisen tarkoituksena on sitten saada rakenteellisia muutoksia aikaan. Tämä sama koskee yritystukien kokonaisuutta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys poliisien määrästä (Anders Adlercreutz r)

Suullinen kysymys SKT 55/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Adlercreutz.

Keskustelu

16.45 Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Under förra regeringsperioden skrek oppositionen med sannfinländarna i spetsen i högan sky att antalet poliser absolut inte får sjunka. Nu tänker den sittande regeringen med samma sannfinländare drastiskt sänka antalet poliser.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2004 poliisien määrän kipurajaksi määriteltiin 7 250 poliisia. Nyt sisäisen turvallisuuden selonteon valmistuttua tämä kipuraja on pudotettu 7 000:een. Mikäli valtiovarainministeriön asettamat alustavat kehykset puolestaan pannaan täytäntöön, on Suomessa 6 300 poliisia vuonna 20. Tämä määrä on aivan liian pieni toteuttamaan poliisille määrätty tehtävät. Kysynkin siksi vastaavalta ministeriltä: miksi Suomi tarvitsee vain yhden poliisin tuhatta kansalaista kohti, kun Ruotsissa määrä on kaksinkertainen?

16.46 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan totta, että meillä on jokaisella sektorilla niitä säästämisen paikkoja, mutta me olemme tässä hallituksessa kyllä sitä mieltä, että turvallisuus on ykkösasia, mitä me haluamme viedä eteenpäin. Se on myös sovittu painopistealueeksi nyt, kun lähestyy puoliväliriihi, ja siellä yhtenä teemana, nimenomaan painopistealueena, on turvallisuuden edistäminen. Ja se johtuu erittäin paljon myös niistä tapahtumista, mitkä meillä ovat tässä viime aikoina tapahtuneet meidän ympärillämme, lähelläkin on tapahtunut, jopa Tukholmassa ja niin edelleen — edustaja tietää, mitä tarkoitan. Turvallisuus on kaiken kaikkiaan meille ykkösasia, ja siihen tarvitaan myös tekijöitä. Kuinka paljon tarvitaan rajavartijoita, kuinka paljon tarvitaan poliiseja, kuinka paljon varataan ensi kehykseen — siitä me päätämme sitten ensi viikolla. Elikkä on tänä päivänä hieman liian aikaista puhua mistään luvuista, kun tätä katsotaan kokonaisuutena. Me tarvitsemme hyvin paljon erilaisia välineitä, me tarvitsemme niitä taloudellisia resursseja ja me tarvitsemme myös hyvää työnjakoa turvallisuusviranomaisten kesken.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.48 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Redogörelsen för den inre säkerheten ger inte vid hand hur man kan garantera säkerheten genom att sänka antalet poliser. Redogörelsen nämner att polisverksamheten ska utvecklas genom bland annat prioriteringar och effektiviseringar. Med klarspråk betyder det, vad polisen ska låta bli att utreda. Detta stöder inte finländarnas trygghetskänsla.

Kysynkin siksi: miten hallitus aikoo varmistaa maan sisäisen turvallisuuden, jos tämä esitetty poliisien määrän merkittävä leikkaus pannaan täytäntöön, vai ollaanko tätä kehystä nyt arvioimassa uudelleen?

16.48 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa kerroin, tämä hallitus on ottanut painopistealueeksensa turvallisuuden edistämisen ja vahvistamisen. Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista, mistä me voimme olla todella ylpeitä, mutta sen eteen pitää tehdä töitä koko ajan. Yksi on nimenomaan se, että meillä on turvallisuushenkilöitä riittävästi — että meillä on poliiseja, että meillä on rajavartijoita, että meillä on Tullissa väkeä, ja niin edelleen — ja että nimenomaan heidän yhteistyönsä pelaa ja että meillä myöskin työnjako pelaa hyvin. Tarkat luvut, mitä milläkin rahalla ja kuinka paljon meillä on rahaa käytettävissä, selviävät ensi viikon keskustelujen jälkeen.

16.49 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuusympäristömme on todella muuttunut viimeisten vuosien aikana epävakampaan suuntaan, ja sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välinen raja on hämärtynyt. Tämä muutos pitää ottaa vakavasti, ja näin hallitus toki onkin tehnyt.

Yhtenä selvitettävänä kysymyksenä on ollut ulkomaisen maanomistuksen vaikutukset turvallisuuteen. Puolustusministeriön asettama työryhmä luovutti tänään selvityksen mahdollisuudesta rajoittaa ulkomaalaisten kiinteistökauppoja kokonaisturvallisuuden perusteella. Valtiolla voitaisiin antaa etuosto-oikeus sellaisten kiinteistökauppojen osalta, joilla on keskeistä vaikutusta kokonaisturvallisuuteen. Vallitsevassa turvallisuustilanteessa onkin välttämätöntä, että viranomaisillemme annetaan riittävät toimivaltuudet varmistaa kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävien maa-alueiden kotimainen omistus. Asiaa koskevasta lainvalmistelusta tulee tehdä päätöksiä pian. Kysynkin puolustusministeri Niinistöltä: millaisella aikataululla ja prosessilla hallitus aikoo edistää ehdotetun lainsäädännön valmistelua?

16.50 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi olla, että pääministeri Sipilä haluaa täydentää vastaustani, mutta jo tänään valtioneuvoston kanslian alivaltiosihteeri Timo Lankinen on nimetty johtamaan työryhmää, joka laatii nämä tarvittavat lakimuutosehdotukset hallituksen esitykseksi. Tarkoitus on saada kevätkaudella 2018 nämä esitykset valmiiksi ja sitten eduskunnan käsittelyyn lausuntokierroksen jälkeen ja sitten vuoden 2019 alusta voimaan.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

16.51 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, sanoitte, että yksi tämän hallituksen erityisistä painopistealueista on turvallisuus. Kuitenkin teidän hallituksenne aikana poliisien määrä on laskenut, useita satoja poliisimiehiä ja -naisia on kentältä vähentynyt eri tehtävistä. Tämä kehitys on ollut jatkuvaa jo useamman vuoden ja useamman hallituksen ajan. Olemme olleet liukumäessä, jossa poliisien määrä on tasaisesti vähentynyt vuosi vuodelta. Nyt sanoitte, että jätätte ensi viikkoon kuitenkin yksityiskohtien kertomisen, mutta haluan jo kysyä tässä vaiheessa, millä tavalla varmistetaan se, että poliisikoulutuksen määrän nostamisen yhteydessä syntyvät uudet poliisivirat menevät kentän tehtäviin eikä sinne tammipöytien taakse, missä jo edellisten poliisiuudistusten jälkeen on aivan riittävästi väkeä?

16.52 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meillä tammipöydätkin on jouduttu poistamaan, koska on niin tiukka tilanne, mutta todetaan nyt ihan ensimmäisenä se, että esimerkiksi viime syksynä tämä hallitus teki lisärahoituksen täydentävässä budjetissa, ja saimme miljoonia rahaa lisää. Meillä olisi vuodenvaihteessa määräaikaaisia poliiseja jäänyt työttömäksi 200 henkilöä, ja me saimme lisärahoituksella jatkettua heidän työsuhdettaan, mikä oli erittäin tärkeä asia.

Kysymykseenne siitä, miten me saamme pidettyä nimenomaan sen kenttähenkilöstön: Juuri niin, se on se tavoite, että me pystymme pitämään siellä kentällä väen. Ei lisätä hallintoa, ei lisätä hallinnon portaita vaan pidetään nimenomaan se verkosto ja se henkilöstö nimenomaan turvallisuutta tuottamassa siellä ihmisten lähellä.

16.53 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosina 2003—2007 RKP oli hallituksessa, taisi olla SDP:kin, ja poliisivirkoja vähennettiin 410 kappaletta. [Eduskunnasta: Oho!] Vuosina 2007—2011 SDP oli oppositiossa, poliisivirkoja lisättiin 285 kappaletta. Viime kaudella, siis vuosina 2011—2015 RKP ja SDP olivat jälleen hallitusvastuussa ja valtiovarainministerin salkku oli SDP:n hallussa. Poliisivirkoja vähennettiin jälleen 393 kappaletta, lakkautettiin liikkuva poliisi ja kaiken huipuksi nostettiin vielä poliisien eläkeikääkin. [Välihuutoja] Se hallitus teki valmiit leikkauslistat myös poliisivirkojen osalle vuodelle 2015. Jos nykyinen hallitus olisi toteuttanut edeltäjänsä suunnitelmia, olisi poliisivirkojen määrä vähentynyt jälleen. Arvoisa ministeri Risikko, kysyn teiltä: voitteko te nyt luvata, että tämä hallitus ei ainakaan enää nosta poliisien eläkeikää eikä myöskään vähennä poliisien määrää? [Välihuutoja]

16.54 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin kerroin, meillähän on tavoite nimenomaan se, että me pidämme poliisihenkilöiden määrän riittävänä ja nimenomaan sellaisena, että meidän ei tarvitse vähentää poliisihenkilöiden määrää. Se on tavoite.

Tässä puhuttiin nyt hyvin paljon siitä, mitä on tapahtunut eri vuosina ja eri aikakausina. Pitää nyt ottaa huomioon, että jokainen hallitus tekee päätöksiä senhetkisen tilanteen mukaan. Nyt turvallisuustilanne on muuttunut siitä, kaikista näistä aikaisemmista hallituksista. Voidaan sanoa, että jopa tämän hallituksen aikana, kahden vuoden aikana, on eurooppalainen, globaali ja suomalainen turvallisuustilanne muuttunut. Siitä syystä tämä hallitus on ottanut turvallisuuden yhdeksi painopistealueeksi. Siellä tarvitaan rajavartioloita, tarvitaan poliisihenkilöitä, tarvitaan monia muita turvallisuushenkilöitä. Tämä kokonaisuus on

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

meillä nyt käsitteillä, kun me mietimme tulevaa kahta vuotta, mutta joka päivä pitää varmistaa turvallisuutta.

16.55 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu poliisien määrästä ei mielestäni ole puolueiden välisen nokittelun vaan yhteisen peiliin katsomisen paikka. Meillä on tästä asiasta kollektiivinen vastuu. Vaikka hallitus on nyt tehnyt satsauksia — onneksi, kiitos siitä — myös poliisin resursseihin, niin tällä menolla me kuitenkin löydämme lähivuosina itsemme uudelleen siitä tilanteesta, että poliisien määrä uhkaa vähentyä, ja ongelma on myös seuraavan hallituksen pöydällä, keitä ikänä meistä siellä sitten istuukaan.

Meidän täytyisi yhdessä löytää ratkaisut poliisin määrärahojen turvaamiseksi, mutta toisaalta meidän täytyisi miettiä myös sitä, miten poliisi on osa meidän yhteiskuntaamme. Nostaisin esiin sellaisen näkökulman, että poliiseiksi olisi hyvä saada myös lisää ihmisiä erilaisista etnisistä taustoista ja uskonnollisista taustoista. Tämä auttaisi lisäämään luottamusta poliisin toimintaan ja toisaalta poliisin ymmärrystä eri kulttuuritaustoista. Erityisesti nykyisessä maahanmuutto- ja pakolaistilanteesta tästä voisi olla hyötyä. Kysyisin sisäministeri Risikolta: oletteko harkinnut toimenpiteitä asiassa?

16.56 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy myöskin sellainen asia sanoa kehuna tälle hallitukselle, että tämä hallitus on nostanut koulutuspäikkämäärää, mikä on tietysti hyvä asia, että me pystymme varmistamaan reservin. Tällä hetkellä meillä esimerkiksi on poliisihenkilöitä ainoastaan 21 henkilöä työtömänä, eli meillä ei reserviä sillä tavalla ole, ja sen tähden me tarvitsemme näitä koulutusmääriä.

Tuohon, mitä kysyitte tästä, miten me saisimme eritaustaisia henkilöitä, niin sehän on aivan ilmiselvää, mutta nyt pitää aina muistaa se, että me emme voi minkään etnisen taustan tai myöskään kotimaan mukaan tehdä kriteereitä pääsyvaatimuksiin, vaan kaikki ovat samalla viivalla, eli meillä on samat kriteerit kaikille. Tietysti me toivomme, että kaikilla poliiseilla on ymmärrystä erilaisista etnisistä taustoista ja myöskin ympäröivästä yhteiskunnasta, kun he auttavat erilaisen etnisen taustan omaavia henkilöitä. Eli sen osaamisen ja nimenomaan sen orientaation pitää olla tällainen monikulttuurinen, totta kai, mutta ainahan se on helpompaa, jos on itse erilaisesta taustasta tullut.

16.57 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onko hallitus huomionnut sitä, että teidän kaavailemanne alkoholilainsäädännön uudistus myös lisää poliisin työkuormaa? Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on arvioinut, että alkoholin käyttö tulisi lisääntymään 6 prosentilla. Kun tiedämme, että 70 prosenttia kaikista poliisin työtehtävistä on alkoholisidonnaisia, sehän tarkoittaisi käytännössä sitä, että me tarvitsisimme jopa 300 henkilötyövuotta poliisiin lisää, mikäli tämä alkoholilaki tulee sellaiseksi, joksi sitä nyt on lausuntokierroksella olevassa versiossa kaavailtu. Miten tämä on huomioitu sisäministeriössä? [Eero Heinäluoma: Loistava kysymys!]

16.58 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokaisen lain, joka tehdään, vaikutukset pitää arvioida, aivan niin kuin tässä alkoholilainsäädännössäkin vaikutukset on arvioitu.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Edustaja Räsänen puhuu aivan totta. Siellä on arvioitu, kuinka paljon tarvittaisiin poliisihenkilöitä. Ja olen tämän sanonut jo monta kertaa, tässäkin tilassa, että poliiseja tarvitaan lisää juuri tästäkin syystä, ja se on vain realismia.

Kun tehdään jotain lakia, vaikutukset pitää arvioida ja toimia sen mukaisesti.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2017 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Hallintovaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorokierrosta ei ole. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu alkaa. — Hallintovaliokunnan puheenjohtaja Eerola.

Keskustelu

17.00 Juho Eerola ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan käsiteltävänä on kautta aikojen ensimmäinen sisäisen turvallisuuden selonteko ja ensimmäinen sisäisen turvallisuuden selontekomietintö. Aiemmin sisäinen turvallisuus on mainittu, tosin vain ohimennen, parissa edeltävässä UTP-selonteossa. Sen vuoksi eduskunta onkin, ottaen huomioon sisäisen turvallisuuden yhteiskunnan kokonaisturvallisuudessa, edellyttänyt vastauksessaan vuoden 2013 valtiopäivillä, että hallituksen tulee antaa eduskunnalle vuoden 2017 loppuun mennessä kokonaisvaltainen, seikkaperäinen selonteko 1) sisäisen turvallisuuden tilasta, 2) sisäisen turvallisuuden, viranomaisten ja muiden toimijoiden toiminnan tuloksellisuudesta, 3) eri toimintojen kehittämistarpeista ja haasteista sekä 4) eri tehtävien edellyttämistä pidemmän tähtäimen taloudellisista voimavaroista ja resurssitarpeista.

Eduskunnalle on meneillään olevalla vaalikaudella annettu myös kaksi muuta turvallisuusselontekoa sisäisen turvallisuuden selonteon ohella: perinteinen UTP-selonteko ja parhaillaan puolustusvaliokunnassa käsiteltävänä oleva puolustuselonteko. On ollut tarkoitus, että nämä kolme selontekoa muodostavat yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden keskeisen viitekehyksen. Näiden kolmen selonteon uhkakuvat ovat monin osin varsin yhden-suuntaisia. Selontekojen erilaisista toimialakohtaisista lähtökohdista johtuen muuttuneen turvallisuusympäristön synnyttämät uhkakuvat eivät ole kuitenkaan täysin yhteneväisiä, vaan ne painottuvat toimialakohtaisesti tavoitteiden ja toimenpiteiden suhteen.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Suomen sisäinen turvallisuus on sidoksissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja muiden naapurivaltioidemme turvallisuustilanteisiin. Tilannekuva ja toimintaympäristö ovat nopeasti muuttuneet. Epävakaassa turvallisuustilanteessa kehityksen ennustettavuus on heikentynyt merkittävästi, eikä muutosta parempaan ole näköpiirissä. Uusien uhkatekijöiden taustasyyt liittyvät kriiseihin muualla: terrorismiin, laajaan Eurooppaan suuntautuvaan maahanmuuttoon ja valtioiden välisiin konflikteihin meille Suomeen ulottuvine vaikutuksineen. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat monin tavoin toisiinsa kietoutuneita. Sisäisen turvallisuuden osalta on lisäksi koko ajan muistettava, että niin sanotut perinteisen sisäisen turvallisuuden tehtävät ovat edelleen hoidettavina. Ne eivät ole kadonneet yhtään minnekään.

Ei ole pelottelua sanoa, että Suomi ei enää ole mikään lintukoto, vaikka yleisellä tasolla muihin maihin verrattuna maamme on ainakin vielä suhteellisen rauhallinen maa. Silti vuositason kirjataan esimerkiksi noin miljoona rikosilmoitusta ja noin miljoona poliisin hälytystehtävää. Rikosilmoituksista noin puolet liittyy rikoslakirikoksiin ja hälytystehtävistä noin puolet kiireellisiin hälytystehtäviin. Päivää kohti tapahtumia riittää, ja kun mennään avuntarvitsijan puolelta tarkastelemaan tilannetta, kuva ei olekaan enää niin positiivinen kuin yleisellä tasolla ja etäältä papereista katsottuna saattaa joidenkin silmissä vielä näyttää.

On syytä huomata, ettei sisäisen turvallisuuden selonteko, osana tätä kolmen selonteon kokonaisuutta, ole niin sanotun arjen turvallisuuden selonteko vaan sisäisen turvallisuuden kovan ytimen selonteko, ja niin on ollut tarkoituksin. Mietinnössä toki tunnustetaan niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat turvallisuuteen, kuten syrjäytyminen, tuloerot, työllisyystilanne, äsken mainittu alkoholi- ja päihdepolitiikka, tiloustilanne ja yhdenvertaisuus. Aihepiiri ei kuitenkaan voi olla liian laaja, jotta hallittu ja vaikutuksellinen työskentely on mahdollista. Kuten mietinnöstä ilmenee, varsin laajasta ja monitahoisesta kokonaisuudesta on tässä nyt kysymys, kun puhutaan sisäisen turvallisuuden niin sanotusta kovasta ytimestä.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on arvioinut mietinnössään ensimmäistä sisäisen turvallisuuden selontekoa ja sisäisen turvallisuuden tilaa noin 30 vuoden aikajänteellä, painottaen analyysissään 2000-luvulla tapahtunutta, viimeaikaista kehitystä. Valiokunnan suorittama tarkastelu on ollut faktaperusteinen ja kaunistelematon.

Sisäisen turvallisuuden selonteko alkaa silloisen sisäministerin esipuheella, jossa tunnustetaan voimakas turvallisuusympäristön muutos ja sen myötä muun muassa tarve sisäisen turvallisuuden viranomaisten heikentyneen suorituskyvyn parantumiseen.

Selonteon ensimmäisessä luvussa kuvataan muuttuvaa toimintaympäristöä sekä Suomessa että Euroopassa. Lisäksi ensimmäisessä luvussa sisäministeriön hallinnonalan operatiiviset sisäisen turvallisuuden viranomaiset esittävät näkemyksensä sisäisen turvallisuuden tilasta ja tulevaisuudennäkymistä. Saadun selvityksen perusteella tarkastelu on kuitenkin tehty tosiasiaa vain ministeriötasolla, eikä esimerkiksi Poliisihallitus ole ollut tässä työssä mukana.

Selonteon toisessa luvussa edellä mainitut sisäasiainhallinnon viranomaiset kuvaavat niitä toimenpiteitä, joilla turvallisuusympäristön muutokseen ja ihmisten odotuksiin vastattaisiin. Tässä luvussa korostuu resurssien ja viranomaisiin kohdistuvien odotusten välinen epäsuhta.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Kolmannessa luvussa hallitus antaa oman vastauksensa edeltävien lukujen arviointeihin sisäisen turvallisuuden tilasta sekä esittää johtopäätöksensä selonteon jälkeen laadittavan sisäisen turvallisuuden strategian ja siihen liittyvän toimenpideohjelman pohjaksi.

Arvoisa puhemies! Odotukset selonteon suhteen ovat olleet suuret. Kuten mietinnöstä ilmenee, selonteko on kuitenkin osoittautunut suureksi pettymykseksi. Tilanteessa, jossa sisäisen turvallisuuden tilannekuva on muuttunut olennaisesti haastavammaksi, sisäministeriössä laaditun selonteon kehittämisenäkökulma on poikkeuksellisen ohut ja yleinen. Selonteon vastaus on kiteytettynä, että toiminta on muuttuneessa turvallisuustilanteessakin sopeutettava valtioneuvoston kehityksiin, mikä merkitsee väistämättä turvallisuuden heikkenemistä.

Toki selonteossa on muutama kohta, joiden saatetaan tulkita tarkoittavan toimenpideohjeita:

Yksi niistä on tehtävien priorisointi. Selonteko ei kuitenkaan sisällä eduskunnan arvioitavaksi ehdotuksia, millä perusteella ja mitkä lakisääteiset tehtävät jätettäisiin hoitamatta.

Toinen ehdotus on viranomaisten teknologinen edelläkävijyys. Selonteon mukaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten on oltava uusien teknologioiden käytön edelläkävijöitä jo vuonna 2020. Selonteossa ei kuitenkaan kerrota, kuinka se tehdään. Uusien ja luotettavien viranomaisjärjestelmien kehittäminen kestää vuosia, ja se maksaa. Poliisin noin kymmenen vuotta vireillä ollut ja yhä kesken oleva Vitja-hanke on esimerkki tietojärjestelmähankkeen vaativuudesta ja siitä, kuinka siinä voidaan epäonnistua. Toiseksi hankerahoitusta on kehityksissä leikattu, eikä uuden teknologian kehittämiseen ole siten rahaakaan.

Kolmas selonteon ehdotus on, että sisäministeriön johdolla laaditaan sisäisen turvallisuuden strategia ja toimenpideohjelma. Selonteossa eduskunnalle on siis annettu vastaus, että eduskunnan ulkopuolella laadittava ohjelma, jonka sisältöä eduskunta ei käsittele tai jonka sisällöstä eduskunta ei ole edes tietoinen, antaa suuntaviivat sisäisen turvallisuuden tulevaisuuden linjauksille. Näin asian laita ei mitenkään voi olla, vaan eduskunnan selonteon johdosta selontekomietinnössä antamat linjaukset muodostavat sisäisen turvallisuuden tulevaisuuden kehittämislinjaukset.

Selonteko lienee laadittu sisäministeriössä suhteellisen suppeassa virkamiesvalmistelussa ilman parlamentaarista katetta. Esimerkiksi parlamentaarinen seurantaryhmä olisi mitä todennäköisimmin varmistanut, että selonteko olisi vastannut eduskunnan lausumaan ja tarkastelu olisi koskenut koko sisäisen turvallisuuden kovan ytimen eli niin sanotun securityn viranomaiskenttää. Ainakin Tulli, syyttäjälaitos, tuomioistuimet ja Rikosseuraamuslaitos olisivat ilman muuta kuuluneet selonteon piiriin.

Selonteon tekstit vaikuttavat ainakin osin keskenään yhteensovittamattomilta. Vakavinta on, että eduskunnan toimeksiantoa ei ole otettu huomioon vaan eduskunnan hyväksymä lausuma selonteon sisällöstä on sivuutettu. Selonteon laadun lisäksi myös sen aikajänne poikkeaa kahdesta muusta edellä mainitusta turvallisuusselonteosta, joissa katsotaan tulevaisuuteen aina ensi vuosikymmenen puoliväliin saakka. Sisäisen turvallisuuden selonteon aikajänne on jäljellä oleva vaalikausi. Hallintovaliokunta on kuitenkin ottanut mietintöönsä saman ajallisen perspektiivin kuin UTP-selonteossa ja puolustuselonteossa eli tuonne ensi vuosikymmenen puoleenväliin saakka.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan hallitukselle lausuman muodossa antaman toimeksiantannon tarkoituksena on ollut nimenomaan varmistaa, että turvataan keskeisten sisäisen turvallisuuden viranomaisten kyky ympärivuorokautisesti kaikkina vuoden päivinä hoitaa turvallisuusviranomaisten tehtävät asianmukaisesti. Kysymys ei ole viranomaisten vaan

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuustarpeista. Viranomaisten suorituskky perustuu puolestaan aivan keskeisesti ihmisten työpanokseen lakisääteisten tehtävien hoitamisessa.

Mietinnössä arvioidaan poliisin tehtäviä ja edellytyksiä suojata ihmisten henkeä ja terveyttä vakavissa hälytystehtävissä sekä torjua ja selvittää rikoksia. Uusiin uikiin varautuminen vaatii lisäksi uudenlaista osaamista, kykyä ja lainsäädäntöä. Nykymenolla poliisi tulee avuksi yhä harvemmin ja yhä useampi rikos jää selvittämättä. Rajavartiolaitoksen tulee kyetä huolehtimaan itsenäisesti rajaturvallisuudesta, Hätäkeskuslaitoksen on kyettävä välittämään apua hädässä oleville, pelastuslaitoksen on puolestaan pystyttävä huolehtimaan omista pelastustehtävistään, ja niin edelleen.

Selontekomietintö sisältää monipuolisen analyysin lisäksi johtopäätöksiä, joista keskeinen koskee viranomaisten toimintakyvyn palauttamista asianmukaiselle tasolle muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Heikentynyt ja heikentyvä suorituskky on pidemmän ajan jatkoa. Siitä ovat vastuussa monet hallitukset — ei pelkästään tämä hallitus, edustaja Adlercreutz. On selvää, ettei kenelläkään ole aihetta ihmetellä, miten tämä nyt sitten on mahdollista, jos ja kun todella vakavaa tapahtuu.

Hallintovaliokunta on selonteon puutteiden vuoksi joutunut mietintöä laatiessaan tekemään erittäin mittavan työn, jotta eduskunnan lausumassa mainitut yhteiskunnan turvallisuuden kannalta olennaiset seikat eivät jäisi ilman analyttistä tarkastelua.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Sen ylläpitäminen on nimenomaan valtion vastuulle kuuluva tehtävä. Nyt kivijalka, jonka perusteella maamme on ollut muun muassa ulkomaisille yrityksille turvallinen sijoittautumiskohde, uhkaa murentua. Kerran menetettyä on vaikea saavuttaa uudelleen.

Mietintö sisältää yleisen tilannekuvaa, selontekoa, turvallisuustilannetta ja kansalaisten turvallisuudentunnetta koskevan osion ohella poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Hätäkeskuslaitoksen osalta viranomaiskohtaisen tarkastelun niiden suorituskkyvystä kehityskulkuineen, johtopäätökset kehitysnäkymistä sekä toimenpide-ehdotukset valtion keskeisiin tehtäviin kuuluvan sisäisen turvallisuuden asianmukaiseksi ylläpitämiseksi. Pelastustoimen osalta tarkempi analyysi tehdään maakuntauudistukseen liittyvän erillisen lakiehdotuksen valiokuntakäsittelyssä. Tältä osin asiantuntijakuuleminen on hallintovaliokunnassa jo käynnistetty. Puolustusvoimien rooli sisäisen turvallisuuden tärkeänä virka-apuviranomaisena on saanut mietinnössä myös oman osionsa. Selonteon ulkopuolelle jääneitä Tullia, syyttäjälaitosta, tuomioistuimia ja Rikosseuraamuslaitosta on tarkasteltu tiivistetysti.

Tämän lisäksi on teemoittain arvioitu etenkin uusia uhkia ja niiden torjuntaa. Näitä teemoja ovat muun muassa laajamittainen maahanmuutto Eurooppaan ja siihen liittyvät uhat, terrorismi ja väkivaltaiset äärioliikkeet, järjestäytynyt rikollisuus ja sitten vielä hybridiuhkien kokonaisuus, johon kuuluvat tässä yhteydessä hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja informaatiovaikuttaminen.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta toteaa loppuyhteenvedossaan, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintaedellytyksiin ja suorituskkyyn on monitahoisesti vaikuttanut heikentävästi taloudellisesta tilanteesta johtunut, useiden vaalikausien aikana tapahtunut resurssien leikkaaminen. Sisäistä turvallisuutta ja sen tunnetta heikentävät perinteisten uhkien lisäksi uudet uhkatekijät muuttuneessa maailmassa. Epäkohdat ovat korjattavissa määrätietoisin toimenpitein.

Valiokunnan mietintöön sisältyy lausuman muotoon laadittu kannanottoehdotus kansalaisten turvallisuuden ja turvallisuudentunteen ylläpitämiseksi sekä yhteiskunnan suojaamiseksi. Tehtyjen toimenpiteiden välitarkastelun suorittamiseksi ennen seuraavaa selonte-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

kokierrosta 2020-luvulla tarvitaan hallitukselta kirjallinen selvitys tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2020 loppuun mennessä.

Lopuksi: Suomalaisen yhteiskunnan kivijalan, sisäisen turvallisuuden, ylläpitämisessä on kysymys kaikkiaan varsin pienistä taloudellisista panostuksista: 1 000 poliisia maksaisi noin 60 miljoonaa. Sen lisäksi tulee huolehtia siitä, että lainsäädäntö on ajan tasalla, jotta sekä perinteisiin että uusiin ughiin kyetään vastaamaan asianmukaisella tavalla. Lisäksi on olennaista, että henkilöstön ammattitaitoa kehitetään koulutuksella myös uusien vaatimusten edellyttämällä tavalla. Hallintovaliokunnan mietinnöstä ilmenevät kehittämistoimet ulottuvat pisimmillään aina ensi vuosikymmenen puoliväliin saakka, ja töihin on ryhdyttävä välittömästi.

17.16 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Maamme turvallisuusympäristö on muuttunut aiempaa huonommaksi. Kansainväliset konfliktit ja kriisit eri puolilla maailmaa heijastuvat nopeasti kotimaamme turvallisuuteen. Vastakkainasettelut lisääntyvät ja väkivaltaiset ääriliikkeet voimistuvat. Turvallisuusympäristömme muutos on niin nopeaa, että vain vuosi sitten tehdyn sisäisen turvallisuuden selonteon jälkeenkin tilanne on heikentynyt. Tapahtumat naapurimaissamme koskettavat, emmekä voi ummistaa silmiämme. Jotta kansalaisten turvallisuus voidaan taata, viranomaisten on kyettävä vastaamaan sekä uusiin että vanhoihin ughiin.

Suomen hallitus on tunnistanut tapahtuneen muutoksen. Ensi viikolla hallituskauden puolivälitarkastelussa käydään läpi hallitusohjelman toteutumista ja sovitaan tarvittavista lisätoimista. Turvallisuus on päätetty nostaa yhdeksi painopisteeksi. Turvallisuustilanne edellyttää meiltä monia toimia. Sekä viranomaisten toimivaltuuksiin liittyviä lainsäädäntötoimia että turvallisuusviranomaisten suorituskykyä ja määrärahasoa on tarkistettava vastaamaan muuttunutta turvallisuustilannetta. Muutokseen vastaaminen on omista käsistämme — pelkästään puhumalla emme voi jatkaa.

Sisäministeriössä valmistellaan useita toimia sisäisen turvallisuuden varmistamiseksi. Keväällä valmistuu laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa valmisteltu sisäisen turvallisuuden strategia ja toimenpideohjelma. Tiedustelulainsäädännön mietinnöt ovat juuri valmistuneet ja lähtemässä lausunnoille, pelastustoimen uudistus ja maakuntien varautumistoiminnan kehittäminen etenevät, hybridiuhkiin vastataan entistä paremmin ja niin edelleen.

Millaisia nämä uhkakuvat sitten ovat, mistä niitä turvallisuusuhkia kumpuaa?

Globaali turvallisuustilanne on heikentynyt, eikä se voi olla vaikuttamatta Suomeen Euroopan unionin itäisenä rajavaltiona. Lukuisat tutkijat ovat yhtä mieltä siitä, että monimuotoinen polarisaatio on yhteiskuntamme kasvava ongelma. Varsinkin nuorten miesten syrjäytyminen näyttää nopeasti yleistyvän, ja kehityksellä on varmasti myös turvallisuusheijastuksia. Olenkin todennut monessa yhteydessä, että syrjäytyminen on tämän maan suurin sisäisen turvallisuuden uhka.

Yhteiskuntamme sinänsä positiivinen moniarvoistumiskehitys tuottaa myös arvojen sirpaloitumista ja vastakkainasettelujen lisääntymistä. Maahanmuutto on ikääntyvälle Suomelle tärkeä voimavarakysymys, mutta sillä on myös turvallisuusvaikutuksia. Kaupungistumisen myötä harvaan asuttujen alueiden väestö on yhä harvemmassa ja myös turvallisuusviranomaisten palvelut kaukana.

Teknologian kehitys on Suomen tulevaisuudelle keskeistä, mutta tälläkin sektorilla on kyettävä vastaamaan uusiin turvallisuustarpeisiin, nimittäin kyberrikollisuus ja merkittä-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

vältä osin sosiaalisen median kautta tapahtuva informaatiovaikuttaminen edellyttävät viranomaisilta uutta suorituskyykyä.

Terrori-iskun riski ei välttämättä ole Suomessa oleellisesti kasvanut, mutta sellaisen vaikutus kansalaisten turvallisuudentunteeseen olisi järjestyttävä. Siksi vahvistuvat äärioliikkeet ja ideologiat edellyttävät viranomaisilta intensiivistä seurantaa, jonka mahdollistamiseksi siviilitiedustelun toimivaltuudet ja voimavarat on varmistettava. Kaikki tämä on kyettävä toteuttamaan tilanteessa, jossa maamme julkisen talouden tilanne on edelleen haasteellinen.

Arvoisa puhemies! Esitän kiitokseni hallintovaliokunnalle sen erittäin huolellisesti laaditusta ja perusteellisesta valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selontekoa koskevasta mietinnöstä. Kiitokset samalla kaikille asiasta lausuneille. Hallintovaliokunta näkee muutuneen tilanteen erittäin hyvin. Hallintovaliokunta on mietintöä valmistellessaan tarkastellut erittäin huolellisesti lukuisten sisäisen turvallisuuden mittarien ja indikaattorien viimeaikaista kehitystä. Hyvä niin.

Hallintovaliokunta ansaitsee erityisen kiitoksen siitä, että se kiinnittää voimakkaasti huomiota turvallisuusympäristöme laaja-alaiseen monimutkaistumiseen ja sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajojen häviämiseen. Halu tuoda tämä seikka selvästi esiin on ohjannut myös selonteon laadintaa, ja siksi se nimenomaisesti toteaa: "Sisäisen turvallisuuden supistuvat resurssit ovat ristiriidassa turvallisuusviranomaisten lisääntyvien ja monimutkaistuvien tehtävien, kansalaisten odotusten sekä toimintaympäristön nopean muutoksen kanssa."

Arvoisa puhemies! Käynnistin viime vuoden elokuussa sisäisen turvallisuuden strategian ja toimenpideohjelman valmistelun. Asettamispäätöksessä todetaan, että strategian tulee perustua laajaan turvallisuusnäkökulmaan, ja siinä korostetaan sitä, että tulevaisuuden sisäinen turvallisuus edellyttää syvää ja sitoutunutta yhteistyötä niin eri viranomaisten kuin kansalaisjärjestöjen, lähiyhteisöjen, elinkeinoelämän ja lukuisten muiden toimijoiden kesken. Juuri valmistumassa olevassa strategiassa näitä asioita siis käsitellään ja painotetaan yhteistyötä, ja siihen liittyvä toimenpideohjelma korostaa monialaisen yhteistyön tärkeyttä, mutta samalla ne tuovat esiin väistämättä sen tosiseikan, että turvallisuuden monimuotoistuksessa viranomaisilla on oltava tehtäviensä hoitamisen edellyttämät toimivaltuudet, suorituskyykyt ja voimavarat.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi: Suomi on monella mittarilla mitattuna yksi maailman turvallisimmista maista. Meidän on pidettävä huoli siitä, että näin on myös jatkossa. Kaikilla, niin viranomaisilla kuin päättäjilläkin, on oltava yhteinen, realistinen käsitys muuttuvasta turvallisuustilanteesta. Samalla on varmistettava viranomaisten toimivaltuudet ja suorituskyyky sekä muut riittävät resurssit. Me täällä eduskunnassa tunnistamme aiempaa vaikeammaksi käyneen tilanteen, ja siksi onkin aika tehdä päätöksiä sen puolesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja V-painiketta painamalla.

17.22 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallintovaliokunnan mietintö on hyvin avoin arvio sisäisen turvallisuuden tilanteesta siitä syystä, että valiokunta on ollut jo pitkään hyvin huolissaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintaedellytyksistä tässä hyvin muuttuvassa toimintaympäristössä. Tämä mietintö

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

asettaa riman hyvin korkealle — toisaalta nyt ensi viikon puoliväliriiheen mutta ennen kaikkea sitten tätä selontekoa seuraavaan strategiatyöhön ja sitä seuraavaan toimeenpanosuunnitelmaan. Hallitus on vastaamassa näihin huoliin, mutta olennaista tietysti olisi pitkäjänteisyys yli vaalikausien niin tavoite-, toiminta- kuin resurssisuunnittelussa, ja oikeastaan ministerin suuntaan tulee sitten kysymys tästä pitkäjänteisyydestä: miten näette, onko meillä mahdollisuus nyt lähteä resursoimaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten toiminta ja [Puhemies koputtaa] yleensä toiminta yli vaalikausien?

17.24 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen saanut istua hallintovaliokunnassa nyt jo kuuden vuoden ajan ja haluan heti tähän keskustelun alkuun kiittää hallituspuolueita ja muita oppositiopuolueita erittäin hyvästä työskentelyilmapiiristä. Meillä oli poikkeuksellisen hyvä työskentelyilmapiiri, joka näkyy myös tässä hallintovaliokunnan mietinnössä rehellisyytenä, avoimuutena ja kykynä katsoa ongelmia suoraan silmiin. [Antero Laukkanen: Pitää paikkansa!] Tällaista parlamentarismia itsenäisyyden juhlavuotena kaipaa tietenkin muihinkin asioihin.

Arvoisa ministeri, nyt on viime vuosina herätty näkemään tämä kokonaisturvallisuus kokonaisuutena, ei ainoastaan osina. Sisäinen turvallisuus ja ulkoinen turvallisuus muodostavat kaksi keskeistä turvallisuuden kenttää. Näiden väliin jää kuitenkin hybridin mentävä aukko. Olen tästä asiasta puhunut jo useamman vuoden, koska olen saanut toimia myös kuuden vuoden ajan puolustusvaliokunnan jäsenenä ja varapuheenjohtajana. Tänään pyöräytin asiasta blogin, ja kysynkin ministeriltä: olisiko syytä rakentaa [Puhemies koputtaa] kokonaisturvallisuutta niin, että yhdistettäisiin poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien asiat kokonaisuudeksi?

17.25 Kari Kulmala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tullia ei mielletä yleensä sisäistä turvallisuutta tuottavaksi organisaatioksi, mutta sitä se on mitä suurimmassa määrin. Toiveenani onkin, että Tulli siirretään jatkossa sisäministeriön alaisuuteen mahdollisimman pian. Esitutkintaviranomaisena Tulli on erikoistunut ja keskittynyt ulkomaan liikenteessä tapahtuvien rikosten estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen. Nämä jos mitkä kuuluvat sisäiseen turvallisuuteen. Toimivat tulliselvitysjärjestelmät ovat perusedellytys jatkossa Tullin valvonnan ja rikostorjunnan toimintaedellytysten varmistamiseksi, ja toivottavasti tämä uudistus saadaan pikaisesti maaliin saakka. Tulli on joutunut sopeuttamaan toimintaansa jo pidemmän ajan, ja heiltä valtion tuottavuusohjelmien leikkaukset on laitettu toimeen jo etupainotteisesti. Tänä vuonna Tulli vähentää henkilöstöä noin 80 henkilöllä, mikä on erittäin huolestuttava suuntaus sisäisen turvallisuuden toimijalle. Kysynkin ministeri Risikolta: onko Tulli tulevaisuudessa sisäasiainministeriön alainen organisaatio?

17.26 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä yhtyä edustaja Karin puheenvuoroon hallintovaliokunnan hyvästä työskentelyhengestä — se on todellakin lähestulkoon kokonaisturvallisuutta edistävä — ja myöskin edustaja Kulmalan puheenvuoroon Tullin tilanteesta.

Puhumme paljon sisäisen turvallisuuden resursseista ja vajeesta, syystäkin. On tärkeää, että kokonaisturvallisuuden murroksessa pystymme turvaamaan riittävät viranomaisresurssit, mutta se ei kuitenkaan riitä. Yhtä tärkeää on myös katsoa sitä, että pystymme vähentämään palvelutarvetta, ja sitä, miten kykenemme panostamaan näihin ennalta ehkäise-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

viin palveluihin. Kysyisinkin ministeriltä: kun sisäisen turvallisuuden strategiaa ollaan yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa viemässä eteenpäin, niin miten sisäministeriö tukee tätä työtä, että pystymme myös vähentämään poliisien palvelutarpeen jatkuvaa kasvua tässä kokonaisturvallisuuden murrostilanteessa?

17.27 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallintovaliokunnan puheenjohtaja Eerolalle hyvästä alustuksesta ja sisäministeri Risikolle hyvästä puheenvuorosta.

Nostaisin edelleen esiin sitä, että vaikka tämä selonteko itsessään on jo tehtävänannolla rajattu sisäministeriön toimialaan, niin meidän tarvitsisi löytää tässä salissa joitakin uusia keinoja edistää kokonaisturvallisuutta juurikin näiden niin sanottujen pehmeiden keinojen avulla näiden perinteisten turvallisuuskäytäntöjen, kuten poliisin, lisäksi. Kysyisinkin sisäministeri Risikolta: Olisiko sisäministeriöllä mahdollisuutta miettiä joitain uusia väyliä tai kanavia siihen, miten me voisimme huomioida paremmin sellaiset turvallisuushaasteet, jotka eivät ole sitä niin sanottua kovaa turvallisuushakua? Viittasitte itseen syrjäytymisen olevan yksi pahimpia ongelmiamme. Voisiko sisäministeriöllä olla joitain uusia avauksia?

17.28 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia valiokunnan jäsenille, kaikille, hyvästä yhteistyöstä. Tämä oli hyvä puristus meiltä kaikilta.

Kiinnittäisin huomiota myös tähän verotuksen tulopuoleen, kun on paljon tullut viestiä, nimenomaan ammattiautoilijoilta, tämmöisestä laittomasta kabotaasiliikenteestä, mikä on lisääntymään päin ollut. Verotuloja menetetään, kuskit ajavat jopa 3 euron tuntipalkalla, tai heillä on isot polttoainetankit, mistä he myyvät polttoainetta täällä Suomessa ja huolehtivat siitä, että se on heidän palkkansa. Me olemme jonkun verran ottaneet kantaa siihen raskaan liikenteen valvontaan. Kysynkin ministeriltä: onko tämmöistä suunnitelmaa, millä tavalla tehostetaan tätä suomalaista raskaan liikenteen valvontaa tuolla maanteilla ja näin turvattaisiin nimenomaan suomalaisen työn ja suomalaisen liikenteenharjoittajan mahdollisuudet pärjätä kilpailussa kansainvälisten [Puhemies koputtaa] autojen kanssa?

17.29 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämän selonteon äärellä ja myös lähestyvän puoliväliriihen edellä joudumme pohtimaan sitä, minkä hintaiseksi arvioidaan suomalaisten turvallisuus. Ja huolestuttavaa on se, että tässä aivan viimeisen vuodenkin aikana tämä turvallisuudentunne on tutkitusti heikentynyt. Mietinnössä todetaan, että 100 lisäpoliisia maksaisi 6 miljoonaa euroa, 1 000 lisäpoliisia 60 miljoonaa euroa. Kyse ei siis ole mistään suurista ja mahdottomista summista, että saadaan tämä poliisimäärä kohdalleen. Kun äskeisellä kyselytunnilla myönsitte sen, että alkoholilain muutos merkitsisi 300 lisäpoliisin palkkaamista, niin kysyn: Eikö tuo laki kannattaisi jättää säätämättä, jättää ne vahvat oluet ja siiderit sinne Alkon hyllyille? Aiotteko esittää tätä puoliväliriihessä? Samoin kysyn teiltä: mikä on tuo [Puhemies koputtaa] lisäpoliisien määrä, jota aiotte esittää?

17.30 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Haluan osaltani myöskin kiittää hyvää työtä tämän selonteon suhteen ja myöskin mietinnön osalta.

Siinä mietinnössä puhutaan ja myöskin sisäisen turvallisuuden selonteossa puhutaan kohtalaisen paljon maahanmuutosta ja keskitytään tähän paperittomien kysymykseen. Tätä kysymystähän voi lähestyä monella tavalla, toisaalta pohtia sitä, miten kielteisen päätök-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

sen saaneet saada poistettua maasta, tai sitten pohtia sitä, miten yritetään pitää heidät yhteiskunnan sisällä sillä aikaa, kun he maassa ovat. Edellinen hallitushan poisti tämän tilapäisen oleskeluluvan, ja siinä yhteydessä nähtiin selvänä riskinä se, että tämä mahdollisesti kasvattaa harmaata taloutta ja ajaa nämä ikään kuin yhteiskunnan ulkopuolelle, ja nyt selvästi on käynyt juuri näin. Oletteko, arvoisa ministeri, pohtinut sitä, tulisiko tätä ongelmaa lähestyä toiselta kantilta ja ottaa taas käyttöön tilapäiset oleskeluluvat ja [Puhemies koputtaa] sillä tavalla pitää heidät yhteiskunnan sisällä?

17.32 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! UTP-selonteko, puolustusselonteko ja tämä sisäisen turvallisuuden selonteko — ehkä niiden yhtäaikaisuutta kannattaa jatkossa miettiä, ne nivoutuvat niin vahvasti toisiinsa.

Kiitosta hallitukselle ja ministerille pitää antaa siitä, että nopeasti muuttuneessa turvallisuustilanteessa tehdään ratkaisujakin nopeasti. Hallitus on nostanut aivan oikein painopisteekseen turvallisuuden, niin sisäisen kuin ulkoisenkin turvallisuuden. Resurssit ovat tässä tärkeitä, kun puhutaan poliisista, Rajasta, Puolustusvoimista, pelastuslaitoksesta kuten myös Tullistakin, mutta myös kannustan toimivaltuuksien ajantasaistamiseen niin tiedustelulainsäädännön kuin päätöksentekoprosessienkin osalta.

Olen tyytyväinen siihen, että ministeri nosti jälleen esille tuon syrjäytymisen ja eriarvoistumisen. On erittäin tärkeää, että jokainen suomalainen kokisi tämän maan puolustamisen arvoiseksi mutta myös maaksi, joka pitää meistä jokaisesta huolta.

17.33 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että sisäisestä turvallisuudesta keskustellaan. Olemme nähneet Euroopassa viime vuosina oikeisto-radikalismia, väkivaltaista sellaista, Suomessakin kouluampumisia ja sitten väkivaltaista jihadismia, jossa nämä taistelijat ovat sitten iskeneet. On Brysseliä, Pariisia, Nizzaa, Berliiniä, Lontoota, Tukholmaa, Pietaria — kaikissa iskut ovat suunnilleen kuin Isisin käsikirjasta.

Nyt kysymys on, miten ihmisiä tällaiseen rekrytoidaan, miten näitä vierastaistelijoita ja muita rekrytoidaan. Näyttäisi siltä, että tämä tulee kuin pisara kerrallaan. Se voi olla vieraantumista, se voi olla väärää uskonnollista opetusta kellarimoskeijoissa, se voi olla erilaista koulukiusaamista, se voi olla rasismin kokemista, syrjäytymisen kokemista, marginalisaatiota. Monenlaiset asiat voivat myöskin työntää ihmistä tällaiselle hyvin valitettavalle uralle. Tässä minusta se ainoa vastaus on luottamusyhteiskunta, jossa kaikki otetaan mukaan, mutta myöskin sellainen luottamusyhteiskunta, jossa viranomaisten ja kansalaisten keskustelu näistä asioista [Puhemies koputtaa] käy hyvin.

17.34 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta siitä, että turvallisuus on nostettu tulevan puoliväliriihen kärkiteemoihin.

Haluan kyllä kommentoida heti tuohon edustaja Adlercreutzin ehdotukseen, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneelle annettaisiin tilapäinen oleskelulupa, että näen sen kyllä täysin vääränä signaalina ja jopa myös, että se romuttaa koko järjestelmää. [Anders Adlercreutz: Se oli käytäntö ennen!]

Vuodesta toiseen poliisille annetaan alimitoitettu budjetti, jota korjaillaan juuri sen verran, että irtisanomisiin ei tarvitsisi mennä. Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka paljon maksaa teettää virkamiehillä kaksi kertaa vuodessa viikkokaupalla laskelmia siitä, paljonko sillä hetkellä tarvitaan rahaa, että selvitään kyseinen toimintavuosi. Meidän poliisin toive on,

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

että hallitus [Puhemies koputtaa] kykenisi vahvistamaan poliisille riittävän rahoituksen vaikkapa kolmeksi seuraavaksi vuodeksi.

17.35 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä lukee, että "sisäinen turvallisuus on demokratian ja hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka", niin minä ajattelen tämän toisinpäin. Ajattelen niinpäin, että demokratia ja hyvinvointiyhteiskunta on meidän sisäisen turvallisuutemme kivijalka siitä syystä, että kun katsoo esimerkiksi MTS:n vuosittaista tutkimusta, jossa kysytään ihmisiltä, mikä heille aiheuttaa turvattomuutta, se on eriarvoistuminen ja työttömyys. [Eduskunnasta: Maahanmuutto!] Sen takia tämä kysymys ministereille: tietenkin sen lisäksi, että puhutaan kovan turvallisuuden resursseista, mitkä ovat ne keinot, jotta meidän eriarvoistuminen ei lisäännä ensi viikon kehysneuvotteluissa?

Toinen huoleni on se, että poliisi, Tulli ja Raja elikkä meidän PTR, hyvä, vahva yhteistyö, joka on ollut Suomen maine ja jolla on selvitty monista hankalista tilanteista, kaikkien toimijoiden mukaan heikkenee näillä resursseilla. Olemmeko tuhoamassa hyvän mallin toimia Suomessa?

17.36 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella arvokas asia, että sisäinen turvallisuus on vihdoinkin nostettu sille kuuluvaan paikkaansa tämän selonteon muodossa, kun vihdoinkin viimein tämä laajan turvallisuuden käsite on totta ja tunnustettu myös täällä meillä.

Sipilän hallitushan on antanut tällä vaalikaudella nämä kolme selontekoa turvallisuuteen liittyen, ja nämä kaikki kolme yhdessä varmasti antavat vahvan selkänöjan meidän yhdessä tässä muuttuneessa tilanteessa vastata näihin kysymyksiin.

Kuten edustaja Parviainen korosti, on muistettava, että sisäinen turvallisuus ei ole pelkästään operatiivisten viranomaisten toimintaa. Tässä ovat nämä sosiaaliset asiat nousseet, syrjäytyminen muun muassa, monella tavalla jo esiin. Ja kysyisinkin ministeriltä: miten itse koette, onko yli sektorirajojen käyvä kanssakäynti riittävää, jotta se edistäisi meidän sisäistä turvallisuuttamme?

17.37 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitos on meillä erinomainen viranomaisresurssi siinäkin mielessä, että heillä on myös poliisin ja tarvittaessa sotilaan valtuuksia käytössään, ja Rajavartiolaitos hoitaa vuosittain noin 600 poliisitehtävää, 1 300 etsintä- ja pelastustehtävää ja myöskin 600 ensihoitotehtävää. Elikkä erityisesti, kun maamme on harvaan asuttu ja laaja, Rajavartiolaitoksen merkitys korostuu. Ja olisinkin kysynyt ministeriltä: Millä tavalla nyt tulevassa kehyksessä otetaan huomioon, että Rajavartiolaitoksen resurssit säilyvät? Ja kun tiedetään, että esimerkiksi raja-valvonnasta on vähennetty noin nelisenkymmentä prosenttia henkilöstöä, miten tässä huomioidaan tämä, että Rajavartiolaitoksella on myös näitä muita avustavia viranomaistehtäviä ja että he muodostavat tällaisen täydentävän resurssin?

17.38 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos kaikille hallintovaliokunnassa edustettuina olleille puolueille. Tämä työ on ollut varmasti kansalaistenkin suuntaan luottamusta herättävä, koska turvallisuusasioissa — olkoot ne ulkoista, sisäistä tai vaikkapa hybridiä turvallisuutta — pitää antaa kansalaisille kristallinkirkas, selkeä viesti siitä, että näissä asioissa politikointi on vähemmällä ja meillä on yhteinen

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

näkemyksistä, miten asiat pitää hoitaa. Ja sen takia on tärkeää, että sisäisessä turvallisuudessa täällä menetellään samaa hyvää yhteistyöhenkeä noudattaen kuin myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteossa.

Kiitos myös Paula Risikolle, sisäministerille, joka on hallituksen sisällä saanut nostettua tämän nyt hallituksen yhdeksi kärkihankkeeksi. Haluaisin kysyä: Kuinka kansainvälistä yhteistyötä voitaisiin vielä vahvistaa, jotta kotimaan puolella sisäinen turvallisuus vahvistuu? Eikö se ole päivä päivältä yhä tärkeämpi asia?

17.39 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos myös ministeri Risikolle, että hän otti esille tämän syrjäytymisen ja myöskin sen, miten tärkeää on, että esimerkiksi poliisiin rekrytoidaan monimuotoisesti eri etnisistä taustoista olevia ihmisiä. Ja tähän liittyen haluaisin yhtyä myös poliisiylijohtaja Kolehmaisen huoleen vihapuheen lisääntymisestä. Ajattelen, että meillä olisi nyt tarvetta todellakin löytää tällaisia turvallisuutta lisääviä ja luottamusta lisääviä toimia. Yksi olisi sellainen, että myöskin poliisiin voitaisiin rekrytoida enemmän eri etnisistä taustoista. Joskus nämä rekrytoinnin esteet ovat hyvinkin yksinkertaisia, mutta niitä pitää selvittää. Esimerkiksi Norjassa huomattiin, että useiden maahanmuuttotaustaisten henkilöiden este oli esimerkiksi uimataito, ja kun he ryhtyivät opettamaan uimataitoja poliisikoulussa, se avasi hyvin monelle naiselle ja miehelle, joilla oli eri etniset taustat, sitten mahdollisuuden ryhtyä poliisiksi. [Puhemies koputtaa] Onko tällaista ajateltu, että selvitetään näitä esteitä rekrytoinnille?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Laukkanen, Raatikainen ja Tolvanen. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen otamme toisen kierroksen.

17.41 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun lukee tätä selontekoa, niin valiokuntien antamissa lausunnoissa kerta toisensa jälkeen todetaan, että tähän resurssivajeeseen, joka tässä tulee esiin, on puututtava. Kun nyt ymmärtää ja näkee sen, että hallituspuolueiden edustajat johtavat näitä valiokuntiakin, jotka tämän resurssivajeen toteavat, niin vilpitön kysymys ministeri Risikolle: mistä kenkä puristaa, kun hallitus ei löydä näitä rahoja tähän, jota kansakunta kuitenkin pitää yhtenä tärkeimmistä rahoituksen kohteista?

17.42 Mika Raatikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Risikolle, kun hän mainitsi, että poliisin rekrytoinnissa tullaan pitämään nämä vaatimukset samalla korkealla tasolla, missä ne ovat olleetkin. Toivottavasti myös kielitaitovaatimukset tullaan pitämään sillä tasolla, missä ne ovat tällä hetkellä. [Eva Biaudet: Myös ruotsin kieli!] — Ilman muuta, också svenska. [Eva Biaudet: Ja, bra!]

Yksi asia, mikä minua on ihmetyttänyt: Minä olen nyt yli 30 vuotta ollut poliisina mutta kolme vuotta ollut eduskunnassa, ja täällä nyt kolme vuotta on huudettu, että poliisille pitää antaa rahaa, pitää antaa lisää voimavaroja ja resursseja — aivan sama, onko kommunisti, oikeistolainen, vaalea, tumma, lyhyt vai pitkä. Ihmettelen vähän, mikä tämä eduskunnan tehtävä on: jos täällä päätetään, että annetaan, täällä allokoidaan rahat ja varat, ja mitään ei tapahdu, niin missä ne oikeasti päätetään? Tämä on tämä kysymys. — Kiitoksia. [Eva Biaudet: Te olette hallituksessa!]

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

17.42 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aluksi haluan kiittää hallintovaliokuntaa hyvästä mietinnöstä. Jaan täysin ne huolet, joita siinä on resursseista, ja poliisihan tarvitsisi esimerkiksi 50 miljoonaa heti hätäapua. Sitten haluan kiittää ministeriä hyvästä toiminnasta, kun hän nosti kärkihankkeeksi tämän sisäisen turvallisuuden tai turvallisuusasiat yleensä.

En kuitenkaan ihan halua moittia tätä selontekoa, koska se on kuitenkin aika historiallinen. Se on puolustusselonteon kanssa yhdessä tehty, niissä on paljon yhtymäkohtia. Se on ihan perusteltu. Tehdään strategiaa ja toimeenpanosuunnitelmia, ja näin pitää olla. Me pääsemme tässä hyvin eteenpäin.

Mutta tähän juontaa juurensa jo viime kaudelle. Olin puheenjohtajana parlamentaarisessa työryhmässä, jossa edustaja Kari oli varapuheenjohtajana. Me halusimme tämmöisen selonteon panna alulle, mutta halusimme myös, että rahoitus olisi pitkäjänteisempää kuin yhden vaalikauden, ja se ei nyt vielä toteudu. Haluaisin kysyä ministeriltä, kun tiedän, että te teette jopa ihmeitä: millä ihmeellä te saisitte nyt tehtyä niin, että tämä rahoitus olisi pidempi kuin kaksi vuotta, eli se jatkuisi seuraavalle vaalikaudelle ja kädestä suuhun eläminen loppuisi?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri Risikko, 5 minuuttia.

17.44 **Sisäministeri Paula Risikko:** Arvoisa puhemies! Menen vähän suurin piirtein siinä järjestyksessä kuin näitä kysymyksiä tuli. Kiitoksia ensiksikin erinomaisen hyvistä kysymyksistä. Ne olivat napakoita ja selkeitä, ja kyllä meillä yhteinen tahto näyttää olevan, ja minä olen sen kyllä jo aikaisemminkin vaistonnut, mutta minusta tuntuu, että täällä on turvallisuuspuolue nyt koolla. Ei ole mitään oppositio—hallitus-vastakkainasettelua, vaan yhdessä me teemme turvallista Suomea. Pitkäjänteisyys on yksi sellainen todella tärkeä asia, jota pitäisi saada eteenpäin. Olen samaa mieltä teidän kanssanne, että siihen meidän pitää satsata, että tämä tällainen saattaen vaihto seuraavalle hallitukselle on varmistettu. Sen eteen tehdään työtä.

Kokonaisturvallisuus-käsite nousi teillä monessakin yhteydessä, ja se on hyvä asia. Sanoitte, että siinä on kuitenkin hybridin mentävä aukko. Se on totta. Viime aikoina on näistä hybridiuhkista alettu puhua, ja se on eräällä lailla tiedostettu, tunnustettu ja tunnistettu. Sen eteen ollaan tekemässä työtä. Esimerkiksi Rajavartiolaitos on tekemässä lainsäädäntöä nimenomaan näitä hybridiuhkia varten. Me olemme saaneet myöskin monien eri maiden yhteishankintana tällaisen hybridiosaamiskeskuksen, joka on perustettu Suomeen. Hieno asia. Siinä meillä on paljon osaamista. Olen samaa mieltä kanssanne, että poliisin, Rajan, Puolustusvoimien ja Tullin pitää yhdessä tehdä meidän kokonaisturvallisuuttamme ja nimenomaan yhteen hiileen puhaltaen ja paljon paljon enemmänkin vielä voitaisiin sitä yhteistyötä tehdä. Tulli nostettiin täällä yhdeksi turvallisuusviranomaiseksi, ja sitähan se toden totta on. Olen kanssanne samaa mieltä siitä, että sen paikka mielestäni olisi sisäministeriön alaisena, mutta ymmärrän oikein hyvin sitten niitäkin näkökulmia, jotka ovat toista mieltä tästä asiasta, ja se keskustelu varmasti jatkunee, siitähan on selvityskin tehty.

No sitten täällä peräänkuulutettiin näihin turvallisuushaasteisiin hieman joitain uusiakin avauksia. Kyllähän meillä koko ajan tulee tällaisia uusia uhkia, ja niistä pitää sitten ottaa koppia ja ennakoida. Otetaan nyt esimerkiksi nämä hybridiuhkat, eihän niistä puhunut vielä oikeastaan viisi vuotta tai kaksi vuotta sitten kukaan. Nythän vasta on alettu ymmärtää, mitä tämä tällainen monitahovaikuttaminen oikein onkaan, ja on herätty siihen. Se on sitä

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

uutta, samoin kyberuhkat ja tällaisen väärän tiedon levittäminen. Ne ovat aivan jotain sel-laista merkillistä, johonka me olemme nyt törmänneet.

Mutta sitten meillä on näitä tällaisia jo niin sanottuja vanhoja uhkia elikkä syrjäytymi-nen, joka teidänkin puheissanne oli hyvin pitkälle. Mitä syrjäytymiseen liittyviä uusia avauksia voisi tehdä, niin kyllä minä peräänkuuluttaisin tätä monisektoraalista yhteistyötä ja esimerkiksi sitä, että tieto välittyisi. Meillä on jonkin verran tietosuojaongelmia sii-nä, että tieto ei välity riittävästi viranomaiselta toiselle. Ymmärrän senkin, miksi se ei vä-lity, koska on kysymys henkilökohtaisista tiedoista, mutta me emme välttämättä tiedä jos-tain henkilöstä, joka apua tarvitsisi. Erityisesti nuorten kohdalla meillä on se ongelma. Me olemme kehittäneet tätä Ankkuri-mallia sisäministeriössä, eli poliisi, nuorisotyöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja sosiaalityöntekijä yhdessä ottavat nuorisorikollisia, jotka tar-vitsevat apua, lähtevät miettimään tällaista monisektoraalista auttamista. Siitä on hyviä ha-vaintoja, ja hyvästi sitä on nyt levitettykin eri puolille Suomea. Minä sanoisin, että uusien avauksien pitää liittyä nyt erityisesti syrjäytymiseen, koska meillä on sitä niin paljon, ja kun täällä puhuttiin vierastaistelijoista ja niitten rekrytoinneista, monta kertaa kyllä syrjä-ytyminen saattaa todella olla ensiaskel tähän vierastaistelutoimintaan.

Turvallisuuden tunnehan meillä todella on hyvä. Luottamus viranomaisiin on hyvä. Po-liisi on saanut 96 prosentilta kansalaisista tunnustusta, pelastuspuoli 98 prosentilta, niin että kyllä meillä viranomaisiin luotetaan. Mutta sitä työtä pitää koko ajan tehdä, jotta se saadaan pysymään, ja sitä kautta se turvallisuuden tunne tulee. Mutta kaikki tällaiset tapah-tumat, mitä meidän ympärillämme on tapahtunut, ovat vieneet turvallisuuden tunnetta.

Laittomasti maassa olevista totesitte tämän, että tilapäinen oleskelulupa on poistettu. Olen kyllä sitä mieltä, että kun se aikoinansa poistettiin, niin sille oli kyllä hyvä perustelu. Emme voi lähteä sillä tavalla, jos joku ei suostu lähtemään — jos on lainvoimainen päätös ja hän ei suostu lähtemään — että me hänelle antaisimme tällaisen tilapäisen oleskelulu-van. [Eva Biaudet: Ei aina ole kysymys siitä, että hän ei halua!] Ensiksikin se olisi tilanne, jollaista muissa maissa ei ole. Miksi Suomi pitäisi tällaista lupaa, koska jos meillä kuiten-kin terveydellisistä syistä tai muuten on joku kriittinen tilanne, ettei voi ihminen matkus-taa, niin silloinhan järjestetään niin, ettei hänen tarvitse lähteä sillä hetkellä juuri. Mutta ti-lapäinen oleskelulupa on poistettu, enkä kannata sen palauttamista. Suomi olisi ainoita maita, jossa tällainen olisi. [Eduskunnasta: Hyvä! — Puhemies koputtaa]

Sitten ihan lyhyesti vielä sanon Rajavartiolaitoksesta: Painopiste itärajaan. EU-velvoit-teet on pakko hoitaa. Resurssivaje on kova, ja yksin rahalla ei selvitä, pitää myöskin prio-risoida ja tehdä työnjakoa. Sitten kv-yhteistyö on erittäin tärkeä, hybridikeskuksessa sitä jo tehdään, EU-areenoilla tehdään. Siviilikriisinhallinnassa meillä olisi paljon annettavaa muille maille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten on mahdollisuus pyytää jälleen vastauspu-heenvuoroja, ja vastauspuheenvuorot aloittaa edustaja Zyskowicz.

17.50 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on maailman turvallis-in maa, ja meidän pitää yhdessä toimia niin, että se on sitä jatkossakin, sillä ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden takaaminen kansalaisille on valtiovallan yksi kaik-kein keskeisimmistä tehtävistä. On hieno asia, että hallitus on tässä puoliväliriiheen val-mistautuessaan ottanut turvallisuuden vahvistamisen yhdeksi kaikkein keskeisimmäksi ta-voitteeksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä antaa vahvan tukensa ministeri Risikolle, kun

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

hän pyrkii puoliväliriihessä turvaamaan tämän sektorin voimavarat. Toisenlaisissa olosuhteissa tehdyt liian tiukat budjettikehykset lähivuosille eivät saa olla esteenä tarpeellisten lisävoimavarojen päättämiselle. Voimavarojen lisäksi tarvitaan meidän turvallisuusviranomaisillemme kaikki ne valtuudet, joita oikeusvaltioissa [Puhemies koputtaa] voidaan viranomaisille antaa.

17.51 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä turvallisuus on tärkeä teema, ja on hienoa, että myös arjen turvallisuus nousee täällä keskiöön. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus antoi myös lausunnon tästä valtioneuvoston selonteosta, ja totesimme, että tämä on suppea, mutta näinhän tässä lausumassa esitettiin, että tällainen sisäministeriön alainen selvitys tehdään.

Haluaisin nostaa esille kyber- ja hyperturvallisuusasiat, erityisesti sairaalamaailman, joka on erittäin tärkeä asia, kun puhumme turvallisuudesta — että ihmiset voivat saada apua ja hoitoa ilman pelottavia uhkakuvia. Ajatelkaapa, millaista olisi, jos sairaalaan isketään tai sairaalat kaatuvat.

Haluaisin nostaa esille myös toimenpidealoitteen, jonka tein liittyen ikääntyneiden turvallisuuden parantamiseen. Nyt kun sisäisen turvallisuuden strategiaa päivitetään, niin millä tavalla, hyvä ministeri, huomioitte esimerkiksi nämä juurikin arjen turvallisuuteen, syrjäytymiseen liittyvät teemat, kuten ikääntyneiden ihmisten turvallisuuden parantamisen? Laittomasti maassa olevat [Puhemies koputtaa] voivat ruokkia turvattomuutta, ja heidät pitää palauttaa, poistaa maasta.

17.52 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun on keuhutu tätä selontekoa, niin minä kannustaisin siirtämään pitkät valot päällä katseen ja keuhut tähän mietintöön, koska selonteko on virkamiestyöryhmän tekemä työ. Itse sain olla ulko- ja turvallisuuspoliittisen seurantaryhmän jäsen ja myös puolustuspoliittisen selonteon seurantaryhmän jäsenenä nyt jo kohta kahden vuoden ajan, mutta siinä työssä, jos missä, olisi tarvittu myös parlamentaarista näkyä tänne sisäisen turvallisuuden selonteon puolelle. En pelkästään toivo vaan oikeastaan suorastaan rohkenen jopa vaatia, että kun tulevaisuudessa tehdään uusi sisäisen turvallisuuden selonteko, niin tälle työlle perustetaan oma parlamentaarinen seurantaryhmä, niin arvokkaassa asiassa tällä hetkellä olemme kiinni.

Tiedustelulakityöstä on annettu työryhmän esitys, jossa ehdotetaan tiedusteluvaliokunnan perustamista. Kun mainitsin tämän oman blogini, niin [Puhemies koputtaa] rohkenen esittää ministerille toiveen vilkaista esitystäni myös tästä blogin puolelta edelliseen puheenvuoroon liittyen.

17.53 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tartuin ministerin kommenttiin siitä, että luottamus viranomaisiin Suomessa on edelleen hyvä. Tähän liittyen: Nämä kielteiset turvapaikkapäätökset ovat saaneet muun muassa kirkon liikkeelle ja jopa piispat ovat kritisoineet näitä kielteisiä turvapaikkapäätöksiä, on vaadittu väliaikaista oleskelulupaa ja niin edelleen, ajattelematta lainkaan sitä, että todennäköisesti viranomaisilla on ollut erittäin hyvät ja perustellut syyt tehdä kielteinen turvapaikkapäätös. Eli kirkko jopa arkkipiispan johdolla on lähtenyt kritisoimaan ja jopa murentamaan luottamusta virkamiesten ja viranomaisten päätöksentekokykyyn. Arvoisa ministeri, mitä meidän pitäisi tästä ajatella?

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

17.54 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä ministerikin otti esiin nämä hybridiuhat, ja muutkin ovat niistä puhuneet, ja tuli mieleen, että kun hybridiuhan luonnehan on sellainen, että se on jotain uutta, sellaista, jota ei vielä välttämättä olla ennen koettu ja johon ei välttämättä olla osattu valmistautua, niin mahdollinen pahantahtoinen toimija varmasti osaa myöskin tutkia Suomen lainsäädäntöä ja selvittää, onko siellä esimerkiksi aukkoja viranomaisten välillä, siten että toimivaltuudet esimerkiksi eivät ole sellaisia, että ne siirtyvät saumattomasti viranomaiselta toiselle. Kysyisinkin: otetaanhan tämä asia huomioon, kun lainsäädäntöä kehitetään, siis se, että esimerkiksi tehtävien siirto poliisilta Puolustusvoimille on jouhevaa, molempiin suuntiin? Myös Rajavartiosto tulee huomioida ja myös Tulli. Kuten on puhuttu täällä, että Tullin olisi syytä olla SM:n alaisuudessa, niin se olisi erittäin kannatettavaa tässä suhteessa, sillä mahdollisessa kriisitilanteessa olisi [Puhemies koputtaa] erittäin kiusallista, että ei tiedetä välttämättä, kelle jonkin tehtävän ratkaisu kuuluu ja kuka niitä voimakeinoja käyttää.

17.55 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan antaa ministerille ja hallitukselle tunnustuksen siitä tiedustelulainsäädäntöön liittyvästä paketista, joka nyt lähetettiin lausuntokierrokselle. Toivon, että sitten aikanaan myös eduskunnassa tähän suhtauduttaisiin myönteisesti ja mielellään saataisiin ihan tällä vaalikaudella nämä lainsäädännöt hyväksytyä.

Rajat ylittävää tietoliikennetiedustelua tapahtuu maamme rajojen yli muiden maiden, kaikkien naapurimaittemme, viranomaisten toimesta. Sen vuoksi ajattelen, että miksi emme luottaisi oman maamme viranomaisiin: rajatusti ja harkitusti voisi suorittaa tiedustelua silloin, kun kansallinen turvallisuus on uhattuna.

Sen lisäksi, että viranomaiset tarvitsevat riittävät resurssit ja toimivaltuudet, tarvitaan myös sitä viranomaisten yhteistyötä, [Puhemies koputtaa] ja kannustan siirtämään Tullin sisäministeriön alaisuuteen.

17.57 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani myöskin yhtyä niihin kiitoksiin, jotka koskettivat tätä valiokunnan hyvää henkeä. Yli oppositio- ja hallitusrajojen ollaan hyvässä yhteistyössä tehty tätä mietintöä. Kiitokset myöskin ministerin suuntaan.

Täällä RKP kahden edustajan voimin esittää, että poliisiksi tarvittaisiin eri etnisistä ryhmistä olevia henkilöitä. Ihan varmasti näin on. Mutta tässä nimenomaan pitää huolehtia siitä, että tämä vaatimustaso ei saa olla yhtään helpompi sillä perusteella, että on naama eri värinen tai jotain muuta, tulee eri kulttuurista. [Eva Biaudet: Syrjintä pitää poistaa!] Ei saa missään tapauksessa luistaa tai luoda minkäänlaisia kiintiöitä. On totta, että maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä on ongelmia poliisiammattiin rekrytoitaessa. Norjassa, kuten kuultiin, ongelma oli ollut uimataito. Suomessa se on monasti kielitaito. Kun vaaditaan kaksi kummallista kieltä, on suomen kieli ja ruotsin kieli, niin nämä tekevät jo tiukkaa ihan [Puhemies koputtaa] etnisesti suomalaisillakin päästä poliisiksi. Toivotaan, että tässä tulisi vähän helpotuksia. [Eva Biaudet: Ruotsinkieliset osaavat molempia!]

17.58 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän olla provosoitumatta, mutta kun puhutaan näistä paperittomista ihmisistä, niin toisin kuin täällä luullaan, itse asiassa se suurin turvallisuushuhan liittyy siihen rikollisuuteen, joka heihin kohdistuu. Me nytkin olemme saaneet raportteja, ihan samalla tavoin kuin kaikkialla muualla

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

maailmassa jo tiedetään, että jos ihminen on tällaisessa toivottomassa tilanteessa, että hän ei voi saada apua viranomaisilta, niin rikolliset käyttävät häntä hyväksi työelämässä mutta myöskin prostituutiossa, seksiteollisuudessa. Kysyisin, koska monet heistä esimerkiksi voivat joutua ihmiskaupan uhriksi ja koko tämä naisiin kohdistuvan väkivallan kysymys ei ole tässä sisäisen turvallisuuden selvityksessä ollut esillä: onko se tässä tulossa? Siinä nimenomaan olisi paljon tarvetta juuri ministeriöt ylittävään yhteistyöhön. Poliisi on aloittanut hyvin, mutta ehkä myöskin sinne sosiaali- ja terveysministeriöön päin olisi tärkeä saada aikaiseksi uutta vauhtia.

17.59 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden nykytila ja taloudelliset resurssit eivät ole lähimainkaan tasapainossa. Se on varmaan tämän keskustelun yhteinen loppupäätelmä.

Haluaisin kiinnittää yhteen yksityiskohtaan huomiota, ja tämä perustuu poliisien kanssa käytyyn keskusteluun. Poliisi on hyvin huolissaan, että raha ei riitä huumeiden vastaiseen työhön nimenomaan nuorison parissa, ja selvästikään raha ei riitä, että saataisiin näitä koukkuun joutuneita nuoria heti ohjattua hoitoon, eli ei ole hoitopaikkoja. Kun tänä päivänä pystytään aika tarkasti arvioimaan huumeidenkäyttöä jätevesistä tehtävistä analyyseistä, niin ihmettelin, voiko pitää paikkansa, että eräissä suurissa kaupungeissa vuoden aikana metamfetamiinin käyttö on noussut 15—20-kertaiseksi. Se kertoo aika pitkälle, missä mennään ja mikä on ongelma, ja kun tiedetään syrjäytyminen ja polarisaatio, niin minun mielestäni tämä on oikeasti semmoinen kohde, johon pitää harkita poliisin sisällä — Tulli, Puolustusvoimat, kuka tahansa ja mikä viranomainen tahansa — [Puhemies koputtaa] että sinne kohdennetaan resursseja.

18.00 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä selonteosta vielä, että täällä lukee meidän yhteisesti kirjoittamana, että "selonteko ei vastaa eduskunnan toimeksiantoa sisäisen turvallisuuden selonteon laatimiseksi", siis sitä, mitä edellisen eduskunnan hallintovaliokunta on edellyttänyt. Toisena lukee: "Selonteko on sopeuttamissuunnitelma, joka johtaa sisäisen turvallisuuden heikkenemiseen." Tämäkin on hallintovaliokunnan yhteinen lausunto. Nyt kysymys: kun tiedetään tämä valmistelu, joka on ollut siis vain sisäministeriön alaisten virkamiesten tekemä, niin nyt kun on tekeillä strategia sisäiseen turvallisuuteen, niin ministereiltä haluaisin vahvistuksen, että kai siihen työhön sitten otetaan huomattavasti laajemmin edes näitä muita viranomaisia? Ja sitten seuraavalla kerralla kun päästään tekemään sisäisen turvallisuuden selontekoa, siihen olisi otettava myöskin kansalaisyhteiskuntaa, järjestöjä ja jopa kansanedustajia, niin kuin muidenkin selontekojen valmisteluun, että saataisiin parlamentaarinen kate etukäteen eikä vasta jälkikäteen.

18.01 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri puhui syrjäytymisestä juuri äsken, ja kysyisinkin tämmöisestä tilanteesta: Suomessa oli vuonna 2014 Tilastokeskuksen mukaan 155 kuntaa, joissa nuorten aikuisten sukupuolijakautuma oli vähintään yhtä epätasapainossa kuin Kiinassa — siellä muuten on ruvettu toimimaan asian suhteen. Nyt kun vastakkainasettelua varmasti tulee, kun maahanmuuttajia tulee paljon ja suuri osa on miehiä, koska pakolaiset yleensä näissä maissa ovat miehiä, mitenkä ministeri taikka hallitus on tähän tilanteeseen reagoinut? Heitetäänkö sinne esimer-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

kiksi pumpattavia barbaroita niille, että ne miehet saavat ottaa, tai jotain muuta, ettei tule raiskauksia ja tällöisiä? [Eva Biaudet: Joku raja!]

18.02 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tullin ja esimerkiksi Eviran toimintakyvyn säilyttäminen on tärkeitä. Lääkeväärennökset, ruokaväärennökset, varaosaväärennökset ovat kansainvälistä rikollisuutta, ja Suomi ei ole niiltä turvassa. Näihin näkökulmiin tulee kiinnittää huomiota.

Toinen asia, mihin haluan ottaa kantaa, on hieman tällainen hypetys, joka liittyy esineiden internetiin ja kaikkien mahdollisten laitteiden viemiseen verkkoon. Toivon, että hybridikeskusta perustettaessa kiinnittäisimme tähän huomiota. Juuri Talouselämän sivuilta luin, että premium-luokan kuulokkeiden valmistajaa syytetään vakoilusta. Siis lähestulkoon laitteella kuin laitteella, joka on yhteydessä verkkoon, voidaan vakoilla ihmisiä ja mennä hyvinkin syvälle yksityisyyteen [Puhemies koputtaa] ja myös salaisiin tietoihin.

18.03 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostaisin vielä esille alkoholipolitiikan, yhteiskunta ja ihmiselämä kun eivät mene ihan ministerisalkkujen ja hallinnonalojen karsinoitten mukaan. Vaikka ministeri tuossa totesi, että lausuntokierroksella olevan alkoholilain selvityksessä on todettu, että tullaan tarvitsemaan 300 poliisia lisää, niin kuitenkin täytyy huomioda, että tätä työmäärää voitaisiin käyttää varmasti paljon viisaammin kuin lisääntyneitten alkoholihaittojen selvittämiseen, kun otetaan tämä kokonaisturvallisuuden kokonaisuus huomioon. Siinä mielessä toivoisin, että sisäisessä turvallisuudessa myöskin ennalta ehkäistäisiin näitten muitten lainsäädäntöjen tuomat paineet sisäisen turvallisuuden resursseille. Toivonkin, että tässä hallitus nyt ymmärtäisi, miten vakavaan resurssipulaan ja resurssitilanteeseen Suomen sisäinen turvallisuus ollaan viemässä tällä alkoholilain uudistuksella. Pystyisikö ministeri vaikuttamaan hallituksen sisällä vielä tähän asiaan?

18.05 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tähän aikaisempaan kysymykseeni tilapäisistä oleskeluluvista liittyen: Se lausuma, joka hyväksyttiin viime kaudella, oli tällainen: "Kiinnitetään erityistä huomiota siihen, millaisia vaikutuksia esityksellä on laittomasti maassa oleskelevien riskiin tulla hyväksikäytetyiksi esimerkiksi ihmiskaupassa tai harmaassa taloudessa taikka joutua elättämään itsensä kerjäämällä tai rikollisuudella." Tähän kysymykseenhän me tiedämme vastauksen tällä hetkellä, ja siksi olisi ehkä hyvä reagoida siihen.

Edustaja Korhonen puhui luottamuksesta. Sitä voi murentaa monella tavoin. Perussuomalaisen ryhmäpuheenjohtaja Terho kirjoitti hiljattain, että perussuomalaisen vaatimuksesta kielteisten turvapaikkapäätösten määrä on lisääntynyt. Se viittaa suoraan poliittiseen vaikuttamiseen, ja tällä nimenomaan luottamusta viranomaisiin murennetaan. Miten te näette tämän asian, arvoisa ministeri? Miten näette poliitikkojen vastuun tässä asiassa?

18.06 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, edustaja, nostitte ihan hyvän teeman esille: millä tavalla me voimme estää ihmiskauppaa, uhriksi joutumista, harmaata työllistymistä, harmaata taloutta ja sitä, että luvattomasti maassa olevat joutuvat vaikkapa juurikin sen ihmiskaupan uhriksi? Me voimme nähdä tämän humanitäärisen puolen tässä, ja juurikin sen takia laittomasti maassa oleville itselleenkin on parempi, että heidät palautetaan mahdollisimman pian sinne lähtömaahan eikä anneta mah-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

dollisuutta jäädä tänne Suomeen. Kyllä se on myös niin, että heidän tilannettaan pitää ajatella. On myös pieniä lapsia, emmekä tiedä ihmiskaupasta, kuinka paljon Suomeen tulleet lapsista esimerkiksi on kadonnut. Tämä on myös tärkeä asia.

Edustaja Biaudet, nostitte esiin naisten kohtaaman väkivallan, ja sekin liittyy kyllä tähän. Poissa silmistä, poissa mielestä. Jos sinne kadulle jää laittomasti, niin emmehän me tiedä, mitä heille tapahtuu. Mahdollisimman pian palautus.

Ja pisteitä Kuopion poliisille: onnistuitte estämään turvapaikanhakijoiden aikomat rikokset, meinasivat raiskata naisia.

18.07 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on kyllä perusteltua, että tämä selonteko keskittyy sisäministeriön toimialaan, koska jos tätä olisi laajennettu, sitä tehtäisiin vieläkin. Tosiasia on kuitenkin se, että maailma muuttuu paljon nopeammin kuin nämä selonteot valmistuvat. Vaikka teemme täällä mitä muistioita, selontekoja, niin maailma muuttuu. Ja nythän tässä strategiassa ja toimeenpanossa laajennetaan tätä näkökulmaa hyvin paljon. Tässähän hallitus ja sisäministeri Risikko eivät ole jääneet tumput suorina odottamaan mitään selontekoja ja strategioita, vaan ministeri on pyrkinyt koko ajan menestyksellä sisäiseen turvallisuuteen lisäämään rahoja, tai perumaan leikkauksia, miten päin vain ajatellaan, mutta kuitenkin: Koulutukseen lisätään, vähintään 400 poliisia vuodessa aloittaa koulutuksen, työttömiä poliiseja on nyt käytännössä noin 20. Määräaikaisia poliisinvirkoja on jatkettu ja analyysitoimintaan, supoon, annettu lisää resursseja. Tämä jatkuu tuolla riihessä.

Mutta heitän tässä ajatuksen ilmaan: kun tulee tällainen tiedusteluvaliokunta tänne ehkä, niin pitäisikö meidän eduskunnassakin muuttaa työtapoja, [Puhemies koputtaa] perustaa turvallisuusvaliokunta, joka voisi kokonaisvaltaisesti käsitellä turvallisuusasioita?

18.08 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä sisäinen turvallisuus edellyttää ihan ilman muuta viranomaisten saumatonta, jatkuvaa yhteistyötä ja myöskin järjestöjen ja ihan kansalaisten mukaan ottamista tuohon työhön. Turvallisuutta ei missään nimessä voi ulkoistaa. Se on seurausta siitä, miten joka päivä eri tahot toimivat.

Olisiko kuitenkin kehitettävää viranomaistoiminnassa, niitten rakenteissa, niin että esimerkiksi PTR-yhteistyö olisi toisaalta saumatonta ja toisaalta päällekkäiset toiminnot voitaisiin varmasti karsia, niin että nämä liian alhaiset henkilöresurssit eivät olisi niin vakava uhka meidän turvallisuudellemme? Elikkä miten muuten kuin henkilöresursseja lisäämällä voisimme parantaa meidän turvallisuuttamme, arvoisa ministeri?

18.09 Kari Kulmala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisin, Tullin ja Rajavartioston yhteistoiminta, niin sanottu PTR-toiminta, on toiminut hyvin. Viranomaisten yhteistoimintaa on tehtävistä riippuen kyetty hyödyntämään erityisesti harvaan asutuilla alueilla, valtakunnan rajan pinnassa, lähimmän partion periaatteella. Vuosia jatkunut viranomaisten voimavarojen leikkaaminen on johtamassa siihen, että kukin PTR-viranomainen joutuu keskittymään omiin ydintehtäviinsä. Pidän tätä suuntausta erittäin valitettavana, sitä työtä itse tehneenä. Tulli on suorittanut valvonnassaan raskaan liikenteen kuljettajille myös Rajavartiolaitoksen vastuulle kuuluvan rajatarkastuksen, ja vastaavasti Rajavartiolaitos on suorittanut rajatarkastuksen yhteydessä Tullin vastuulle kuuluvia tehtäviä. Mielestäni tällainen toiminta on erittäin järkevää resurssien yhteiskäyttöä, ja olisi meidän

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

kaikkien sekä sisäisen turvallisuuden etu, että tämä toiminta jatkuisi. Arvoisa ministeri, onko mitään toivoa siitä, että tähän PTR-toimintaan panostetaan jatkossa enemmän?

18.10 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden 2015 tutkimuksen mukaan erityisesti kansainvälinen terrorismi, turvapaikkaa hakevien määrän kasvu, kehitys Venäjällä ja kyberuhkat aiheuttivat huolta sisäisen turvallisuuden alalla, samaten kuin myös luottamus viranomaisten kykyyn vastata näihin ongelmiin. Hallintovaliokunta nosti tässä mietinnössä esiin sen, että viranomaisten resurssit ovat sidottuja, ja vaikka perustehtävien huolehtimiseen pystytään, niin silti vasteajat ovat pidentyneet ja rikostenselvitysasteet laskevat ja ennaltaehkäisevä toiminta sekä varautuminen ovat kärsineet. Sisäministeri Risikko on ansiokkaasti nostanut tässäkin salissa aikaisemmin esiin sitä, olisiko aika ja tarve esimerkiksi tämmöiselle poliisin palveluille asetettavalle palvelulupaukselle: minkä verran menee resursseja ja aikaa tiettyjen rikosten selvittämiseen ja tutkintaan. Kysyisinkin ministeriltä: onko tämä asia etenemässä? Tästä yhtenä esimerkkinä voisivat olla [Puhemies koputtaa] epäilyt lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista. On ymmärrettävää, ettei ole kenenkään etu, jos senkaltaiset prosessit pitkittyvät.

18.12 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden osalta ministeri otti hyvin kantaa siihen, kuinka tärkeätä syrjäytymisen estäminen on. Se on paras mahdollinen turvallisuuden tae, kun kasvatetaan ihmiset suvaitsemaan toisiaan. Mutta syrjäytymisen syyt ovat moninaiset, ja niihin vastaaminen vaatii monipuolista, moninaista työntekoa ja yhteistyötä.

Palaan nyt ajatuksissa 50 vuotta taaksepäin. Kun itse kävin koulua, niin poliisi kävi vuosittain kertomassa oppilaitoksella, mikä on reilun pelin henki, miten pitää käyttäytyä, miten vaarallisia huumeet ovat, mikä on hyvä tapa auttaa kaveria. Tämmöinen koulun ja poliisin välinen yhteistyö minusta oli hyvä, kasvattava periaate. Kysynkin: onko mahdollisuuksia näitä resursseja vielä lisätä sinne puolelle, että päästään ihan alusta lähtien vaikuttamaan, että ihmiset eivät syrjäydy [Puhemies koputtaa] ja ovat yhteistyössä hyvin toistensa kanssa?

18.13 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisia pidetään tiukilla taloudellisesti. Senaatti, joka tulouttaa rahat VM:lle, nostaa poliisin vuokria siten, että 2018 poliisin vuokratustannukset nousevat 2,5 miljoonaa ja kehyskauden loppuun mennessä 10 miljoonaa. Poliisin palveluverkkoon ei voi koskea, jotta saisi vuokria alennettua. Toivon, että hallitus pohtii tähän kehityskulkuun ratkaisuja, jotka eivät rasita poliisin budjettia.

18.13 Antti Häkkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän sisäministeriä erittäin jämäkistä ja kansalaisten suuntaan luottamusta herättävistä lausunnoista julkisuudessa. On tärkeää, että tällaisessa tilanteessa osoitetaan valtiojohtoon suunnalta luottamusta herättävää ja selkeää viestintää.

Turvallisuus- ja taloustilanne on mikä on. Me tiedämme ihan tarkkaan, että jokainen puolue on ollut valitettavasti välillä turvallisuusviranomaisten resursseja vähän säästämässäkin. Nyt meillä tuntuu olevan yhteinen tahtotila tässä salissa siihen, että määrärahoja täytyy lisätä. Nyt jo kiitos Paula Risikolle niistä pienistä määrärahoista, viime syksynä vähän isommistakin määrärahoista, joita on saatu lisää, mutta nyt kehysriihessä tarvitaan lisää.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Yhden asian nostan vielä esiin tästä oikeusvaltion perusperiaatteesta. Olen kuullut viime viikkoina tiettyjen kansanedustajienkin puhuvan, että muun muassa maahanmuuttoon liittyvää lainsäädäntöä ei tarvitsisi noudattaa, jos se on moraalisesti heidän mielestään väärin, ja tämä on iso kysymys. Jos kansanedustaja, joka on ollut säätämässä lakia, [Puhemies koputtaa] vaikka olisi vastustanut sitä, kehottaa kansalaistottelemattomuuteen, tämä on valtavan vakava kysymys.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on debattia pidetty jo varsin pitkään. Annan vielä debattipuheenvuorot edustajille Laukkanen, Kopra ja Biaudet. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen sitten puhujalistaan.

18.15 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nostaisin vielä lakivaliokunnan lausunnosta erittäin merkittävän huomion: "lakivaliokunta kiinnittää huomiota selonteon ristiriitaisuuteen tavoitteiden ja todellisuuden välillä". Ja tässä puhutaan tästä koko toimintaketjusta, johon liittyy poliisi, syyttäjä, tuomioistuin ja vankeinhoito. Jos täällä yhdestäkin palikasta eli tässä kohtaa poliisin resursseista leikataan, niin ei synny sitä tilannetta, jossa poliisi tutkii, ja silloin tulee merkittävä aukko oikeusturvaan. Ei synny syytettävää, ei synny tuomittavaa, ja niin edelleen. Arvostan ministeri Risikon jämmäkkiä puheenvuoroja, mutta yhtään euroja niillä ei ole vielä luvattu tänä iltana, joten jos pientä sellaista ojennusta nyt tässä illan aikana saisi, niin voisi sitten yönsä nukkua vähän turvallisemmin.

18.16 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä on kyllä hyvä jatkaa, ja kun olen keskustellut poliisien kanssa eri puolella Suomea, siis heidän kanssaan, jotka tekevät sitä rankkaa ja raakaa työtä siellä kentällä, vesisateessa, tuulessa ja tuis-kussa, niin sieltäkin se viesti kuuluu, että resurssit on kiristetty äärimmilleen eikä yhtään voi enää ottaa pois. Apua tarvitaan kentällä, lisää poliiseja töihin. Kun lukee mietintöä ja seuraa keskustelua täällä, niin tunnumme olevan varsin yksimielisiä siitä, että tämä olisi se suunta, johon meidän on mentävä.

Nyt kun kuitenkin on puhuttu, että käytännössä kaikilla poliisihenkilöillä on jo töitä, niin mistä näitä uusia poliiseja sitten saadaan? Olemme jo sen positiivisen odotuksen vallassa, että puoliväliriihi mahdollisesti toisi lisäyksiä resursseihin ja poliisivirkoja saataisiin lisää, mutta mistä heitä saadaan, jos kaikki ovat jo töissä?

18.17 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Häkkinen nyt valitettavasti lähti, mutta ehkä muidenkin on ihan hyvä tietää, että eduskunnan yhteydessä toimivalla Ihmisoikeuskeskuksella on hyvä kurssi ihmisoikeuksista, ja voi ihan netistä katsoa perustiedot A:sta B:hen, mitkä ovat ihmisoikeudet ja että kaikilla ihmisillä on ihmisoikeudet.

Mielestäni on kyllä aika surullista, että puhutaan, että olisi moraalitonta auttaa toista ihmistä hädässä ja osoittaa toiselle myötätuntoa. En ole kyllä ikinä... Siis korvat tippuvat päästä, kun täällä puhutaan, että papit eivät saa auttaa ihmisiä. Onhan se hyvä, että yhteiskunnassa on ihmisiä, jotka panevat itsensä likoon ja auttavat toista ihmistä hädässä. Hävetkää!

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Risikko, 5 minuuttia, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.18 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edelleen näistä hyvistä kommentteistanne.

Täällä tuli selonteosta sinänsä vähän kritiikkiä, että se on ollut sopeuttamissuunnitelma ja siitä puuttuu tällainen monisektoraalisuus. Siitähan silloin aikoinansa, kun tätä on tehty, on tehty ihan selkeä linjaus, että nyt tehdään sisäasiainministeriön hallinnonalalle tämä selonteko, ja siinä ei ole otettu tällaista monisektoraalista näkökulmaa niinkään, mutta valinta on tehty silloin. Minä itse asiassa pidän sitä aika hyvänä valintana siihen tilanteeseen, ja nyt kun tiedettiin jo se, että strategia tehdään monisektoraalisena, niin se sitten eräällä lailla täydentää sitä, mutta minä ymmärrän kuitenkin hallintovaliokunnankin näkökulman tästä asiasta, ehdottomasti.

Täällä tuotiin hyvä esimerkki meidän tulevaisuuden uhkistamme eräällä lailla tälle kyberturvallisuudelle: juuri terveystiedot ja sairaaloiden toiminta. Se on sellainen asia, joka tietysti sattuneesta syystä myös itseäni mietityttää, miten paljon meillä onkaan sellaista tietoa liikkeellä tietoverkoissa, joka on erittäin haavoittuvaista ja joka haavoittaa ihmistä hyvin monelta näkökulmalta.

Tiedustelulainsäädännöstä te totesitte, tästä tietoliikennetiedustelusta, ja kiitos siitä. Edustaja Räsänen, entinen sisäministeri, käytti erinomaisen hyvän puheenvuoron siitä, että tiedustelulainsäädäntö on nyt tarpeen, ja tietoliikennetiedustelu, joka tähän nyt lisättiin suomalaisesta näkökulmasta, on kyllä hyvä lisä siihen. Kaikissa maissa ei sitä ole, joskin tiedustelulainsäädäntö on lähes kaikissa meidän vertailumaissamme, mutta tämä tietoliikennetiedustelu on muutamassa maassa ja nyt sitten myöskin Suomessa, ja monet muut sitä ovat rakentamassakin.

Edustaja Biaudet käytti kyllä hyvän puheenvuoron ihmiskaupan uhrien auttamisesta. Olen kanssanne ihan samaa mieltä siitä, että he jos jotkut tarvitsevat monisektoraalista auttamista, ja siinä ei auta, että Maahanmuuttovirastossa mietitään sitä, vaan siinä tarvitaan nimenomaan sote-asiantuntijuutta, siinä tarvitaan oikeusapua ja kaikenlaista. Sitten meillä on ihan tällainen toimenpideohjelmakin heidän tuekseen, ja esimerkiksi tämä yksikkö, joka on erityisesti erikoistunut näitten henkilöitten auttamiseen, on kyllä saanut hyvin paljon myönteistä palautetta siitä. Se, mitä minä olen itse miettinyt paljon, on, miten me saamme tietää niistä, jotka eniten apua tarvitsisivat, miten heidät saataisiin niin sanotusti auttamisen haravaan, että nyt nämä juuri tarvitsevat sitä. Siinä me tarvitsisimme tietojen vaihtoa.

Alkoholipolitiikka nousi myöskin täällä esille, ja vedottiin siihen. No, päätös on tehty, laki on ollut lausunnoilla. Katsotaan, mitä lausuntojen perusteella voidaan sitten tehdä, mutta sanon vielä edelleen: jos laki menee tuollaisena eteenpäin, tarvitaan poliiseja. Se vain on fakta juttu. Silloin kun tehdään joku laki, silloin vastataan seurauksista ja vaikutuksista, ja se pitää hallituksen huomioida.

Sitten täällä kysyttiin yleensäkin poliitikkojen vastuusta sisäisestä turvallisuudesta. Kyllä, poliitikoilla ja meillä päättäjillä ja varsinkin täällä eduskunnassa meillä on erittäin suuri vastuu esimerkiksi siitä, miten toista ihmistä kohdellaan, minkälaisen kuvan me annamme siitä, miten me haluamme vaikuttaa syrjäytymiskehitykseen. Se ei ole ainoastaan määrärahoja, se on paljon, paljon muuta. Se on sitä, että me luomme uusia rakenteita, me luomme mahdollisuuksia ja että me saamme ennalta ehkäisevästi tehtyä sitä työtä, että kukaan ei

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

syrjäydy. Silloin, kun ihminen on syrjäytynyt, häntä on vaikea auttaa, ja ennaltaehkäisy olisi kaikkein tärkeintä.

Sitten vihapuhe. Se on myöskin yksi sellainen asia, että sillä, miten me puhumme toinen toisille, on suuri merkitys, ja me olemme eräällä lailla esimerkkejä meidän nuorille ja lapsille, jotka seuraavat meidän puheitamme.

Täällä esitettiin turvallisuusvaliokuntaa, ja tämä oli kyllä aika mielenkiintoinen asia. En ota nyt kantaa valiokuntien nimiin, mutta kyllä minä olen sitä miettinyt tässä, että meillähän hallintovaliokunta käsittelee turvallisuutta, puolustusvaliokunta käsittelee, ulkoasiainvaliokunta käsittelee, sitten sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee terveysturvallisuutta. Kyllä ainakin jossain vaiheessa pitäisi tämä turvallisuus nostaa, kun se on mitä suurimmassa määrin monisektoraalista. Pitäisi jollain lailla käydä se keskustelu. Itse olen peräänkuulluttanut Suomeen myös tätä turvallisuuden tieteenalaa. Nyt me noukimme eri tieteenaloista tutkimustuloksia ja faktoja päätöksenteon perustaksi, mutta meidän pitäisi saada laajalaisia, monisektoraalisia monitieteenalatutkimusohjelmia, jos ei nyt omaa tieteenalaa tule.

Työnjako ja tiedonkulku on erittäin tärkeää, ei raha pelkästensä riitä.

PTR-toiminta — erittäin tärkeää panostaa siihen.

Palvelulupausta ollaan tekemässä osana sisäisen turvallisuuden ohjelmaa.

Syrjäytyminen on siellä myöskin, ja ikäihmisten turvallisuus on myös luupin alla.

Senaatti-kiinteistöt on valitettavasti murheenkryyni. En sano, että se organisaationa on murheenkryyni, vaan ne valitettavat kiinteistöt, joissa on paljon hometta — ja väistötilat maksavat. Olen kanssanne samaa mieltä, edustaja Ruoho, että meidän on mietittävä tätä tilannetta. [Puhemies koputtaa]

Ja ihan tähän lopuksi vain sanon, että kun edustaja Laukkanen sanoi, että rahaa pitäisi tulla, että turvallinen uni tulisi, niin olen samaa mieltä. Uni paras lääke on, sitä vaalikaamme. Yritän ensi viikolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten menemme puhujalistaan.

18.24 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämän jo käydyin keskustelun pohjalta odotukset ensi viikon puoliväliriihen suhteen ovat kyllä suuret, mutta onneksi tämä mietintö, jota nyt käsittelemme, antaa myös erittäin hyvän selustan ministeri Risikolle näihin neuvotteluihin, kun valiokunnan kannanottoehdotuksessa edellytetään, että keskeisten turvallisuusviranomaisten, kuten poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen, Hätäkeskuslaitoksen, Tullin ja Maahanmuuttoviraston, suorituskyky turvataan vahvistamalla olennaisesti näiden viranomaisten rahoituspohjaa — ja kiinnitän huomion sanaan olennaisesti. Eli nyt emme odota mitään pientä muutosta vaan olennaista vahvistamista näiden viranomaisten rahoituspohjaan.

Poliisista on paljon täällä keskusteltu. Kaksi vuotta sitten poliisien määrä oli vielä 7 250. Nyt ollaan menossa jo kovaa vauhtia sinne alle 7 000 rajan. Tämä kehityskulku on kyllä kestänyt, kun ottaa huomioon haasteet nykyisessä turvallisuusympäristössä, puhumattakaan siitä, jos haluamme helpottaa poliisien työtilannetta. Vähentyvät resurssit pakottavat poliisin priorisoimaan kiireelliset hälytystehtävät ja ihmisten välittömän turvallisuuden, eli miettimään, mitkä tehtävät hoidetaan ja mitkä jätetään hoitamatta, ja näin ollen jo tapahtuneiden rikosten selvittelyyn sekä rikostorjuntaan eivät välttämättä resurssit enää riitä.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Mikä on myös huolestuttavaa, on se, että turvattomuuden tunne on lisääntynyt. Se oli selkein muutos edelliseen vuoteen, kun maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta teki loppuvuodesta 2015 haastattelututkimuksen suomalaisten asenteista ja kaksi kolmasosaa vastaajista koki tulevaisuuden nyt turvattomampana, mutta vuonna 2014 näin ajatteli hie-
man yli puolet. Tietenkin huolta aiheuttavat myös rajojemme ulkopuolella tapahtuvat asiat, kuten kansainvälinen terrorismi, kehitys Venäjällä, kyberuhat, ja turvallisuuden tunteen kannalta on keskeistä, luottavatko kansalaiset viranomaisten kykyyn vastata näihin uusiin turvallisuushaasteisiin. Tarvitsemme siis sekä riittävät resurssit että myös sitten riittävät toimivaltuudet viranomaisille ja myös viranomaisten keskinäisen yhteistyön parantamista ja kehittämistä edelleen.

Näistä poliisin resursseista on täällä jo paljon puhuttu, mutta haluan vielä mainita sen, että muut Pohjoismaat nostavat turvallisuusviranomaistensa määriä. Eli Ruotsissa on viime aikoina puhuttu jopa 10 000 uuden poliisin palkkaamisesta vuoteen 2025 mennessä. Nythän heillä on jo kolminkertainen määrä poliiseja Suomeen nähden. Sekin on totta, min-
kä ministeri täällä totesi, että kyllähän suomalaisten luottamus poliisiin ja myös turvalli-
suuden tunne on kansainvälisesti verraten edelleen korkealla tasolla, mutta tuo tilanne on valitettavasti muuttumassa, ja siihen olisi reagoitava. Kansalaisilla pitäisi olla myös luot-
tamus siihen, että poliisi kykenee puuttumaan myös vähäisempiin rikoksiin, kuten pieniin omaisuusrikoksiin ja ilkivaltaan, koska nämä nimenomaan järkyttävät sitä tavallisten ih-
misten turvallisuuden tunnetta, kun ne omalle kohdalle osuvat.

Haluan, arvoisa puhemies, vielä palata tähän eri viranomaisten keskinäiseen yhteistyö-
hön. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö rikostorjunnassa on ollut erittäin tär-
keä voimavara erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden selvittämisessä. Mutta
tässä nimenomaan tuo yhteistyön syventäminen ja myös hallinnollinen uudistaminen esi-
merkiksi niin, että Tulli siirrettäisiin sisäministeriön alaisuuteen, toisi kyllä synergiaa ja
säästäisi myös kustannuksista, kun ei jouduttaisi tekemään päällekkäistä työtä. Rajavartio-
laitoksen resurssit ovat erittäin tärkeät, ja niitä täytyy myös vahvistaa. Rajavartiolaitoksel-
lahan on ainoana lainvalvontaviranomaisena toimivalta ja osaaminen vastata sekä sisäisen
että ulkoisen turvallisuuden uhkiin.

18.29 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Turvallisuutta tuottavia organisaatioita on useita, mutta keskityn tässä puheessa rajoitetun ajan vuoksi vain poliisiin.

Siitä lähtien kun nimismiespiirit lakkautettiin ja kihlakunnat perustettiin vuonna 1996, on alkanut poliisitoimen alasajo syrjäseudulla asuvien veronmaksajien näkökulmasta kat-
sottuna. Taajamissa poliiseja on ollut vielä kohtuullisesti, mutta harvaan asutulla alueella ei poliisia ole juurikaan näkynyt kuin hälytystehtävissä ja juhlapuheissa. Tähän ei näillä
näkymin ole edes tulossa mitään muutosta.

On tärkeää säilyttää ihmisten luottamus viranomaisia kohtaan, sillä se vahvistaa sosiaa-
lista yhteisyyttä, joka luo perustan turvallisuudelle, turvallisuudentunteelle sekä toimivalle
yhteiskunnalle. Poliisi on yksi niistä viranomaisista. Poliisimiesten määrän kehitys on
mennyt jo useiden vaalikausien ajan huolestuttavaan suuntaan, kuten olemme tänään use-
ampaan kertaan kuulleet. Vielä vuonna 2010 poliisimiesten henkilötyövuosia oli 7 850,
mutta sen jälkeen taso on laskenut, ja tämän vuoden lopussa poliisimiehiä pitäisi olla arvi-
olta 7 050.

Selonteossa minimitasoksi on kirjattu 7 000 poliisimiestä, mutta nykyisten sopeutusten
perusteella taso tulee olemaan 6 300 poliisia vuonna 2020. Mielestäni tämä on täysin koh-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

tuoton tilanne jo nyt, kun tuntee ja tietää poliisityön työnkuvan ja määrän. Poliisi kyllä pärjää, mutta entäpä kansalainen, joka apua tarvitsee. Odottavan aika on joskus pitkä, varsinkin silloin, kun joku on kirveen kanssa tulossa ulko-ovesta sisälle.

Mainittakoon, että poliisin resurssivähennykset alkavat olla lakkautetun liikkuvan poliisin henkilöstön kokonaisluokkaa, eli se siitakin säästöstä. Poliisimiesten määrän väheneminen näkyy erityisesti harvaan asuttujen alueiden toimintavalmiusaikojen pitenemisenä. Hälytystehtävien vuotuinen määrä on poliisilla noin miljoona tehtävää, joista satatuhatta tehtävää jää edelleen resurssivajeen vuoksi hoitamatta. Valvonta- ja hälytystoiminnassa resurssien väheneminen näkyy suunnitelmallisen valvonnan sekä ennalta estävän valvonnan vähenemisenä. Henkilöstön väheneminen aiheuttaa sen, että jäljelle jäävien työajasta kuuluu entistä suurempi osa hälytystehtävien hoitamiseen ja valvonnan työaika vähenee enemmän suhteessa hälytystoimintaan. Lisäksi selvitettyjen rikosten määrä laskee ja entistä enemmän rikoksia jää kokonaan tutkimatta.

Vuonna 2009 laaditun ja vuonna 2011 päivitetyn poliisin pitkän aikavälin henkilöstötärpeiden kehittämissuunnitelman mukaan vuonna 2020 poliisimiesten kokonaismäärän tarpeeksi on arvioitu 8 296 henkilötyövuotta, mihin lukuun ei sisälly kenttäjaksolla olevien määrä. Mielestäni tämä olisi sopiva poliisimäärä. Tämä luku on kuitenkin kaukana tuosta 6 300:sta, joka näillä näkymin on todellisuutta vuonna 2020. Tällä hetkellä meillä on poliiseja tuhatta asukasta kohden 1,31, mikä on ylivoimaisesti vähiten koko Pohjoismaissa.

Myös hallinto- ja lupapalveluissa toimii poliisissa jo suhteessa vähemmän henkilöitä kuin useimmissa muissa valtion virastoissa. Lisävähennykset johtaisivat siihen, että poliisimiehet hoitaisivat myös näitä tehtäviä. En näe mitään järkeä tällaisessa toiminnassa. Muissa Pohjoismaissa poliisien määrää ja rahoitusta lisätään. Esimerkiksi Ruotsissa osoitetaan poliisille tälle kehyskaudelle lisärahoitusta 2 miljardia kruunua. Pyrkimyksenä on 2 000 poliisimiehen ja 1 300 muun työntekijän lisäys. Samaan aikaan me Suomessa elämme lintukodossa ja toivomme, ettei meitä kukaan huomaisi. Samalla haluamme olla osa Eurooppaa mutta emme kuitenkaan toimi kuten eurooppalaisten kuuluisi toimia. Pitäisi ymmärtää, että sisäinen turvallisuus on suomalaisen demokratian ja hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka.

Erittäin myönteinen asia on, että Poliisiammattikorkeakoulun sisäänottoa ollaan kasvatamassa tänä vuonna 400 opiskelijalla. Viime vuonna valmistui edellisen hallituksen huomenlahjana vain 57 poliisimiestä, ja se ei riitä kattamaan eläköitymisvauhtia, joka on noin 300 joka vuosi. Edellisellä vaalikaudella toteutetun Pora III:n tavoitteena oli liikenteenvalvonnan tason säilyttäminen vähintään sillä tasolla, jolla se on ollut liikkuvan poliisin aikana. Raskaan liikenteen valvonta tulisi säilyttää vuoden 2012 tasolla. Jo nyt voidaan todeta, ettei tavoitteisiin ole päästy. Automaattisen liikennevalvonnan kuvitellaan hoitavan liikennevalvonnan samaan aikaan kun liikennevalvonnan resursseja kohdennetaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen sekä rikostutkintaan. Sanon suoraan, että tämä on väärä suunta. Seurauksena on odotettavissa liikennesääntöjen noudattamisen heikkeneminen, mikä voi osaltaan lisätä liikenteessä loukkaantuneiden ja kuolleiden määrää. Myönteinen liikenneturvallisuuskehitys [Puhemies koputtaa] on vaarassa kääntyä takaisin huonompaan suuntaan.

18.35 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Maailma muuttuu, ja meidän on tehtävä voitavamme, jotta niin koettu kuin tosiasiallinenkin turvallisuus pysyvät Suomessa hyvällä tolalla tulevaisuudessakin. Ihmisten kokemassa turvallisuudentunteessa

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

sekä niin sisäisessä kuin kansainvälisessäkin turvallisuustilanteessa on tapahtunut muutoksia. Lisäksi esimerkiksi tiedustelulakeja valmistellaan, jotta voisimme vastata muun muassa terrorismin ja hybridi- ja kyberuhkien tuomiin haasteisiin, jotka ovat todellisuutta Suomessakin.

Ihmisten luottamus toisiinsa ja viranomaisiin on se kivijalka, jonka päälle kansallinen turvallisuus ja kaikki muukin hyvinvointi rakentuu. Sen luominen ja ylläpitäminen vaatii työtä, mutta sen menettäminen on helppoa nopeastikin. Jokaisen pitää voida kokea olevansa Suomessa turvassa ja kokea voivansa saada apua niin omassa kodissaan, kadulla, koulussa kuin työpaikallakin. Tämä koskee meitä aivan jokaista.

Selonteon mietinnössä me hallintovaliokunnassa kiinnitämmekin huomiota siihen, että pelkästään sisäministeriön virkатыönä tehty selonteko ei vastaa riittävästi kaikkiin niihin sisäisen kokonaisturvallisuuden kysymyksiin, jotka ihmisten arkea ja elämää koettelevat. Turvallisuus ei katso hallintorajoja. Myös viranomaisten välistä yhteistyötä tulee tukea ja kehittää joustavammaksi ja sujuvammaksi.

Sisäisen turvallisuuden näkökulmaa kannattaakin huomioida osana muuta politiikkaa laajemmin, ei pelkästään perinteisen turvallisuusajattelun osana vaan myös niin sanottujen pehmeiden turvallisuuskeinojen puolelta. Esimerkiksi puhuimme syrjäytymisen ehkäisemisestä. Otetaan esimerkiksi vaikka yksinkertaisesti se, että sosiaalisia ongelmia lisäävä politiikka siis heikentää yleistä turvallisuutta, ja toisaalta ongelmia ennalta ehkäisevä politiikka vuorostaan tuo vakautta, hyvinvointia ja turvallisuutta. Tästä aiheesta tarvittaisiin varmasti Suomessa myös perusteellisempaa tutkimusta, kuten sisäministeri Risikko puheessaan esitti. Kyse ei onneksi ole vain resursseista. Esimerkiksi perusopetuksen päättyessä pitäisi huolehtia, ettei kukaan todellakaan pääse putoamaan, ja armeijan kutsuntavaiheessa pitäisi ottaa aidosti kaikista koppi.

Suomeen on myös pesiytynyt erilaisia ääriilikkeitä sekä ääriajattelua harjoittavia toimijoita. Nämä koettelevat vapaan ja avoimen yhteiskuntamme rajoja. Meidän on oltava valppaina. Radikaalien ääriilikkeiden pesiytyminen Suomeen on torjuttava. Samalla meidän on kuitenkin muistettava, ettemme leimaa ihmisryhmiä tai lisää ääriajattelua omilla teoillamme tai sanoillamme. Esimerkiksi viharikosten kasvanut määrä kertoo koventuneista asenteista, jotka voivat muuttua myös teoiksi. On hienoa, että poliisi on kohdistanut lisää resursseja vihapuheen torjuntaan esimerkiksi verkossa, etenkin juuri nyt, kun poliisin resursit ovat todella tiukilla.

Kiinnitämme mietinnössä huomiota myös siihen, että poliisien määrän turvaaminen on enemmänkin laskennallinen temppu kuin tosiasia pitkällä tähtäimellä. Tässä kaikilla meillä tässä salissa on peiliin katsomisen paikka. Kyse ei ole nykyisestä hallituksesta, seuraavasta hallituksesta tai edellisestäkään pelkästään, vaan kyseessä on meidän yhteinen asiamme. Vaikka hallitus on tehnyt satsauksia, poliisien jo valmiiksi vähäinen määrä uhkaa pudota entisestään lähivuosina ja seuraava hallitus löytää asian pöydältään. Me tarvitsemme riittävästi määrärahoja siihen, että poliisien määrää kenttätöissä ja tutkinnassa voidaan jatkossa kasvattaa. Olisi myös hyvä saada poliiseiksi ihmisiä erilaisista etnisistä ja uskonnollisista taustoista, kuten kyselytunnilla totesin.

Arvoisa puhemies! Ylikansalliset ongelmat vaativat myös ylikansallisia ratkaisuja. Suomen on tärkeä olla mukana kansainvälisen turvallisuuden rakentamisessa. Esimerkiksi tekemämme kriisinhallintatyö ja kehitysyhteistyö pyrkivät luomaan vakautta sinne, missä tilanteet ovat vaikeita. Konfliktien torjuntaan tähtäävä työ maailmalla hyödyttää myös meidän suomalaisten turvallisuutta. Konfliktit, ilmastonmuutos ja köyhyys ovat luoneet myös

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

muuttoliikkeen, joka jatkuu esimerkiksi Välimerellä. Libyan kaltaisten, käytännössä hajonneiden valtioiden heikko tilanne luo kasvualaa kyyniselle ihmissalakuljetukselle ja muulle rikollisuudelle, josta eniten kärsivät he, jotka turvaa tai parempaa elämää hakevat. Nämä asiat vaikuttavat meidänkin tilanteeseemme paitsi EU:n tulevaisuuden myös oman turvapaikanhakijatilanteemme ja sen mukanaan tuomien ilmiöiden kautta. Suomessa tarvitsemme inhimillistä turvapaikkapolitiikkaa ja hyvää kotouttamista. Räikeä epäkohta löytyy mielestäni esimerkiksi perheenyhdistämisten vaikeudesta, toimivat perhesuhteet kun ovat parasta yhteiskuntaan integroivaa toimintaa.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta ja muut valiokunnat ovat tehneet suuren työn tämän selonteon mietintöjen ja sen lausuntojen valmistelussa. Kiitän valiokuntakollegoita. Mietintö on mielestäni kattava ja kuvaa hyvin niitä olosuhteita, joissa elämme. Kiitän myös ministeriä perusteellisesta keskustelusta ja toivon, että pääsemme yhdessä jatkamaan hyvää yhteistyötä asiassa.

18.40 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Minäkin yhdyn näihin kiitoksiin tämän selonteon perusteellisuudesta ja myös tästä keskustelusta ja siitä, että ministeri Risikko on täällä jaksanut istua ja kuunnella meidän puheitamme. Vilpittömästi uskon, että hän myös saa tästä, niin kuin edustaja Räsänen sanoi, hyvän selkänöjan itselleen tuleviin neuvotteluihin.

Ihan muutaman asian tässä nostan vielä esille hyvän keskustelun lisäksi:

Täällä on mietinnössä sivulla 35 kohta 6.9 Tehtävien priorisointi: "Selonteon mukaan taloudellisten resurssien niukentuessa toimintaa on priorisoitava. Selonteossa ei kuitenkaan esitetä priorisoinnin tarkempia perusteita, vaikka selontekomenettelyn luonteeseen kuuluu, että se sisältää tämän kaltaisissa linjauksissa myös riittävän konkreettiset linjaukset. Kysymys on viime kädessä siitä, mitkä lakisääteiset tehtävät jätetään tai jäävät resurssien puutteessa hoitamatta ja tekemättä." Tämä lausuma ja toteamus tässä puuttuu suoraan siihen oikeusperustaan, joka Suomessa on vankka. Täällä on puhuttu tänään paljon pilareista, niin kyllä tämä oikeusperusta on sellaisen yhteiskunnan, jota Suomi edustaa, keskeisiä asioita. Ja tämä varojen supistaminen käytännön tasolla tarkoittaa sitä, niin kuin eräs poliisihallinnon edustaja sanoi, että nyt aletaan olla sellaisessa tilanteessa, että eduskunnan on nyt kerrottava, mitkä asiat poliisi hoitaa ja mitä asioita poliisi ei hoida, tai sitten eduskunnan on lisättävä määrärahoja, koska poliisilla on se lähtökohta, että kun rikos tapahtuu, niin se pitäisi aina selvittää silloin kun kansalainen tulee sitä vaatimaan, ja nyt näin ei enää voi tapahtua.

Lakivaliokunta on myös omassa lausunnossaan tästä asiasta lausunut ja todennut, että tämä tilanne on tällä hetkellä ihan mahdoton. Me emme voi lähteä siitä, että meillä on alueellinen eriarvoisuus siinä, mitkä tehtävät poliisi voi hoitaa. Pääkaupunkiseudulla vielä tietyt asiat hoidetaan, haja-asutusseudulla ei enää hoideta sitäkään, mikä pystytään hoitamaan pääkaupunkiseudulla tai suurissa kaupungeissa. Me olemme itse synnyttämässä tällaista tilannetta, jossa tämä oikeusperusta murtuu. Ja kun puhun näin, niin ymmärrän täysin, että sisäministeri Risikko ymmärtää, missä mennään tässä näin. Jos me vapaaehtoisesti teemme nyt tällaisen valinnan tässä talouden tilanteessa, joka Suomella on, että velalla eletään, niin sitten ne säästötoimet rankimmin kohdistuvat tänne poliisin puolelle. Se on huono valinta. Me olemme taas siinä tilassa, että käytännössä se synnyttää enemmän kuluja kuin tuo säästöjä, ja sen takia nämä pitäisi huolella arvioida.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Poliisiasiaain neuvottelukunnan varajäsenenä saan jatkuvasti heidän erittäin laadukasta materiaaliaan, minkä myös ministeri Risikko hyvin tuntee. He ovat mielestäni parhaita arvioimaan, mitkä ne todelliset tarpeet ovat. He tietävät ne ja seuraavat ja tutkivat ja ovat yrittäneet sopeutua tähän tilanteeseen, mutta nyt tietty raja on saavutettu.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan tässä enää tähän hyvään keskusteluun tällainen painopiste ja oikeastaan avaus sellaiselle keskustelulle, että mitä me haluamme, minkälainen oikeusperusta Suomessa tulevaisuudessa on.

18.44 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Hallitus on siis viime toukokuussa antanut eduskunnalle valtioneuvoston selonteon sisäisestä turvallisuudesta, ja olemme tänään keskustelleet siitä. Se on ensimmäinen laatuaan, ja sen takia varmasti on paikallaankin keskustella aika laajasti siitä, miten tämä työ jatkuu, koska tähän on alkua.

Lakivaliokunta on antanut lausunnon tästä ja kiinnittänyt huomiota siihen, että selonteossa sisäinen turvallisuus on rajattu koskemaan ehkä ennen kaikkea sisäasiainhallinnon toimijoita. Itse ajattelen, että tämä on valitettavaa. Mutta tämä on hyvä alku. Selonteossa tuodaan esiin muina tärkeitä sisäisen turvallisuuden viranomaisina myös tuomioistuimet, syyttäjänvirastot, Rikosseuraamuslaitos, Tulli, sosiaali- ja terveystoimi, mutta muiden toimijoiden roolia ei kovin paljon käsitellä. Luottamus yhteiskuntaan, yhteiskunnan sosiaalisuuteen pääomaan — siis demokratiaan, turvaverkostoihin, koulutukseen — on mielestäni, niin kuin täällä on hyvin edustaja Paateron puheenvuorossa sanottu, tämän turvallisuuden kivijalka.

Inre säkerhet är så mycket mer än vad som står i regeringens utredning. Att förbättra den inre säkerheten i en allt mer komplicerad säkerhetsmiljö förutsätter förutom att myndigheters prestationsförmåga blir bättre, också ett brett samarbete mellan myndigheter, mellan internationella aktörer, medborgarorganisationer och företag. För att en fungerande rättsvård och rättsskydd ska kunna fungera som grundpelare för samhällsfreden förutsätts det att alla aktörer i den här rättsprocessen fungerar och har balanserade, ändamålsenliga resurser. Det gäller polisen, åklagarna och rättsväsendet som alla skapar den här säkerhets- och trygghetskedjan, till exempel i straffprocesser. Och resurserna måste fördelas mellan dem såsom ett fungerande rättsskydd förutsätter.

Lagutskottet har uttryckligen poängterat att förtroende gentemot myndigheter är en viktig pelare, legalitetsprinciper, rättsstatsprinciper, förverkligandet av grundrättigheter och mänskliga rättigheter på ett effektivt sätt, att de ska kännas i människors vardag. De här är alla grunder för den inre säkerheten.

Liksom ingen människa är en ö så är inget land det heller, och brottslighet känner inga gränser. Även den inre säkerheten kan ibland ha internationella kontakter. Därför är det så viktigt att Finland också känner förtroende för ett samarbete med andra och bygger på aktivt samarbete med andra, och är med i internationellt samarbete i Norden, i Europa och globalt. I dagens läge är det en förutsättning för att varje land ska kunna vara tryggt, att varje medborgare ska kunna känna sig trygg. Internationella institutioner såsom FN eller Osse har naturligtvis sina utmaningar, men de har byggts upp under många år och det är viktigt att vi inte försummar våra insatser och vårt ansvar i dessa organisationer. Det är de som bygger upp det här internationella normverket och det är lika viktigt att vi efterföljer den lagstiftning, de internationella regler — till exempel om skydd för flyktingar, internationellt skydd för flyktingar — som vi har lovat resten av världen att göra.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

I jämförelse med andra EU-länder är kvinnovåldet i Finland synnerligen stort. Våld mot kvinnor är en kränkning av de mänskliga rättigheterna och det tillåter vi fortsätta på bred front i Finland. Nästan 25 procent av befolkningen har utsatts för psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, men det verkar ändå inte finnas en tillräckligt stark politisk vilja för att stoppa det här våldet. Inte ens satsningarna på skyddshem är över huvud taget tillräckliga. Den här saken måste i kommande diskussioner kring den inre säkerheten ha ett större utrymme.

Jag funderade i dag på vad som ger ett tryggt och säkert samhälle när jag kom till jobbet. Orden från generalsekreteraren för Sveriges advokatsamfund Anne Ramberg har fastnat starkt i mitt minne. Hon säger att rädslan är en dålig lagstiftare. Också Pär Stenbäck, tidigare minister och riksdagsledamot skriver i Hufvudstadsbladet i dag om när fruktan tar över. Han säger: "Valet står inte mellan en brutal kapitalistisk marknadsekonomi och en traditionell social-liberal välfärdsstat, utan mellan en politik som stärker den sociala sammanhållningen och en gemensam samhällssyn, och ett samhälle som hotar erodera när fruktan för framtiden genomsyrar det."

En stor del av ungdomarna tror inte på att Finland har en bättre framtid att gå till. Det här är en allvarlig signal om att vi måste jobba mera på att skapa mer trygghet och säkerhet, och ha mindre skrämsel, flyktingfientlighet och rasism i det här landet. — Tack.

18.50 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme vakaudelle ja sisäiselle turvallisuudelle luovat pohjan yhteiset arvot, hyvinvointi, demokratia, luotettava hallinto, oikeusvaltio ja toimivat instituutiot. Käsitteltävänä oleva selonteko painottuu perustellusti niin sanottuun kovaan sisäiseen turvallisuuteen, vaikkei sisäinen turvallisuus kuitenkaan ole, niin kuin selonteossa todetaankin, vain turvallisuusviranomaisten toimintaa.

Aloitimme laatuaan ensimmäisen sisäisen turvallisuuden selonteon eduskuntakäsittelyn hallintovaliokunnassa jo viime keväänä. Selonteko ja meneillään oleva sisäisen turvallisuuden strategiatyö antavat meille tilannekuvan niin muuttuneesta turvallisuustilanteesta, viranomaisresursseista ja toimenpiteistä kuin maamme tulevaisuuden turvallisuusnäkymistä.

Niukentuneet resurssit riittävät maamme ja kansalaisten turvallisuuden vaalimiseen ja ylläpitoon vain oikein kohdennettuina. Tämä tarkoittaa, että viranomaiset joutuvat tekemään valintoja, miten resursseja käytetään jatkossa vaikuttavimmin. Oikea-aikaisilla, harkituilla valinnoilla turvaamme toimivan palveluorganisaation. Meillä on siis oltava valmiutta keskustella ja priorisoida, voidaanko joidenkin rikosten selvittämistä painottaa resursoinnissa toisia tärkeämmäksi.

On tärkeää, että kokonaisturvallisuuden murroksessa pystymme turvaamaan riittävät viranomaisresurssit, mutta yhtä tärkeää on vaikuttaa siihen, että palvelutarpeen kasvua kyetään vähentämään, eli panostetaan ennaltaehkäiseviin palveluihin, estetään nuorten syrjäytymistä, työttömyyttä ja niin edelleen. Turvallisuusviranomaisten rinnalla on siis huomioitava ennaltaehkäisevän työn vaikutus. Mitä oikea-aikaisemmin pystymme tunnistamaan tekijät, jotka johtavat yhteiskunnan turvallisuutta erilailla vaarantaviin tekijöihin, sitä parempi. Sitä vähemmän syntyy kokonaiskustannuksia ja inhimillistä kärsimystä. Tärkeää on siis, miten pystymme pureutumaan syihin emmekä hoida ainoastaan seurauksia.

Suomalaisten luottamus turvallisuudesta vastaaviin viranomaisiin on korkea. Päättäjien ja vastuunkantajien katseet kääntyvät useimmiten niihin asioihin, mitä voidaan mitata. On siis kiinnitettävä huomiota myös siihen, millä aikataululla poliisi ja muut viranomaiset pystyvät kansalaisia palvelemaan. Ministeri Risikko on ansiokkaasti nostanut esiin, olisi-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

ko aika ja tarve esimerkiksi poliisin palveluihin asettaa tietynlainen palvelulupaus, jonka kautta pystyisimme läpinäkyvämmiin ja oikea-aikaisesti osoittamaan resursseja yhteiskunnallisesti.

Arvoisa puhemies! Jokaisella turvallisuusviranomaisella on oma, keskeinen tehtävänsä. Hyvin toimiva poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistyö on oiva esimerkki viranomaisyhteistyön vaikuttavuudesta. PTR-yhteistyö toimii ja tehostaa myös rikosten selvittämistä. On tärkeää, että PTR-viranomaisten johtamisvastuita selvennetään ja täsmennetään sisäisen turvallisuuden strategiatyössä. Niistä viime kuukausina on valmistunut myös tämä selvitys Tullin roolista, vastuista ja paikasta.

Selonteossa linjattiin, että poliisien määrä vakiinnutetaan noin 7 000 poliisin tasolle tämän vaalikauden aikana. Kokoomuksen ryhmälle tämä taso on ehdoton minimi, jonka alle ei voida mennä. Poliisien määrän riittävyyttä tulee säännöllisesti arvioida, ja siksi onkin tärkeää, että hallitus käsittelee ensi viikon kehysriihessä turvallisuutta yhtenä kärkiasiana. Myös hallituksen linjaus poliisien koulutusmäärien lisäämisestä on olennainen.

Sisäisen turvallisuuden strategiatyössä turvallisuus on ymmärretty laaja-alaisesti. Työhön on kutsuttu niin viranomaiset kuin kansalaisyhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimijat. Meidän on kyettävä hyödyntämään kunkin osaamista ja resursseja yhteiskunnan kokonais-turvallisuutta vahvistavasti. On tärkeää myöskin, että eduskunta saa tietoa siitä, miten strategiatyö etenee. Yhteinen tahtotila on kuitenkin se, että Suomi on tulevaisuudessakin maa, jossa on turvallista tehdä työtä, yrittää, opiskella ja elää.

Loppuun lyhyesti siitä nuorten tulevaisuudentekijöidemme näkemyksestä, että tutkimuksen mukaan nuoret pitävät Suomea yhä vahvana luottamusyhteiskuntana. Oleellista onkin kansalaisten, toimijoiden, viranomaisten, vastuunkantajien ja koko yhteiskuntamme kannalta, että keskitymme siihen, miten voimme edelleen vahvistaa sitä luottamusta ja keskitymme niihin asioihin, mitkä luottamusta edistävät.

Kiitokset lopuksi ministerille ja myöskin hallintovaliokunnan puheenjohtaja Eerolalle, varapuheenjohtaja Korhoselle ja koko valiokunnalle uskalluksesta tehdä kattava ja pidemmän aikavälin sisäisen turvallisuuden selonteon mietintö.

18.56 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Pohdin tuossa valiokunnalle mietintöä tehdes-sä ja sisäisen turvallisuuden raporttia lukiessa, mitä se sisäinen turvallisuus oikein on. Minusta se on sitä, että kasvatamme lapsemme suvaitsemaan ja auttamaan toinen toisiamme. Sieltä se lähtee kotoa. Mitä se vaatii siltä kodilta? Se vaatii sitä, että vanhemmilla on riittävä toimeentulo ja turva elämiseen ja lastensa kasvattamiseen, koulussa ei kiusata eivätkä ihmiset syrjäydy.

Nämä ovat niitä sisäisen turvallisuuden perusrakenteita, mille on hyvä rakentaa turvalista ympäristöä asukkaillemme. Kun tämä rakennelma murtuu, tarvitsemme viranomaisia, joiden tehtävä on auttaa hädässä olevia ihmisiä selviämään elämän haasteista. Tässä muuttuvassa maailmassa uusien uhkakuvien ja yhä erilaisen rikollisuuden lisääntyessä olemme huomanneet myös Suomen sisäisen turvallisuuden rakenteiden natisen liitoksis-saan. Se arvio, mitä hallituksen kehys sisältää valtion talouden tasapainotuksen ja säästö-jen aikaansaamiseksi, laittaa nämä turvallisuuden reuna-arvot liikkumaan yhä harmaam-paan suuntaan.

Hallintovaliokunnan yksimielinen mietintö kertoo sen, että resurssien osalta on saavu-tettu ääripää. Monella sisäisen turvallisuuden osa-alueella se kertoo myös sen, kuinka sääs-täminen aiheuttaa myös maallemme taloudellisia menetyksiä. Arvioiden mukaan kysymys

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

on useiden miljardien taloudellisesta menetyksestä. Harmaan talouden tutkiminnan määrärahojen vuosittainen näivettyminen tietää verotulojen menetyksiä. Onneksi niitä on jossain määrin pystytty aina budjetin käsittelyssä osittain palauttamaan, ja siitä kiitos kuuluu ministerille. Hän on hyvin toiminut siltä osin. Mutta valitettavasti edelleenkin menetämme suuria määriä verotuloja harmaan talouden takia.

Lisäksi raskaan liikenteen ammattimaisen valvonnan tehostaminen on tärkeä osa niin suomalaisille kuljetusyrittäjille kuin valtion sekä kuntien verotuloille ja ennen kaikkea liikenneturvallisuudelle. Tehokkaammalla ja ammattimaisella valvonnalla parannetaan lailisten kuljetusliikkeitten kilpailukykyä ja suomalaisen yrittäjän asemaa. Nämä ovat myös niitä ratkaisuja, millä tuotetaan verovaroja muun sisäisen viranomaistoiminnan ylläpitämiseen, sillä verovaroja tarvitaan niin pelastus- kuin hätäkeskuslaitoksen, poliisin ja Rajavartiolaitoksen toiminnan ylläpitämiseen. Myös näitä edellä mainittuja alan ammattilaisia tarvitaan jatkossakin, siksi riittävään koulutukseen ja sen määrään ja tasoon on jatkossakin satsattava.

Arvoisa puhemies! Tämä hallintovaliokunnan mietintö kuvaa hyvin ne tilanteet, miltä osin resurssien vähydestä huolimatta hyvällä eri hallinnonalojen yhteistyöllä on onnistuttu. On pystytty saavuttamaan PTR-yhteistyöllä merkittäviä synergiahyötyjä ja palvelujen tehostamista. Onnistuneita yhteistyötehtäviä on ollut muun muassa Puolustusvoimien ja eri järjestöjen kanssa. Tämä osaltaan kertoo sen tosiasian, että Suomessa osataan sopia asioita ja sopimalla saadaan aina enemmän aikaan.

Valitettavasti mietinnön sisältö kertoo myös sen tosiasian, missä viranomaiset ovat joutuneet taipumaan. Siltä osin maamme asukkaat ovat joutuneet kärsimään, ja tämä johtuu pelkästään vähentyneistä resursseista. Tässä yhteydessä täytyy kiittää näitä viranomaisia hyvästä yhteistyöstä siinä, että ovat jaksaneet taipua tehtävien ja uusien haasteitten edessä. Mutta ikävä kyllä tähän jatkuvaan taipumiseen Suomen sisäisen turvallisuuden rakenteissa ei ole mielestäni enää varaa. Jatkuva taipuminen katkaisee jossakin vaiheessa sen selkärangan, ja silloin vahinkoa on vaikea korvata. Siksi tarvitaan rahallisia satsauksia sisäisen turvallisuuden toiminnan ylläpitämiseksi.

Kiitos ministerille hyvin selkeistä vastauksista tänä päivänä ja kehittämishalusta sisäisen turvallisuuden osalta. — Kiitos.

19.01 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Tässä voimakkaassa turvallisuusympäristön muutoksessa, joka pahaenteisesti vaikuttaa myös Suomen turvallisuustilanteeseen, näen kestäättömänä kehityksenä ensinnäkin sen, että meillä on Suomessa jo lähtökohtaisesti vähiten poliiseja pohjoismaisessa vertailussa, ja toisekseen, että kehitys jatkuisi poliisimäärän vähentymisenä entisestään. Esimerkiksi tällä hetkellä poliisin suorituskyky on vielä vajavainen täysin takaamaan massatapahtumien turvallisuuden, saati että meillä olisi riittävästi poliiseja ilman erityisempiä tapahtumia jalkautumaan kaduille, missä yhtä lailla on alttius myös väkivaltaisille iskuille — mitä naapurimaissa hiljattain saatiin todistaa, sekä tuolla Pietarissa että Tukholmassa. Pietarin isku ei jostain syystä saanut samanlaisia sympatian osoituksia kuin mitä Tukholman sai.

Arvoisa puhemies! Nyt valtiovarainministeriön alustavan kehyksen mukaan vuoteen 2020 mennessä, jos tämä kehys toteutuisi, poliisilta lähtisi se 850 henkilötyövuotta. Ja näin on, koska poliisin budjetista 70—80 prosenttia on henkilöstökuluja. Pitää muistaa, että poliisisektorilla ainoa mahdollisuus sopeuttaa on laittaa väkeä pois. Tätä emme voi hyväksyä, kuten te, arvon kansanedustajat, olette kaikki täällä yksimielisesti todenneet.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Meillä poliisi on yksi maailman parhaiten koulutetuista, oikeudenmukainen, tasapuolinen, korruptoitumaton ja rehellinen. Tuo valiojoukko tarvitsee riittävät toimintaedellytykset, jotta voimme taata kansalaisille sisäisen turvallisuuden. Uskon, että jokainen meistä ymmärtää turvallisuuden merkityksen niin yksilöiden kuin myös elinkeinoelämän kannalta. Poliisi, kuten muut turvallisuusalan toimijat, tulee riittävästi resursoida, ja lisäksi meidän tulee lainsäädännöllä mahdollistaa poliisille työkalut ylläpitää sisäistä turvallisuutta.

Kiitan ministeri Risikkoa ja hallintoasiainvaliokuntaa sisäisen turvallisuuden selonteosta.

19.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, myös minä haluan kiittää tästä sisäisen turvallisuuden asiasta, mistä tänään täällä keskustelemme, erityisesti siitä, että strategiaa päivitetään myös tulevaisuudessa. Toki kiitos siitä myös, että olette täällä kuuntelemassa ja vastaamassa kysymyksiin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta antoi myös tästä lausunnon, ja me nostimme esiin omassa lausunnossamme hyvinvoinnin ja turvallisuuden sekä pelastustoimi- ja ensihoitoteemat. On ollut hienoa kuulla, että täällä myös arjen turvallisuus on noussut paljon keskustelussa esille. Me nostimme syrjäytymisen, tuloerojen kasvun, päihteiden käytön, tarttuvat taudit ja yleisesti arjen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Pelastustoimesta ja ensihoidosta nostimme esille varautumisen ja onnettomuustilanteiden selvittämisen ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen ylläpitämisen häiriötilanteissa. Nämähän ovat kaikki äärettömän tärkeitä ja koskettavia asioita, erityisesti sairaalamaailma ja turvallisuuden säilyminen siellä, jonka jo yhdessä puheenvuorossani nostin esille. On todella aika pelottavaa ajatella, mitä tapahtuisi, jos todellinen uhka sairaalaan saapuisi, on se sitten kyber- tai hyperuhkaa tai vaikkapa joku virus tai bakteeri, tulee se sitten työntekijöiden tai minkä ikinä mukana. Voimme maalata vaikka minkälaisia uhkakuvia. Turvallisuus on tunnetta, ja kyllä se turvallisuudentunne on Suomessa tällä hetkellä heikentynyt.

Täytyy kiittää Kuopion poliisia siitä, että onnistui paljastamaan aiotun rikoksen, missä turvapaikanhakijoiden joukko meinasi tietäessään jo, että poistuvat maasta, vielä sortua rikoksiin: oli luvassa näpistyksiä, varkauksia, jopa raiskauksia. Juuri tällaista ennaltaehkäisyä me tarvitsemme ja poliiseille lisää resursseja toimia juuri näin, niin kuin esimerkiksi Kuopiossa tehtiin — toki myös hoitajien resursseja. Täytyy itse hoitajana aina nostaa esille hoitajien resurssit ja poliisien resurssit myös.

Nostaisin esiin myös sen tulevaisuuden ajatuksen, että ikääntyneiden määrä lisääntyy. Meillä on vuonna 2060 yli 65-vuotiaita noin 1,79 miljoonaa. Se tarkoittaa sitä, että hauraita ja heikkoja ihmisiä on ympärillämme, ja meidän tulee tehdä kaikkemme, että pidämme myös heistä huolen. Oli hienoa kuulla, ministeri, kun mainitsitte, että myös ikääntyneiden turvallisuus tulee nousemaan esille strategian päivityksessä sitten, kun sitä tehdään. Niin tuleekin olla.

Meillä tapahtui Espoossa joku vuosi sitten sellainen käsittämätön rikos, mitä ei ole vielä saatu selvitettyä, vaikka poliisin valvontakameran kuvaa oli, että kehitysvammaisilta henkilöiltä tyhjennettiin pankkitilit heidän omilla pankkikorteillaan. Tämä on kyllä sarjassamme, että tarvittaisiin Hercule Poirot ratkaisemaan, kuka vei ja miksei saada rahojen takaisin.

Arvoisa puhemies! Laittomasti maassa olijoiden tilanne on myös noussut täällä keskusteluun. Kyllä minä näen, että niille, jotka ovat laittomasti maassa, kyllä täytyy pikapalau-

tus omaan lähtömaahansa saada aikaiseksi. Nykytilanne ei ole oikein heitä itseäänkään kohtaan. Siinäkin on tällaista humanitääristä ajatusta, mitä pitää ajatella, että joutuvatko ne ihmiset mahdollisesti rikoksen uhriksi itse, ihmiskaupan uhreiksi. Mikä heidän tilanteensa on täällä Suomessa, kun ei ole paikkaa minne mennä eikä sitä toimeentuloa, ja ruokkiiko se myös alustaa sille mahdolliselle rikollisuudelle, niin että juurikin ne heikoimmassa asemassa olevat hauraat ihmiset, vaikkapa ikääntyneet, joutuvat kohtaamaan näitä taskuvarkauksia. Mutta nämä ovat kaikki teemoja, jotka ovat keskustelussa jo nousseet esille.

Hienoa, että sisäisen turvallisuuden strategiaa päivitetään. Hyvä, että siellä nousee arjen turvallisuus esille. Turvallisuus on tunnetta. Ministeri, sanoitte hienosti, että uni on sitä parasta lääkettä. Minä nostaisin vanhasta lastenlaulusta myös sen maidon, sen lämpimän maidon: "Maito tuore lämpöinen avun tuoda voisi, viljakorppu valkoinen" — jotenkin näin se menee — "ehkä turvan toisi." Me luotamme nyt ministeriin, että me voimme nukkua yömmekin hyvin, ja ihmeisiinhan te pystytte.

19.08 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko on siis tehty ensimmäisen kerran, mikä on tietenkin hyvä asia. Meidän mietinnössämme, hallintovaliokunnan yksimielisessä sellaisessa, on kuitenkin esitetty kritiikkiä, joka on sinänsä varmaankin ihan aiheellista, että se ei vastannut aivan sitä, mitä hallintovaliokunta on aikaisemmin toivonut ja tarvinnut, ja toisaalta, kun katsoo sekä hallintovaliokunnan käsitellyä että kaikkien muiden valiokuntien, jotka antoivat lausunnon, niin se kritiikki liittyi siihen, että tämä oli hyvin resurssipainotteinen. Ajatusta kokonaisturvallisuusnäkemyksestä ja koko yhteiskuntaan liittyvistä asioista ei käsitelty siinä laajuudessa kuin olisi ollut tarve vaan oli enemmän keskitytty siihen resurssipuoleen, mikä ei tietenkään ole vähäpätöistä.

Tämä laajempi turvallisuusnäkemys näkyi, niin kuin jo sanoin, heti alkulauseissa, joissa todettiin, että sisäinen turvallisuus on demokratian ja hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka. Minun mielestäni sen tulisi olla toisinpäin eli meillä sisäinen turvallisuus on sitä parempi, mitä paremmin meillä demokratia toimii ja miten paljon paremmin meillä hyvinvointiyhteiskunta ja sen palvelut ovat toiminnassa. Tämähän oikeasti näkyy aina, kun ihmisiltä kysytään, mikä heidän turvattomuuttaan aiheuttaa. Suurimmalle osalle ihmisistä ne ovat työttömyys, osattomuus, eriarvoistuminen, syrjäytyminen. Siitä arjesta se ihmisten turvattomuus lähtee.

Ei ollenkaan ole vähäpätöistä, että meillä turvallisuusympäristön sanotaan muuttuneen. Näin varmaan on, ja ihmisten medialukutaito on tietenkin yksi näkökulma, minkä kautta sitä tietoa enemmän ja enemmän tulee, ja sitten sen seulominen on aika hankalaakin. Kuitenkin täytyy muistuttaa, että kun katsotaan maailmanlaajuisesti, niin kuolleiden ihmisten määrä sodissa, terrorismissa, väkivallassa on vähentynyt maailmanlaajuisesti, Euroopan laajuisesti ja Suomessa. Väkivaltaisten kuolemien määrä Suomessa on vähentynyt. Ryöstöjen määrä Suomessa on vähentynyt. Mutta se ei tarkoita sitä, että tehtävä olisi tehty, koska niitä yhä edelleenkin on, mutta pitää muistaa, että vaikka joskus tuntuu, kun mediaa katsoo ja kuulee, että tilanne olisi mennyt paljon parempaan suuntaan, niin näin ei ole vaan Suomi on varsin turvallinen maa.

Suomessa on yksi poikkeuksellinen näkökulma, kun katsoo vaikkapa muita Pohjoismaita. Meillä alkoholisidonnaiset rikokset ovat moninkertaiset liittyen sekä väkivaltaan että ryöstöihin ja muihin, ja ne näkyvät myöskin sitten siellä sosiaali- ja terveystieteillä. 70 prosenttia niistä ihmisistä, jotka tulevat esimerkiksi poliisien viemänä ongelmatilanteissa päivystykseen, on päihtyneitä. Poliisien viikonloppu olisi aivan toisen näköinen, jos meil-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

lä olisi vähemmän viinanjuontia. Tästä syystä kysymys alkoholilain tulevasta muutoksesta on tietoinen riski siitä, että poliiseja tarvitaan lisää, niin kuin ministeri sanoi, mutta se tarkoittaa myöskin lisää väkivaltaa, se tarkoittaa lisää perheiden ongelmia, se tarkoittaa lisää yksinäisiä lapsia ilman ruokaa. Tämä on valitettavaa, ja tämän kertovat poliisit ennen kuin sosiaalityöntekijät.

Näistä resurssihuolista, jotka ovat niin sanottua kovan turvallisuuden osuutta, on hallintovaliokunta yhteisesti näinä vuosina, kun olen pari vuotta saanut itse olla siellä mukana, ollut yhtä mieltä ja lausunut kaikkien, siis poliisien, Hätaikeskuksen, pelastuslaitoksen, Rajan ja Tullin, osalta resurssitarpeen muutoksista. Tähän liittyy se, että tämä kuuluisa PTR-yhteistyö, elikkä poliisin, Tullin ja Rajan, on nyt tullut siihen tiensä päähän näillä resursseilla, että tämä työmalli heikkenee, jollei resursseja saada lisättyä.

Tähän on uutena otettu kolme asiaa, kun meillä on jonkun verran näissä yhteneväisyyttä, kun puhutaan kyberrikollisuudesta, kun puhutaan informaatiovaikuttamisesta, kun puhutaan hyperrikollisuudesta, elikkä kaikkea tätä sekaisin, mutta se on uusi ala, johonka ihan varmaan tarvitaan uutta lainsäädäntöä. Me joudumme itse sen vaikutuksen alaisiksi moneen kertaan varmaankin huomaamattamme, ja siihen liittyy tietysti myöskin tämä tiedustelulainsäädäntökysymys — se varmaankin tarvitaan, mutta minkälaisilla pelisäännöillä, siihen joudutaan varmaan vielä palaamaan tässä.

Sanon vielä viimeisenä asiana sen, että meillä on erilainen näkemys tässä salissa Tullin paikasta, sillä sosiaalidemokraattien näkemyksen mukaan Tulli on yhä edelleen ensisijaisesti meidän ulkomaankauppaa hoitava viranomainen eikä ensisijaisesti rikosentorjuntaa hoitava viranomainen. Tämä on kaikissa maailman maissa näin, kahta pientä, olivatko ne Oman ja Bahrain, lukuun ottamatta. Tulli ei ole pelkkä rikosentorjuja vaan osa meidän ulkomaankauppaamme.

19.14 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä kokonaisturvallisuushan on hyvin laaja-alainen käsite, ja voi sanoa, että siihen turvallisuuden tuottamiseen osallistuvat kaikki kansalaiset, yhdistykset, yritykset, totta kai myös viranomaiset. Joskus voisi sanoa, että toimiva sosiaalipolitiikka on parasta kriminaalipolitiikkaa — se kuvastaa hyvin, mikä on se turvallisuus laaja-alaisesti. Minun mielestäni sen takia on täysin perusteltua, että tämä selonteko, mikä nyt tehtiin, tehtiin tarkasti rajaten sisäministeriön alaisuuteen, koska muuten tätä selontekoa tehtäisiin vieläkin. Maailma muuttuu niin kovaa vauhtia, että se selonteko olisi historiaa jo valmistuessaan. On tärkeää, että tulevassa strategiassa ja siinä toimeenpanossa käsitellään laajemmin asioita, niin kuin minun tietojeni mukaan nyt käsitelläänkin. Se on todella tärkeää.

Nyt kun tuossa puhuttiin resursseista:

Resurssien pitää olla kaikilla viranomaisilla — puhutaan sitten pelastusviranomaisista, Hätaikeskuksesta, Tullista, Rajasta, poliisista — sellaiset, että nämä viranomaiset pystyvät turvaamaan kansalaisten turvallisuuden. Turvallisuus ja oikeudenhoito on tämän yhteiskunnan kivijalka, sanon sen näin päin. Se on meidän demokratiamme jalka, mutta se on myös ihan meidän maineemme tuolla maailmalla ja turismin ja yritystoiminnan kannalta erittäin tärkeä. Siksi — myös siksi — meidän on satsattava tähän sisäiseen turvallisuuteen, totta kai ensisijaisesti kansalaisten turvallisuuden kannalta.

Nyt ollaan kipurajalla selkeästi, sen takia, että tämä toimintaympäristö on muuttunut todella paljon. Itse asiassa tutkimusten mukaan ihmiset pelkäävät entistä enemmän. Vielä viime vuoden loppuun asti kokonaisrikollisuuden määrä laski, toki oli nousua esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

seksuaalirikoksissa lähes 500 prosenttia ja maksuvälinerikoksissa tai petosrikoksissa hyvin huomattavasti, mutta nyt on ikävä kyllä lähtenyt viimeisten tilastojen mukaan myös konalaisrikollisuuden määrä nousuun. Se on ikävä asia. Pelkotilat ja todellisuushan eivät aina kulje käsi kädessä, ja ihmiset todella pelkäävät tuoreiden tutkimusten mukaan, mutta turvallisuudentunnetta useimmiten lisää kuitenkin, että omat asiat ovat kunnossa, perheen asiat ovat kunnossa, työasiat ovat kunnossa. Mutta kyllä siellä sitten aika äkkiä tulee se palomies, poliisi ja rajavartija — se, että heitä on riittävästi turvaamassa näitä tiukkoja paikkoja. Poliiseja tarvitaan lisää ihan senkin takia, että kun ihmisiltä viedään vaikka polkupyörä, niin poliisilla olisi aikaa tutkia se juttu. Jos näitä ei tutkita, semmoinen oikeudentunto murenee. Nämä ovat tärkeitä asioita.

Sitten kun mennään tämmöiseen kovaan turvallisuuteen, niin totta kai siihenkin tarvitaan resursseja, koska pahimmillaan — siis pahimmillaan, mitä ei todennäköisesti tule tapahtumaan — ensimmäinen tämmöisen vakavan hybridi-iskun vastaanottaja on poliisi tai rajavartija ja vasta sen jälkeen Puolustusvoimat, jos ne saadaan enää toimintakykyiseksi. Lainsäädännön pitää olla kohdallaan, että tämmöistä yllättävää iskua ei tapahdu. Siksi, vaikkakin perustuslakia nyt tässä testataan, tiedustelulainsäädäntö pitää saada mahdollisimman nopeasti toimeen. Sen olisi pitänyt olla jo kymmenen vuotta sitten toiminnassa, kun tosiasia on, että meilläkin jonain päivänä joku vakava rikos jälleen tapahtuu. Meille on tullut kaikki paha maailmalta, myöhässä ja pienempimuotoisena. Se lähti aikoinaan huumesta, sen jälkeen tulivat järjestäytynyt rikollisuus, rikollisjengit, kouluampumiset, kunniaväkivalta ja erilaiset pommi-iskut, niin kuin Myyrmanni. Siksi pitää olla tämmöinen lainsäädäntö, että pystytään pelastamaan ihmishenkiä. Tosiasiahan on, että täällä viime vaalikaudella hyväksyttiin laki henkeen tai terveyteen kohdistuvan vakavan rikoksen valmistelun kriminalisoinnista. Sitä vastustettiin aika ajoitin hyvinkin kiivaasti, mutta osittain sen takia on pystytty pelastamaan ihmishenkiä: kouluampumisia on estetty ja sen lisäksi on myös Helsingin yliopistoon kohdistunut isku estetty. Tiedustelulainsäädännössä on ihan nämä samat elementit.

Viranomaiset pitää resursoida riittävästi, ja toiminnan pitää olla yhteensopivaa ja jouhevaa myös Tullin osalta — Tulli on tärkeä viranomainen monessa mielessä. Mutta kuten tuossa jo lyhyesti sanoin: pitäisikö meidänkin katsoa pikkasen peiliin? Ensinnäkään ministeriö rakennehan ei kokonaisturvallisuutta tue missään määrin, emmekä me eduskunnassakaan. Meillä on turvallisuusasiat hajautettu moniin eri valiokuntiin, että olisiko aiheutta täälläkin se turvallisuusvaliokunta perustaa, ja se voisi miettiä kokonaisturvallisuutta?

19.20 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Tuosta vihapuheesta sen verran, että nykyään siitä hyvin herkästi saa lapun käteen. Mutta minäpä otan esimerkin: Niin sanottuna suomettumisen aikana jos arvosteli Neuvostoliittoa, sai kimppuunsa toimittajat mutta ei oikeuslaitosta. Jos kertoi muun muassa desanttien tekemistä rikoksista, raiskauksista, murhista, media ainoastaan kertoi, että tämä ei pidä paikkaansa, vaikka kansalaiset tiesivät. Nykyään vastaavista saa tuomion kyllä — lappu käteen, että lätkähtää.

Keskustelimme sisäisen turvallisuuden selonteosta myös viime toukokuussa. Lainaan otteita puheesta, jonka silloin pidin: "On selvää, että suurin uhka Suomen sisäiselle turvallisuudelle on islamisaation eteneminen. Jokaisessa länsimaassa se on merkinnyt rikollisuuden kasvua ja kantaväestön keskinäisen vastakkainasettelun lisääntymistä ja jyrkentymistä ja tietenkin yhä nousevia veroja ja maksuja siivestäjien elättämisen kattamiseksi. Suomes-

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

sa on kateissa tuhansia turvapaikkaturisteja. Tulevaisuus tulee olemaan erittäin synkkä, jos tämä jatkuu. Rajat kiinni, ja paras eriste islamisaatiolle on piikkilanka." Näin totesin.

Arvoisa puhemies! Surullisena totean, että tilanne ei ole tuosta melkein vuoden takaisesta keskustelusta muuttunut kuin pahempaan suuntaan. Dublin-sopimusta ei edelleenkään noudateta, ja länsiraja vuotaa seulana, eikä laittomasti maassa notkuvia saada poistettua tarpeeksi nopeasti ja tehokkaasti. Monet EU-maat ovat ottaneet rajatarkastukset käyttöön, ainakin väliaikaisesti. Meidän länsirajallamme tulisi tehdä sama kiireellisesti, etenkin kun tähän aikaan vuodesta tulijavirta todennäköisesti kiihtyy kiihtymistään.

Toissa päivänä Suomen Uutiset julkaisi artikkelin, jossa kerrottiin, että Ruotsin veroviraston selvityksen mukaan jopa puolella turvapaikanhakijoista on useampi kuin yksi henkilöllisyys. Joissakin tapauksissa on kyse tarkoituksellisesta viranomaisen harhauttamisesta. Kun ylimääräinen henkilöllisyys on syntynyt, sen olemassaolo vaikeuttaa viranomaisten tehokasta toimintaa ja henkilöllisyyttä on mahdollista käyttää rikolliseen toimintaan. Jutussa todettiin, että turvapaikanhakijoiden useat henkilöllisyydet nousivat Ruotsissa keskustelun kohteeksi Tukholman terroriteon jälkeen. Iskusta epäillyllä Rahmat Akilovilla oli useita henkilöllisyyksiä, ja niiden avulla hänen onnistui vältellä maasta poistamisen toimeenpanoa. Joku muu on myös tehnyt töitä Akilovin henkilöllisyydellä. Artikkelin mukaan tämä vihjaa siihen, että henkilöllisyydet ja niihin liittyvät työluvut ovat kauppatavaraa. Manner-Euroopassa on raportoitu tapauksista, joissa turvapaikanhakijalla on ollut jopa yhdeksän eri henkilöllisyyttä. On turhaa ja lapsellista kuvitella, että meille tulisi samoista lähtömaista jollakin tapaa rehellisempää ja kunnollisempaa väkeä kuin esimerkiksi Ruotsiin, Saksaan tai Ranskaan. Ei muuten tule.

Arvoisa puhemies! Ei voi eikä saa olla niin, että kuka tahansa, mistä tahansa ja ties millä henkilöllisyydellä voi vain astua laivaan ja tulla tupsahtaa tänne. Meidän on opittava muiden maiden virheistä ja suojeltava omaa kansaamme.

19.25 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Olisi tärkeää pitää sisäisen turvallisuuden ketjun ensimmäinen lenkki vahvana. Sisäisen turvallisuuden selonteossa todetaan: "Hätäkeskustoiminta on yksi tärkeimmistä toiminnoista, jotka vaikuttavat suoraan luottamukseen viranomaisia ja yhteiskuntaa kohtaan." Kun lukee tämän vuoden talousarvion lukuja ja Hätäkeskuksen niukkenuvia resursseja, ei voi kuin ihmetellä tapaa, jolla Suomen valtio yrittää ylläpitää edellä mainittua luottamusta. Vastuu on meillä päättäjillä.

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärä on vähentynyt vuosien 2011–2015 aikana 763 henkilöstä noin 600:aan. Rahoituskehysten puitteissa henkilöstömäärä on jatkanut alenemistaan. Hätäkeskuslaitos joutuu jatkamaan myös vuonna 2017 sopeutustoimia sekä lykkäämään investointeja aiempien säästöpäätösten perusteella. Hätäkeskuslaitoksen Strategia 2016–2020:n tavoitteena on muodostaa Suomeen yksi virtuaalinen hätäkeskus, joka toimii useassa toimipisteessä. Tämä edellyttää toimivia tietojärjestelmiä. Myönteistä onkin, että pitkään työn alla ollut hätäkeskusuudistus on loppusuoralla painopisteen ollessa tällä hetkellä hätäkeskustietojärjestelmä Erican käyttöönotossa. Hätäkeskusuudistuksen ja uuden verkottumaan kykenevän hätäkeskustietojärjestelmän myötä nykytasoinen hätäkeskustoiminta edellyttää vähintään noin 600 henkilötyövuoden henkilöstötasoa. Tuleva mali tarkoittaa käytännössä sitä, että yksittäinen hätäkeskuspäivystäjä ottaa jatkossa vastaan puhelun mistä tahansa Suomesta. Tällaiseen toimintaan sisältyy totta kai mahdollisuuksia mutta myös uhkia. Yksittäisen hätäkeskuspäivystäjän kannalta katsottuna täytyy vain toivoa, että vastuiden kohdentaminen on eri tilanteissa otettu huomioon. Vahingon sattuessa

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

ei ole oikein, että hätäkeskuspäivystäjä on yksin vastaamassa syytöksiin. Odotukset suuntautuvatkin erityisesti perustettavan johtokeskuksen suuntaan. Näyttäisi siltä, että Hätäkeskuslaitos pystyy selviämään tästä vuodesta viime vuodelta siirtyvien säästöjen avulla. Meidän päättäjien tulee huolehtia jatkossa, että toiminta säilyy moitteettomana.

Arvoisa puhemies! Vielä hieman poliisiasioita. Yhtenä poliisin painopisteenä on vuonna 2017 väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyn liittäminen osaksi poliisin ennalta estävää toimintaa. Keskeisenä huolenaiheena on erityisesti Syyrian konfliktin vaikutusten ulottuminen maahamme. Suurimman uhkan muodostavat radikaalit islamistisesti motivoituneet yksittäiset toimijat ja pienryhmät, jotka ovat käyneet Syyrian taistelualueilla. Terrorismille jollakin tavalla myötämielisten henkilöiden kokonaismäärä on noussut Suomessa jo noin 350 henkilöön. Suojelupoliisi on tällä hetkellä toimintaympäristön muutoksesta johtuen aliresursoitu. Mikäli halutaan, että suojelupoliisi kykenee suoriutumaan tehtävistään, tulee viraston resursseja pitkäjänteisesti parantaa. Toiminnalle on tärkeää, että tiedustelulainsäädäntö saadaan päivitettyä mahdollisimman pian. Arvoisa ministeri: onko meillä toiveita, että tiedustelulainsäädäntö saadaan pikaisesti maaliin saakka?

19.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Vaikka valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta on omalla tavallaan joiltain osin varsin karua luettavaa, se antaa kuitenkin hyvän katsauksen nykyisistä turvallisuushista. Laajamittainen maahantulo, kansainvälinen terrorismi ja väkivaltaiset ääriliikkeet ovat nyt teemoina ajankohtaisempia kuin koskaan varsinkin naapurimaissamme tapahtuneiden erittäin ikävien terrori-iskujen jälkeen, joihin edustaja Ruoho edellä viittasi. On hyvä, että nämä mainitut uhat on sanottu ääneen selonteossa ja näin meillä on tilaisuus niiden torjumiseen.

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen resurssien jo kauan jatkunut väheneminen on vaikuttanut turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiin. Korjaaviakin toimenpiteitä on onneksi saatu aikaiseksi, kuten poliisikoulutuksen määrän lisääminen. Niukat resurssit on tietysti käytettävä kustannustehokkaasti myös turvallisuuden saralla.

Vastauksena lukuisiin sisäisen turvallisuuden uhkiin hallituksen turvapaikkapolitiittinen toimenpideohjelma tulee toteuttaa täysimääräisesti ensi tilassa. Se tarkoittaa muun muassa palautuskeskusten perustamista kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille. Samoin tiedustelulainsäädäntöön kaavailut muutokset tulee viedä kiireesti maaliin.

Arvoisa puhemies! Tiedustelulainsäädäntöhankkeiden taustalla ei ole halu rajoittaa kansalaisten yksityisyyttä, vaikka näinkin on joissain yhteyksissä väitetty. Toteutuessaan tietoliikennetiedusteluun on kuitenkin liitettävä riippumaton lupamenettely ja riippumaton valvontajärjestelmä oikeusturvan varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Toivon lopuksi, että sisäisen turvallisuuden selonteossa mainittuihin uhkiin suhtaudutaan [Puhemies koputtaa] kaikissa eduskuntaryhmissä asiaan kuuluvalla vakavuudella.

19.31 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Hallitus tekee kaikkensa, jotta Suomi saataisiin taas kasvu-uralle, ja siitä onkin lupaavia merkkejä. Oppositiolle eivät tunnu mitkään hallitukset toimet kelpaavan, mutta maahanmuuttoa halutaan lisää eikä edes laittomasti eli rikollisesti täällä maleksivia saisi palauttaa. Haittamaahanmuuton negatiiviset seuraukset meillä ja muualla ovat kiistattomat. Kaikille sektoreille, kuten nyt puheena olevaan sisäiseen turvallisuuteen, se merkitsee yhä kasvavia kuluja. Koska opposition mielestä mistään ei sovi leikata, kysynkin sieltä vasemmalta laidalta nyt: mistä nuo rahat otetaan?

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

Olen tätä useasti täällä kysynyt, koskaan en ole saanut vastausta. Eikä kyse ole pelkästään rahasta: Turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta ei voi ostaa. Kun ne järkkyvät, niitä on vaikea tai mahdoton palauttaa.

Hallitus julkaisi joulukuussa 2015 turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelmansa. Ohjelma on pitkälti perussuomalaisten käsialaa. Siellä lukee muun muassa näin: "Mikäli Dublin-järjestelmän toimivuutta ei kyetä palauttamaan, hallitus valmistautuu poikkeuksellisiin kansallisiin toimiin vastaavien vaikutusten varmistamiseksi. Palautamme niin sanotut Dublin-tapaukset välittömästi. Perustamme tarvittaessa uusia järjestelykeskuksia sekä majoitamme turvapaikanhakijoita myös teltta- ja konttimajoitukseen. Järjestelykeskuksessa vietetystä ajasta ei makseta vastaanottorahaa eikä muita sosiaalietuksia." Toimenpideohjelma on erittäin hyvä, mutta liikaa on tuhrattu aikaa sen toimeenpanemiseen. Nyt ohjelmaa on alettava noudattaa viimeistä kirjainta myöten.

Arvoisa puhemies! Meillä on huolestuttavan suuri joukko kantasuomalaisia, erityisesti nuoria miehiä, jotka ovat pudonneet yhteiskunnan normaalitoimintojen ulkopuolelle. Tämä kehitys on jatkunut jo pitkän aikaa, joten siitä on punavihreiden turha nykyhallitusta syyttää. Helsingin Sanomissa julkaistiin viime vuonna 15. toukokuuta artikkeli otsikolla Yksin jääneet. Siinä kerrottiin, että Suomessa oli vuonna 2014, eli jo ennen tätä massiivista maahanmuuttovyöryä, Tilastokeskuksen mukaan 155 kuntaa, joissa nuorten aikuisten sukupuolijakautuma oli vähintään yhtä epätasapainossa kuin Kiinassa. Miltä mahtavat luvut näyttää nyt, kun tänne on tullut kymmeniätuhansia turvapaikkaturisteja, joista ylivoimainen enemmistö on nuoria miehiä? Lisäksi, jos työhaluttomille ja kielitaidottomille turvapaikkaturisteille avautuu ohituskaistoja esimerkiksi asuntojonoissa, vastakkainasettelu kasvaa ja kärjistyy. Sitä ei varmasti kukaan toivo. Suomalaisten asioita on hoidettava ensin, ja maailmanparantamista voidaan harrastaa, jos jää aikaa ja rahaa.

19.36 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Hieman tässä lopuksi vielä Rajavartiostosta:

Valtiovallan ehdoton päätehtävä on huolehtia yhteiskunnan ja sen kaikkien jäsenten turvallisuudesta. Keskeinen tehtävä on rajavalvonta ja se, keitä maahan päästetään ja millä ehdoilla, ja myös se, miten kauan maassa voi olla laittomasti ja miten lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautukset pystytään toteuttamaan.

Rajavartiolaitoksen henkilöstöä on vähennetty 1990-luvun alusta noin neljännes. Tämän johdosta toimintaa on kehitetty muun muassa hankkimalla valvontatekniikkaa, myymällä kiinteistöjä, lisäämällä liikkuvuutta sekä virtaviivaistamalla ja automatisoimalla rajatarkastusprosessia.

Rajavartiolaitoksessa on yhä käynnissä edellisen hallituksen antama huomenlahja, talouden sopeuttamisohjelma, jolla toimeenpannaan vuosina 2011—2012 tehtyjä säästöpäätöksiä. Säästöpäätösten toimeenpanemiseksi laadittu vuoden 2012 sopeuttamisohjelma on suunniteltu suotuisamman turvallisuustilanteen vallitessa. Euroopan turvallisuustilanne ja Suomen rajaturvallisuustilanne ovat kuitenkin muuttuneet huonompaan suuntaan, eikä valoa asian suhteen ole näkyvissä. Hallitusohjelmassa osoitettu laskennallinen sisäisen turvallisuuden lisämääräraha Rajavartiolaitokselle riittää kattamaan vain edellisen hallituksen vuoden 2014 aikana tehdyt lisäleikkaukset.

Hallitus on linjannut sisäisen turvallisuuden selonteossa huolehtivansa itärajan perustason valvonnasta ja tämän tason saavuttamiseksi kohdentavansa itärajan valvontaan yhteensä 160 rajavartijan lisäyksen. Tämä määrä riittää kuitenkin vain perustason valvontaan. Se

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

ei mahdollista reagointia pitkittyviin tai useilla toimintasuunnilla samanaikaisesti tapahtuviin poikkeamiin.

Säästöohjelman leikkaukset heikentävät oleellisesti myös Rajavartioston mahdollisuuksia hoitaa viranomaistehtäviä. He ovat hoitaneet vuosittain esimerkiksi noin 600 poliisitehtävää ja noin 1 300 etsintä- ja pelastustehtävää maa-alueilla. Suurin osa näistä tehtävistä jää vastaisuudessa muiden viranomaisten hoidettavaksi tai hoitamatta, ja se on erittäin valitettavaa. He joutuvat säästämään jatkossa myös työterveyshuollossa, mitä ratkaisua en pidä millään tavoin suotavana.

Arvoisa puhemies! Ihan tähän lopuksi haluan kiittää, että tällainen selonteko Suomen sisäisestä turvallisuudesta on tehty. Tämä on ainoa laatuinen. Ja kiitän myös ministeriä siitä, että olette jaksanut olla täällä koko tämän iltapäivän meidän kanssamme.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Risikko, 5 minuuttia.

19.39 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Tämä on ollut todella hyvä keskustelu, mikä täällä tänään illalla on käyty. Kyllä turvallisuus on saanut täällä tukea, ja mikä ettei, sehän on meidän jokaisen perustarve. Voimme olla hyvin tyytyväisiä siihen, että Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista, mutta samalla tämä keskustelu osoittaa sen huolen, että turvallisuusympäristö on muuttunut ja sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat limittyneet toisiinsa, ja meille ei ole mitenkään selkeää, mikä on sitä sisäistä turvallisuuden tekoa ja mikä on sitä ulkoista. Uhat erityisesti ovat sekoittuneet niin, että paljon tapahtuu täällä Suomen sisäpuolella mutta sillä on ulkomainen lähtökohta.

Tärkeää on se, että meillä on yhteinen tilannekuva. Siitä puhutaan paljon, että päättäjillä pitää olla yhteinen tilannekuva, ja minä olen hyvin iloinen, että kun olen teitä kuunnellut, niin olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että teillä ja meillä on yhteinen tilannekuva. Me haistamme ja näemme ne tulevaisuuden uhkat ja me näemme ne monipuoliset uhkat, mitä tällä hetkellä on.

Tärkeä asia, mistä meidän pitää sitten pitää kiinni, on toimivaltuudet, eli toimivaltuudet siihen, että meillä on myös oikeus ja mahdollisuus toimia. Sitten toinen kehittämisen kohde on suorituskky. Eli kaikki ei riipu siitä, onko meillä kuinka paljon rahaa. Meillä pitää olla sitä suorituskkyä, sitä osaamista, ja siinä meidän pitää sitten koulutukseen ja täydennyskoulutukseen nimenomaan satsata. Toimivaltuuksista totean vain sen verran, että lainsäädäntötoimillahan ne tietysti aina hoidetaan. Sitten ovat tietysti nämä taloudelliset resurssit, jotka ovat olleet hyvin tiukoilla kaikilla sektoreilla. Ja jälleen kerran käymme ensi viikolla niistä keskustelua.

Me tarvitsemme rahan lisäksi todella osaamista, sitä resilienssiä, ja sen lisäksi me tarvitsemme hyvää yhteistyötä toimijoiden kanssa ja työnjakoa. Olen hyvin paljon käynyt keskustelua siitä, mitä esimerkiksi poliisien työhön kuuluu, kun puhutaan esimerkiksi juopuneiden kuljetuksesta ja sitten myöskin säilöönnotosta. Minä ymmärrän oikein hyvin sen, kun olen keskustellut meidän asiantuntijoidemme kanssa, että varmasti se kuljetus on sellainen asia, että kun se poliisi kuitenkin aina sinne hälytetään paikalle, niin samassa sitten kuljettaakin. Sitten tähän liittyy myöskin tällaisia oikeudellisia ulottuvuuksia, itsemääräämisoikeuteen ja perustuslaillisiin oikeuksiin. Mutta entäs sitten se säilöönnotto ja säilyttäminen: onko oikeasti niin, että kaikki, jotka ovat niin sanotusti rauhallisesti juopuneita, kuuluvat todella sitten putkaan? Mielestäni eivät, ja nyt meidän pitääkin satsata nimenomaan selviämisasemien perustamiseen, ja hallituskin on jo aikoja sitten katsonut, että ne

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

olisivat tärkeitä. Ymmärrän senkin, että kunnissa ja maakunnissa tämä ei ole aivan kovin hyvin mennyt liikkeelle, mutta toivon, että kun tulevat maakunnat tulevat, niin me todella saamme näitä selviämisasemia sitten enemmän, koska se olisi se paras ratkaisu tässä.

No, mitä me teemme tuolla sisäministeriössä? Meillä on paljon meneillänsä, vaikka tiedänkin, että tämä on monisektoraalista ja yhteistyötä tehdään muitten ministeriöitten kanssa. Meillä on puolustusministeriön ja ulkoministeriön kanssa erinomaisen hyvä yhteistyö, samoin sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tämän terveysturvan suhteen, ja oikeusministeriötä toki tarvitaan siinä, että tämä lainsäädännöllinen puoli on hyvä. Mutta ihan sellaisia konkreettisia asioita: Me satsaamme tuohon ennaltaehkäisyyn, varhaiseen puuttumiseen, syrjäytymisen estämiseen, ja näitä esimerkiksi ovat Ankkuri-malli, mistä äsken tuossa puheessani puhuin, ja myöskin tämä Radinet-toiminta eli miten nämä radikalisoituneet ja nämä vierastaistelijat saadaan taas niin sanotusti yhteiskunnan jäseniksi. Siinä me teemme paljon työtä järjestöjen kanssa.

Tiedustelulainsäädännössä, mikä täällä jo mainittiinkin, olen aivan samaa mieltä kommentoijien kanssa nopeutetusta etenemisestä, kannatan itsekin sitä. Ymmärrän sen, että siihen halutaan nyt tutustua, ja niin pitääkin, koska yksityiskohdat ratkaisevat. Nyt, kun lausuntokierrokselta saadaan palautteet, niin korjauksia varmasti tehdään, mutta millaisia, sitä emme tiedä. Mitä kaikkia resursseja se sitten tarvitsee, riippuu siitä, kuinka paljon tiedustelulainsäädäntöön jää toimia. Nämä kaikki katsotaan tässä vielä ennen kuin se tänne eduskuntaan tulee.

Pelastustoimen uudistus etenee.

Rajavartioston toimet: täällä puhuttiin siitä, että itäraja tarvitsee väkeä Rajaan.

Sitten nämä EU-velvoitteet: No, poliisin toimintavaltuuksien lisääminen esimerkiksi huumeatilanteissa, huumeiden etsinnässä, on tänään teille tänne eduskuntaan jo siirtynytkin. EU:n hallittua maahanmuuttopolitiikkaa peräänkuulutan, ja siitä Suomi monta kertaa tuolla EU:n areenoilla puhuukin, että nyt kaikkien maitten pitää hoitaa hommansa ja Turkin pitää pitää sopimuksensa, jotta me pystymme hallitsemaan tätä maahanmuuttotilannetta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 5/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvoston tilannekeskuksesta

Hallituksen esitys HE 261/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 261/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 40/2017 vp

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 21.4.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen